

Ozi-ọma, Matiyu Deru

Ochochoroche Jizosu Kéreshi
(Luk 3:23-38)

1 1 Owa-a bụ eri Jizosu Kéreshi, Nwa Dévidi, oshilokpa Ébirihamu.
2 Ébirihamu bụ nna Áyizaku; Áyizaku bụru nna Jiékopu; Jiékopu
 bụru nna Jiuda yęe ụnwunna iya. 3 Jiuda bụ nna Pérezu yęe Zera. Ne,
 nwuru ephenebo ono bụ Tama. Pérezu bụru nna Hézeronu; Hézeronu
 bụru nna Arámu. 4 Arámu bụ nna Amínadabu; Amínadabu bụru nna Ná-
 shonu; Náshonu bụru nna Sálumonu. 5 Sálumonu bụ nna Bówazu. Ne
 Bówazu bụ Réhabu. Bówazu bụru nna Óbedu. Onye bụ ne iya bụ Rutu.
 Óbedu bụru nna Jiesi; 6 Jiesi bụ nna onye eze ichée ono, bụ Dévidi.

Tobudu iya bụ; Dévidi bükwanuru nna Sólomonu. Onye bụ ne Sólo-
 monu bụ nwanyị ono, shi bụru nyee Uráya ono. 7 Sólomonu bụ nna
 Rehobówamu; Rehobówamu bụru nna Abáyijia; Abáyijia bụru nna Asa.
 8 Asa bụ nna Jiehoshafatu; Jiehoshafatu bụru nna Jíoram; Jíoram bụru
 nna Uzáya. 9 Uzáya bụ nna Jiótamu; Jiótamu bụru nna Éhazu; Éhazu bụ-
 ru nna Hezekáya. 10 Hezekáya bụ nna Manásé; Manásé bụru nna Émosu;
 Émosu bụru nna Jiosáya. 11 Jiosáya bụ nna Jiekónáya; waa unwune iya;
 teke ono bụ teke a kpukorù ndu Izurelù laa alí Bábilonu.

12 Tobudu iya bụ; a kpukochaephō ndu Izurelù laa alí Bábilonu: Jie-
 konáya bụru nna Shiyálutiyelu; Shiyálutiyelu bụru nna Zerúbabelu.
 13 Zerúbabelu bụ nna Abíyudu, bụ iya bụ nna Eláyekim; Eláyekim bụru
 nna Azó. 14 Azó bụ nna Zédóku; Zédóku bụru nna Ákímu; Ákímu bụru
 nna Éliyudu. 15 Éliyudu bụ nna Eliyéza; Eliyéza bụru nna Mátanu; Mátanu
 bụru nna Jiékopu. 16 Jiékopu bụ nna Jióséfu, bụ ji Meri. Meri bụ iya
 bụ ne Jizosu, bụ onye eeku Kéreshi.

¹⁷Oo ya bụ l'ogbo, dükpo adudu e -shi le teke kẹ Ébirihamu jeye le Dévidi bụ ogbo iri l'eno. E -shi l'ogbo kẹ Dévidi jeye le teke a kpukoru ndu Ízurelu laa ali Babilonu du ogbo iri l'eno; e -shikwanu le teke ono, a kpukoru phẹ laa ali Babilonu ono jasụ l'ogbo kẹ Kéreshi ọbu bükwarupho ogbo iri l'eno.

Anwụnụ Jizosu (Luk 2:1-7)

¹⁸Waa g'e gude nwụa Jizosu Kéreshi baa: Jiósefu jeru l'eka Meri, bụ ne Jizosu jebua. Ophu o toko dutakwanu iya; k'ophu yee ya kwajewaru. A bya l'amarụ; Meri ọbu dūwanu ime. O bụru Unme-dụ-Nsọ bẹ ime ono shi l'eka. ¹⁹Ji iya, bụ Jiósefu bụ onye pfuberekoto. O nodu emekwanu gẹ ya te eme Meri iphe-iphere l'edzudzu-oha. O chọkashiahaa gẹ ya e-shi jika alu Meri g'a ta ma. ²⁰O gudekwadụ iya ariri; ojozi-imigwe, shi l'eka Nnajiuphu byapfuta iya le nrwọ bya asụ iya: "Jiósefu; Nwa Dévidi; gẹ ndzụ eduta Meri je aluru ta agushi ngu. Nwata ono, o du ime iya ono bükwa Unme-dụ-Nsọ bẹ o shi l'eka tsuta iya. ²¹E -mechaa bẹ ọo-nwụ nwa-nwoke. Iphe, ii-gụ iya bụ Jizosu. Noo kélé ọo-dzota ndu nkiya l'eka iphe-eji, ephe meshiru."

²²Iphemiphe ono mee ọ vụa; mbụ iphe, Nnajiuphu shi l'ọnụ onye mpfuchiru iya pfua, bụ iya bụ iphe ono, e pfuru sụ: ²³"Hụma le nwamgboko, yee nwoke teke akwashee a-tsuta ime nwụa nwa nwoke; iphe, aa-gụ iya bụ 'Imanelu', bụ iya bụ 'Chileke nọ swiru anyi'."

²⁴Jiósefu tehuépho le mgbenya ono bya emee g'ojozu-imigwe, shi l'eka Nnajiuphu sụru g'o mee. O je edulata Meri teke ono bya aluahaa. ²⁵Ophu yee ya akwajeduru jasụ o zeda nwụa nwa nwoke ono. Jiósefu woru iya gụa Jizosu.

Ndu mmamiphe, shi l'uzo enyanwu-awawa

2 ¹Tobudu iya bụ; o bụru teke Herodu shi bụru eze bẹ a nwụru Jizosu le mkpukpu Béturehemu. Mkpukpu ono nọ l'alị Jiudiya. A nwuchae ya pho; ndu mmamiphe, shi l'uzo enyanwu-awawa byatashia Jierúsalemu. Ephe rwua bya akpakashiahaa ishi asụje: ²"?Denu nwata ọbu, a nwụru-a, bụ Eze ndu Jiu-a? Anyi hụmaru kpokpode iya l'uzo enyanwu-awawa. Anyi byatashia g'anyi baarụ iya eja."

³Tobudu iya bụ; eze, bụ Herodu nümaephō iphe ono, ephe pfuru ono; ehu gbangahụ yee ndu Jierúsalemu l'ophu. ⁴O bya ekukoo ndu-ishi uke Chileke mgburugburu mẹ ndu ezije ekemu ọha. Ephe bya edzugbua. O jiähahaa phẹ eka aa-nwükpo Kéreshi ọbu.

⁵Ephe sụ iya: "Eka aa-nwụ iya bükwa le Béturehemu, no le Jiudiya. Noo kélé onye mpfuchiru Chileke deru iya l'ekwo sụ:

6 “Gübe Bętulehemu,
 nō l'ali Jiudiya;
 O tō dudu g'e meru,
 o bükawadu gübedua
 bę enya kachaa
 alwalwa l'iphe,
 bụ mkpukpu,
 nweru enya l'ali
 Jiudiya.
 Oo l'ime ngu bę onye-ishi
 e-shi lüfuta,
 bụ iya bụ onye-ishi,
 a-nodu eleta ndibe
 mu enya;
 mbụ ndibe mu,
 bụ Izurelu.

7 “Tobudu iya bụ; Herodu bya ekua ndu mmamiphe ono, shi l'uzo enya-nwu-awawa ono lē mpya bya akpafuta phę ishi egube teke kpokpode ono lüfutakpooru gedegede. Ephe kochaaru iya ya; ⁸ o bya ezia phę sụ g'ephe jeshia Bętulehemu obu. Sụ phę: Unu je atokpoephō ehu chọo nwata obu. Unu -humae ya pho; unu alwa azụ bya akaru mu; k'ophu mu e-jekwapho je abaarụ iya ejá.”

9 Noo ya; ephe nümabebekpoephō ozi ono, eze ziru phę ono; o bürü phę atugbu. Ephe lüfutaephō; gübe kpokpode ono, ephe humahawaruro l'uzo enyanwu awawa pho wafutakwa ozo bya evutakwaru phę pho uzo ozo. O jekpoephō gbiriri jasú o jerwua eka nwata ono nō. O keshiru l'eka ono kelérupho jingu jingu l'imeli. ¹⁰ Ephe humaephō kpokpode ono; ehu tsọo phę ntumatu. Ephe wata ete ęswa. ¹¹ Ephe bya abahụ l'ime ụlo ono; bya ahuma nwata ono yele Meri, bụ ne iya. Ephe bya egbushi ikpere l'ali; baa-rụ nwata ono ejá; bya ekpuhaa ęda, ephe yeru ęku phę bya emeeri nwata ono iphe-oma. Iphe, ephe nüru iya bụ; mkipola-ododo waa ụnwù furankisensu; waa ụnwù meru.

12 E mechaa; Chileke byapfuta phę lē nrwō sụ g'ephe ba alaphückwa azụ l'ibe Herodu. Ephe kwe hm; tıgbua shia uzo ozo; o bürü phę ala ali phę.

Jiósefu phę ala ali Ijiputu

13 Tobudu iya bụ; ndu mmamiphe ono tıgbuepho; ojozi-imigwe, shi l'eka Nnajjuphu byapfuta Jiósefu lē nrwō bya asụ iya: “Jiósefu; gbeshi duta nwata ono yele ne iya gbaru lashia Ijiputu je eburu l'eka ono jasú teke mu e-zí unu g'unu lwatashia. Lé Herodu e-mechakwaa chọo nwata ono l'enya mee gę ya megbaa ya.”

¹⁴O rwua l'enyaashi iya ozo; Jiósəfu gbəshi duta nwata ono yele ne iya; ọ bụru phē ala Ijiputu. ¹⁵O bụru l'eka ono bē ẹphe nōru jasú Herodu nwụihu.

O bụru iya bụ iphe ono, onye mpfuchiru Chileke pfuhawaru ono je avụa. L'ọ suru: "Ọo l'alị Ijiputu bē mu jeru je ekua nwa mu nwoke ono."

Eegbushi ụnwiegirima-nshii lẹ Bętulehemu

¹⁶Tobudu iya bụ; a nonyaephō; Herodu maru lẹ ndu mmamiphe ono bē bụ edeha bē ẹphe deharu iya. O vori oku wụa ehu. O woru eke-mu tūa. E je egbushikota iphe, bükpo ụnwiegirima unwoke, a nwụru l'alị Bętulehemu l'ophu mē ndu a nwụru lę mkpukpu ozo, nō-pheru phē mgburugburu. E shi lę ndu ophu, a nwụru k'òphúú gbushia phē je akpaa lę ndu ophu nowaru apha labo. Iphe, o gude mee ya nno bụ ajiji pho, o jiru ndu mmamiphe pho; ẹphe kotoru iya teke kpokpode ono beberu futa pho.

¹⁷O bụru egube ono bụ g'o shiru vụa mbu iphe ono, Jieremaya bụ onye mpfuchiru Chileke pfuhawaru sụ:

¹⁸"A nümaru ụzu-ekwa lę
Rama;
mbu ekwa anwụhu mē oke
nggumaphu;
O bụru Rechielu l'ara ekwa
ụnwu iya;
ophu o kwedu g'e gbobuta
iya egbobuta;
opfu l'ụnwu iya bvueberu."^a

Alwalwa, Jiósəfu phē

¹⁹Noo ya; Herodu nwụhuepho; ojozi-imigwe, shi l'eka Nnajiuphu bya-pfuta Jiósəfu lę nrwo lę Ijiputu; bya asụ iya: ²⁰"Jiósəfu; gbəshi duru nwata ono yele ne iya lashia alị Izurelu; lę ndu shi achọ ishi nwata ono bē nwụshiuakwarunu." ²¹O gbəshi duta nwata ono yele ne iya ọ bụru phē ala alị Izurelu.

²²Tobudu iya bụ; Jiósəfu numaephō lę nwatibe Herodu, bụ Akileyosu bē bụ eze ndu Jiudiya l'ozori nna iya, bụ Herodu; ndzụ eje eburu l'eka ono gụahaa ya. A bya anmabaaru iya ọkwa ozo lę nrwo. O bụru iphe ono, meru g'o gude o tufua; ọ bụru iya ala Gálili. ²³O rwua je eburu lę mkpukpu, eekuje Nazaretu. E shi egube ono; iphe, ndu mpfuchiru Chileke pfuhawaru vụa. L'ephe pfuru sụ: "Ee-ku iya Nwóphu Nazaretu."

^a 2:18 Gunaar Jier 31:15.

Ozi Jiønu, onye emeje baputizimu

eezi l'echiegú

(Mak 1:1-8; Luk 3:1-18; Jiøn 1:19-28)

3 1 O bụru teke ono bẹ Jiønu ophu emeje baputizimu byaru bya anó-
du l'echiegú Jiudiya bya awata epfu opfu Chileke sụ: 2 “G'izimanụ
iphe-eji unu lwa unu azụ g'unu ghaa umere Iwapfuta Chileke lẹ Chileke
abyaakwaa egoshi lẹ ya bụ eze.” 3 O kwa Jiønu bụ onye ono, Azáya, onye
mpfuchiru Chileke pfuru opfu iya sụ:

“O dyrū onye ara iya arara

l'echiegú sụ:

‘Unu meziaru Nnajjuphu ụzo.

Unu mee gbororo iya g'o

dugbaa nhamunha.’”

4 Noo ya; uwe, Jiønu eyeje l'ehu bụ uwe, e meru l'éjí ịnya-kamelu; l'o
gude akpo-anụ tubuta iya l'upfu. O bụru igube yele manụ-ènwu abujeru
nri iya. 5 Tòbudu iya bụ; ndu Jierúsalemu l'ophu; mè ndu Jiudiya; mè ndu
bu lẹ mgboru Jiódanu mgburugburu tuko zefutakota wụ-pfutashia ya.

6 Ephe nödu akoshi iphe-eji, ephe meshiru; o nödu emejegbaa phẹ baputi-
zimu l'eniyimü Jiódanu.

7 Tòbudu iya bụ; o hümäephö ikpoto ndu Fárisii waa ndu Sadusii, awụ
abya g'e mee phẹ baputizimu; o sụ phẹ: “Unube ụnwu, ejo agwọ nwuñshiru-a.
?Bụ onye karu unu g'unu gbalaaru oke-ehu-eghu ono, Chileke a-tukoshi unu
mbokwu, oq-nma mgboko ikpe ono? 8 Unu mia amími g'oshi-omì. Mebyi, unu
aa-mị bụ eme umere, goshiru l'izimanụ iphe-eji unu Iwawaru unu azụ; unu
Iwapfutawaa Chileke. 9 Unu ta aríkwa k'asụ: ‘?O kwa lẹ Ébirihamu bùwanu
onye-iche anyi phẹ.’ Unu ta amakwa l'o -beta g'o to dù bẹ Chileke a-dụ ike
meshia mkpuma-a g'o nwuñshia ụnwu, a-bụru ụnwu Ébirihamu. 10 Mbụ lẹ
nta-a bẹ a dabækwaru ogbunku l'ogbarabvu iphe, bükpo oshi. Oshi ophu
amíduru mebyi, dù ree; l'ee-gbutua ya chie l'óku. 11 Mbédúa bükwa mini bẹ
mu egudeje eme unu baputizimu gude goshi l'izimanụ Iwaru unu azụ l'iphe-
eji, unu meshiru; unu Iwapfutawaa Chileke. Obenu l'onye ophu abyanyụ bẹ ka
mu l'ishi ka mu l'ókpaa. Onye mu ta adükpodanu iphe, mu bụ kẹ gẹ mu vuru
akpokpa iya tso iya. Onye k'ono l'e-gude Unme-dụ-Nsø waa oku mee unu ba-
putizimu. 12 O gudewaa ajakpa, oo-gude phushia ęswa lẹ balị; vuta ophu bụ
balị vuba l'ulo iya; kpota ęswa iya kporu ye l'óku, ata nyihudu anyiḥu.”

Jiønu eme Jizosu baputizimu

(Mak 1:9-11; Luk 3:21-22)

13 Tòbudu iya bụ; Jizosu shi lẹ Gálili byatashia Jiódanu gẹ Jiønu mee ya
baputizimu. 14 Jiønu meahaa g'o jika sụ iya: “O chia mbédúa bẹ gbaru kẹ
gẹ mu byachia g'i mee mu baputizimu; i gbechia abyapfutachia mu.”

15 Ole Jizosu sürü iya: “Haarø g'e mee ya rø egube ono nta; kèle ono g'anyi e-shi meebekota iphemiphe, bụ iphe, pfuru-oto.”

Tobudu iya bụ; Jionu kwetanu. 16 Emeghe, eemeghe Jizosu baputizimu ono; o shièpho lè mini ono rwufutashia; igwe bukahaephō ẹbo gheru onu. O húma Unme Chileke g'o duepho gे ndo pheepho phaa phezeta bya anodu iya l'ehu. 17 Noo ya; a nüma olu-opfu, shi l'imigwe ono sụ: “Qwa-a bụ Nwa mu nwoke, mu yeru obu. O jiru mu ẹpho.”

Ama, Obutuswe aahụ Jizosu

(Mak 1:12-13; Luk 4:1-13)

4 1 Tobudu iya bụ; Unme Chileke bya eduta Jizosu duba l'echiegu gে Obutuswe húa ya ama. 2 O rwua eka ono je anoo ükporo abali labo; eswe l'enyashi; swi-kota egwu. E mechaah; egwu gúahaa ya. 3 Nwandale byapfuta iya bya asụ iya: “O -búru l'i bụ Nwa Chileke; sunu gे mkpuma-a ghoshia nri!”

4 Jizosu sukwamu iya: “Ekwo-opfu Chileke sukwamu: ‘O to bùdu nri kpúrumu bẹ amadu e-gude nödu ndzü. O kwa iphe, bùkpoo opfu, shi Chileke l'onu.’”

5 Tobudu iya bụ; Obutuswe ono bya eduta iya duru bahú lè mkpukpu ono, dñ nso ono, bya eworu iya dobe l'eka kachaa l'eli l'eze-ulo Chileke 6 bya asụ iya: “O -búru l'i bụ Nwa Chileke; shinu l'eli eka-a dafu daa l'alí; l'ekwo-opfu Chileke sukwamu:

“Chileke a-karụ-a
 ụnwu-ojozi-imigwe iya
 g'ephe leta ngu enya.
‘Ephe e-gude eka pata ngu
 apata;
 a nonyaa i kpoo ọkpa
 lè mkpuma.’”

7 Jizosu sukwamu iya: “Obenu l'e dekwamu iya pho l'ekwo-opfu Chileke sụ: ‘Ta ahukwa Nnajiuphu, bụ Chileke ngu ama.’”

8 Noo ya; Obutuswe ono bya edutakwapho Jizosu ozo bya ejé enyihu eze úbvú, haephō ephekerephe ephekerephe gę gunu; je egoshikota iya alí-eze ndiphe mgbu-rugburu me iphe, dñ ree, nö iya nü. 9 Bya asụ iya: “Iphemiphe ono g'o ha bẹ mu a-nükota ngu me i -dakpowaa l'alí; baarụ mu ejá.”

10 Tobudu iya bụ; Jizosu kweephō doo bya asụ iya: “Gbeshi l'eka ono Nsetanu; l'ekwo-opfu Chileke sukwamu: ‘Oo Nnajiuphu, bụ Chileke ngu bụ onye ji-baru ejá; témé ọ búru iya kpúrumu bụ onye ji-nödu ejeru ozi.’”

11 Tobudu iya bụ; Obutuswe ono paru iya haa; ụnwu-ojozi-imigwe bya ejehaaaru iya ozi.

Jizosu ezi Opfu Chileke lè Gálili

(Mak 1:14-15; Luk 4:14-15)

12 O be teke Jizosu nümaru l'a tuwaru Jionu mkporo; ọ gbeshi jeshia Gálili. 13 O gbeshi lè Nazaretu lashia Kapaniyomu je eburu. Mkpukpu ono

nō l'agūga eze-ényimu Génesaretu; mbu l'alí Zebulonu mē Nafútali. ¹⁴Noo ya bu iphe ono, Azáya onye mpfuchiru Chileke pfuru ono je a-vükota, sürü:

¹⁵ “Gübe alí Zebulonu mē alí
Nafútali,
nō l'ibiya k'eze-ényimu
ono;
l'azú Jiódanu azú iya
ophuu.

Gübe Gálili kę ndu abudu
ndu Jiu!

¹⁶ Ndu ono, nō l'ime ochii
húmaakwaru iphóró,
paru éka.

Ndu k'ono, bu l'alí ono,
gbakotaru tsükiribaa
ono bę iphóró
nwuakwaru kę
phorokotokongu.”

¹⁷Noo ya; o búru teke ono bę Jizosu shiépho wata asa ozi-oma, shi l'éka Chileke asasa sụ: “G'izimanu lwa unu azú; unu ghaa umere byapfuta Chileke lę Chileke abyakwaa egoshi l'qo ya bu eze!”

Ndu mbu, wataru etso Jizosu
(Mak 1:16-20; Luk 5:1-11)

¹⁸O be ge Jizosu tsoru ógbú ógbú eze-ényimu, nō le Gálili; o húma unwune labo, bu ndu ikokoro. Onye lanu bę epha iya bu Sayimonu, onye eekuje Pyita. Nwune iya ophuu bę epha iya bu Anduru. O húma phę éka ęphe agha ügbu l'eze-ényimu. ¹⁹Tobudu iya bu; o sụ phę: “Unu bya etso-ru mu ge mu emee unu ndu a-nodu esekutaje nemadzú g'eesetaję éma-a.”
²⁰Epfupfu, oofu iya; ęphe gwobé ügbu phę; tsoahaa ya.

²¹Jizosu byakwa eshi l'éka ono jeribéru nwanshii; o húmakwa unwune labo ozy, bu Jiemusu, bu nwa Zebedi; yele Jionu nwune iya l'éka ęphe lę nna phę, bu Zebedi nō l'ime ügbo; emezi ügbu phę emezi. O kua phę.
²²Ekuku, ooku phę; ęphe haa ügbo ono yee nna phę tugbua je etsoru iya.

Jizosu ezi iphe; bya eme ndu
iphe eme g'ęphe wekorohu
(Luk 6:17-19)

²³Tobudu iya bu; Jizosu jedzuru ękameka lę Gálili; ezi opfu Chileke l'iphe, bükpoo ulo-ndzukö ndu Jiu; bya epfukwapho opfu Chileke sụ phę lę Chileke abyawaa egoshi lę ya bu eze; bya emee g'iphe, bükpoo ndu

ehueme mékpoondu iphe-ememe mmanu emegbaawekorohukota; obeta o bürü egube iphe-ememe du idu-agha. ²⁴Ephe Jizosu ngakota Siriya mgburugburu. Ephe nodu apatagbaaru iya ndu iphe eme; me ndu iphe, bükpoohu, du iche iche eme; me ndu iphe eme ehuka shii; me ndu obvu eme; me ndu ndapfui; me ndu ndanwü danwuru ibe-ehu lanu. Noo ya; Jizosu mekota phe; ephe wekorohuchaa. ²⁵Ikpotonemadzü shi le Gálili tsoru iya; me ndu shi le Mkpükpu-iri me Jierúsalemu; me ndu Jiudiya; me ndu shi azu enyimu Jiódanu. Ephe tuko wuru gidigidi tsoru iya.

**Jizosu epfu opfu Chileke
l'eli úbvú**

5 ¹Jizosu bya ahümä ikpoto oha ono bya enyihu eli úbvú je anodu anqo. Ndu etsioje iya nü wü-pfuta iya. ²O wata phë ezi iphe su phe:

**Ehu-utso
(Luk 6:20-23)**

- ³ “Ehu-utso bę a goru nü ndu
wozetalu onwophę ali
l'iphu Chileke;
kele eka Chileke bu eze bu
nkephę!
- ⁴ Ehu-utso bę a goru nü ndu
aphü byaru;
Kele Chileke e-mechakwaa
dua phę obu!
- ⁵ Ehu-utso bę a goru nü ndu
du àgù;
kele oo phę l'e-mechaa
nweru mgboko.
- ⁶ Ehu-utso bę a goru nü ndu
ono, apfubekoto aguje
g'egu nri me egü mini ono;
kele Chileke e-mechaa
mee g'epho ji phę!
- ⁷ Ehu-utso bę a goru nü ndu
nweru obu-imemini;
kele Chileke a-phükwaru
phę phę obu-imemini!
- ⁸ Ehu-utso bę a goru nü ndu obu
guru iphóró;
kele ephe e-mechaa huma
Chileke!

9 Ehu-utso bę a goru nü ndu eme
gę nchị dę do;
kele ọo phę bę ee-ku ụnwu
kę Chileke!

10 Ehu-utso bę a goru nü ndu
aakpa ehu;
l'opfu l'ephe eme iphe,
dę Chileke ree;
kele ęka Chileke bę eze
bę nkephę!

11 “Ehu-utso bę a goru nü unu teke ndiphe nödu akö unu ọnun; akpa unu ẹhu; adzukota ejo uka, adudu k'anuma ekpu unu opfu l'unu kweru nke-mu. **12** G'ehu tsoje unu utschö; unu teje ęswa; kele obunggo unu paru ęka l'imigwe. Ọ bụkwapho g'ephe akpa unu ẹhu ono bę g'ephe kpakwaru iya pho ndu mpfuchiru Chileke, vu unu ụzo.”

Únú yęe iphóró
(Mak 9:50; Luk 14:34-35)

13 “Oo unubedula bę únú kę mgboko; ole teke únú tsö-buhuru únú-únú; ?denu g'ii-shi mebakwadaa ya g'ọ tsö únú-únú ozo? Ọ tọ dühewka iphe ozo, ọ dükwadu ree ememe; gbahaa g'e woru iya wüşhia gę nemadzụ zo-pyashia ya l'okpa.

14 “Oo unubedula bę iphóró kę mgboko. Mkpükpu, degeru l'elikota úbví bę e te domikötajekwa edomi. **15** Ophu aanwujeduru ọku ye l'oroku kpube iya iphe. Ęka eedobeje iya bę l'iphe, eedobeje oroku; k'ophu onyemonye, nö l'ulo obu a-huma iphóró iya. **16** Ọ ya bę; g'iphóró unu ngakotakwa l'ęka ndiphe nö; k'ophu ephe a-huma iphe, dę ree, unu emekota gude iya jaa Nna unu, bu l'imigwe ajaja.”

Jizosu ezi k'ekemu

17 “Unu ta arıkwa l'iphe, mu byaru bę gę mu gbukaa ekemu Mósisu; ọzoo iphe, ndu mpfuchiru Chileke pfuru. Mu ta abyakwaru iya egbuka. Mu byakwaru gę mu mee g'ọ vükota g'e pfuru iya. **18** Sụ-a; gę mu gbu-kwaaru iya unu tororo; igwe a-bvükwa ali abvụ; obenu l'akpuru opfu lanu ozoo iphe, a tsöru kpongu, shi l'ekemu ta abyakwa erebuhu ire jasụ teke iphemiphe ono a-vükota. **19** Ọ ya bę l'onye mebyikwanuru ekemu Chileke m'obeta ọ bürü ophu kachakpoo alwa ali; bya ezi ndu ọzo g'ephe mekwapho egube ono; ọo onye ono a-kachakpoo alwa ali l'ęka Chileke bę eze. Obenu l'onye eme ekemu ono; bya ezi ndu ọzo g'ephe mekwa iya pho; onye ono a-bürü onye ha shii l'ęka Chileke bę eze. **20** Iphe, mu epfu bę lę teke unu akadụ ndu ezije ekemu; waa ndu Fárisii eme iphe, dę Chileke ree bę unu ta abyakwa abahụ l'ęka Chileke bę eze.”

Oke-ehu-eghu Chileke

21 “Unu n̄umahawaru le ndu k̄ teke ndiche b̄ a s̄ru: ‘Te egbukwa ōchi.^b Onye gburu ōchi b̄ a-kp̄ujekwaru jee l’iphu ndu-ikpe.’ 22 Obenu le mb̄edua epfurū unu nta-a s̄u l’onye etso nwune iya opfu l’eb̄e adū iphe, o meru iya; onye ono b̄ a-kp̄ukwaru bya l’iphu onye-ikpe. Mb̄u l’iphe, b̄ukpoo onye koru nwune iya ̄onu b̄ a-kp̄ujekwaru bya l’iphu ogbo-ikpe. Iphe, b̄ukpoo onye gu-de ̄onu iya s̄u nwune iya: ‘Ḡube onye-eswe-a’; onye ono a-lakwa l’ok̄u-al̄i-maa. 23 Qo ya b̄u l̄e-a; teke ̄o b̄u l̄i n̄o l’iphu oru-ngweja Chileke; i -bya anu Chileke iphe; i n̄odu l̄eka ono nyata l̄o d̄uru opfu, d̄uru ḡee nwune ngu; 24 paru iphe ono, i byaru an̄unu ono haa l’iphu ̄eka ono vuru uzo t̄ugbua jeadaa ḡe ḡu l̄e nwune ngu ono doshiadaa; e -mechaa l̄i byawaro anu Chileke iphe, jinu iya.

25 “Teke onye gbaru ngu ̄ekwo kp̄u ngu eje l’ulo-ikpe; kukebe ̄ehu mee ḡe ḡu l’iya doshia ya egwegwa teke unu n̄okwadu l’etsuzo; ḡo t̄o b̄u: unu -rwua l̄o kp̄uru ngu n̄u onye-ikpe; onye-ikpe akp̄uru ngu n̄u ogbogu; ogbogu eje eworu ngu t̄ua m̄kp̄oro. 26 Ḡe mu gbukwaaru ngu iya tororo; i t̄i ȳikwa f̄uta af̄uta l̄eka ono jas̄u teke i pf̄ueberu iphe, e gburu ngu nre iya; i -pf̄uphodo m̄e af̄u b̄ a taa hakwa ngu.”

Eri ogori

27 “Unu n̄umawaru l̄a s̄ru: ‘Be erikwa ogori.^c’ 28 Ole mu sūkwanuru unu; o -nwekpowarū onye leru nwanyi ̄enya; k̄ophu nwanyi ono ḡuru iya agugu ejepfu; onye ono b̄ a gudeakwaa obu iya ria ogori. 29 Qo ya b̄u; teke ̄o b̄u l̄o ̄enya ̄ekutara ngu esetaru ngu eme iphe-eji; swofu iya tuphaa! L̄o kakwaru ngu ree l̄i tupharu ibe ̄ehu ngu lanu; eme l̄i dzuru oke; a pata ngu l’ophu chie l’ok̄u-al̄i-maa. 30 Teke ̄o b̄ukwanu l̄o ̄ekutara ngu kp̄ataru ngu eme iphe-eji; gbufu iya tuphaa. L̄o kakwaru ngu ree l̄i tupharu ibe ̄ehu ngu lanu; eme l̄i dzuru oke; a pata ngu l’ophu chie l’ok̄u-al̄i-maa.”

K’achifū nwanyi

(Mat 19:9; Mak 10:11-12; Luk 16:18)

31 “E dekwarpoh̄ s̄u ḡonye achifū nyee ya vujeadaru uzo dee ̄ekwo-achifū-nwanyi n̄u iya l̄e ya taa l̄uhedu; t̄eme l̄o-chifūwa iya r̄o. 32 Ole mu sūkwanuru unu-a: onye chifuru nyee ya; abudu l’oori ogori; onye ono meakwaru nwanyi ono; ̄o n̄odu eri ogori; t̄eme onye l̄ukwanuru onye a chifuru achifū l’erikwaph̄ ogori.”

K’eri angu

33 “Ozo b̄u l’unu n̄umahawaru le ndu teke ono b̄ a s̄ru: ‘Teke i rifuru angu emeru Chileke iphe; mekwaaru Chileke iphe, i rifuru angu l’ii-meru iya; ta

^b 5:21 Ḡunaa Awu 20:13. ^c 5:27 Ḡunaa Awu 20:14.

ahakwa iya ememe.’³⁴Ole mu sükwanuruunu-a: unu te erijekwa angu ililekpoo. Unu te egudejekwa imigwe ria angu; l’imigwe bükwa aba-eze Chileke.³⁵Ophu unu egudejekwa alı ria angu; l’o kwa alı bu eka Chileke gbaberu okpa. Su-a; unu te egudejekwa Jierúsalemu ria angu; le Jierúsalemu bükwa mkpukpu k’onye eze ono, ha shii onoya.³⁶Ophu unu egudejekpokwaanu ishi unu ria angu; g’o to bu-du l’unu adu ike eme g’o ka mma l’o akpuru egbushi lanu, no unu l’ishi g’o ji uji; ozoo g’o chaa ucha.³⁷Iphe, unu e-pfije kpoloko buepho ‘ee’; ozoo ‘waawaa’. O-nweru iphe ozo, i pfuru, ‘abudu opfu labo ono buakwaa Obutuswe be o shi l’eka.”

K’agwata ugwo iphe (Luk 6:29-30)

³⁸“Unu nümahawaru l’ekemu Mósisu sru: ‘Onye meru; enya pyahu nwibe iya g’e mekwaapho g’anya pyahulata onye ono; onye chikwofuru nwibe iya eze; g’e chikwofulata iya ugwo iya.^d ³⁹Obenu le mu epfurunu su: onye meru ngu ejio-iphe; te ejekwa iya emelata. Onye chiru ngu eka l’agbagba-nchi ekutara; ghafuaru iya nchi ekicha. ⁴⁰Teke o bu l’o nweru onye jeru je agbaaru ngu ekwo l’ulo-ikpe ge ya nata ngu nggafu-eka, i yeru l’ime ehu; haa ya g’o natafua ngu uwe ehu ngu. ⁴¹Teke o bu l’o nweru onye kebutaru ngu k’ehuka su ge gu l’iya swiru jee manyiru lanu; tsoru iya ro ge gu l’iya jee manyiru labo. ⁴²Nuje onye sru g’i nü iya iphe; iphe, o sru g’i nü iya; teme onye byaru ngu arwota iphe; ta ajikakwa iya ya anunu.”

K’eye ndu ɔhogu obu (Luk 6:27-28, 32-36)

⁴³“Unu nümahawaru l’asru: ‘Yeje onye gu l’iya eshi ḥonyà obu; g’onye ɔhogu ngu duje ngu ashı.^e ⁴⁴Ole iphe, mu akaru unu bu: Unu yee ɔhogu unu obu. Unu epfujeru Chileke opfu ehu ndu emekpa unu ehu; ⁴⁵g’unu a-buru ụnwu k’Nna unu ophu bu l’imigwe. Kele oo ya emeje g’enyawu waaru ndu ɔma me ndu ejio-iphe. Teme o nodu emeje g’igwe dzeru mini wushiru ndu pfuberekoto me ndu apfubeduru-eka-oto. ⁴⁶Teke o buepho ndu yeru unu obu be unu yeru obu kpuru; ?bu obunggo gunu be unu a-nata l’ono? ?To buhedu ge ndu ana okpoga akiriko emeje bu ono? ⁴⁷Teke o buepho ndu unu e phę eshi ḥonyà be unu ekeleje ekele kpuru; ?bu gunu be bu iphe, unu ka ndu ozo ememe? ?To buedu ge ndu ta amadu Chileke emeje bu ono? ⁴⁸Oo ya bu g’unu duebe ree ge Nna unu, bu l’imigwe duebe ree.”

Eme iphe-ɔma

6 ¹“Unu kwabeje enya g’unu te emeje iphe-ɔma unu sagaa k’ophu onyemonye a-humakotaje iphe unu eme. Ọdumeka be Nna unu ophu bu l’imigwe ta abyakwa ebu unu nggo iya.

^d 5:38 Gunaaw Awu 21:24; Uke 24:20; Dit 19:21. ^e 5:43 Gunaaw Uke 19:18; Dit 23:6.

² “Qo ya bụ; teke i meru iphe-oma; te ejekwa iya ara arara l'edupfu. Te emekwa gẹ ndu bụ tuko-l'ehu-atuko-l'obu emeje l'ime ụlo-ndzukọ ndu Jiu mè l'etsuzo. Ephe anoduje eme iya gẹ ndiphe ajaa phẹ ajaja. Mu sụ-a; g'o dokwaa ngu ẹnya ree; o bụakwaa ụgwo phẹ bẹ a pfụ-dzuwaru phẹ ẹgube ono. ³ Obenu lę-a; teke gubedua eme iphe-oma; te ekwekwa g'ekicha ngu maru iphe ekutara ngu eme. ⁴ Qo ya bụ l'iphe-oma, iime bẹ ii-meje g'iime iya lę mpya. Qo ya bụ gẹ Nna ngu ono, ahumaje iphe, eeme lę mpya ono ebukwanaa ngu nggo iya.”

Epfu anụ Chileke

(Luk 11:2-4)

⁵ “I -nodu epfu anụ Chileke; te emejekwa gẹ ndu bụ tuko-l'ehu-atu-ko-l'obu. Ephebedua iphe, aduje phẹ ree bẹ bụ g'ephe je anmagaru l'echi ụlo-ndzukọ ndu Jiu; ozoo l'agugá etsuzo epfu anụ Chileke; k'ophu aa-hu-madzuru phẹ. Gẹ mu gbukwaaru iya unu tororo; o bụakwaa ụgwo phẹ bẹ a pfụ-dzuwaru phẹ ẹgube ono. ⁶ Obenu gubedua; teke iipfu anụ Chileke; tüğbuamihukpooro l'ime mkpuru ụlo ngu woru ụzo gụ-chia agụ-chi; nodu l'eka ono pfuru nụ Chileke, bụ Nna ngu, a ta ahumadu l'enza. Qo ya bụ gẹ Nna ngu ono, ahumaje iphe, eeme lę mpya ono ebukwanaa ngu nggo iya.

⁷ “Teke unu epfu anụ Chileke; unu te epfujekwa igwerigwe opfu mpfụ-kwase 'enwedu ishi gẹ ndu ta amadụ Chileke emeje ono. L'ephe anoduje arị lę Chileke a-nụma olu phẹ m'ephe -pfushia opfu igwerigwe. ⁸ Qo ya bụ; unu te etsokwa eka phẹ. Lę nna unu bẹ mahaakwaru iphe, unu abyia iya asụ g'o nụ unu; tēme unu pfuje g'o nụ iya unu. ⁹ Qo ya bụ l'owa-a g'unu e-pfuye anụ Chileke baa:

“ ‘Gube Nna anyi, bu l'imigwe.

G'e dobe əpha ngu iche;

¹⁰ Goshinu l'oo gubedua bụ eze.

G'e meje iphe, dụ ngu l'uche
l'eliphe

g'eemeje iya l'imigwe.

¹¹ Nunu anyi nri ntanụ-a;

Nri, a-sujeru anyi eri
mboku-mboku.

¹² Guaru anyi nvụ l'eka anyi
mesweru ngu;

G'anyi gurū ndu mesweru
anyibedua.

¹³ Te ekwekwa g'anyi nmalahụ
l'ohutama.

Nafutachikwaa anyi g'anyi ta

aba l'eka onye ejio-iphe.'
 Kele ọ n̄gu b̄u eze
 iphemiphe;
 bya abūru n̄gu nwe ike;
 nweru akpabiri
 jas̄u le tuutuutuu le
 m̄ijimiimii.
 Nokwa g'o d̄u.

14 "Kele o -b̄uru l'unu agujeru ndu ozo nv̄u l'iphe-eji, ephe meru unu; Nna unu, b̄u l'imigwe a-gujekwarupho unu nv̄u l'ophu unu meru iya. **15** Obenu teke o b̄u l'unu ta agujeduru ndu ozo nv̄u l'iphe-eji, ephe meru unu; ọ ya b̄u le Nna unu ta abyadu aḡuru unu nv̄u l'iphe-eji, unu meru iya."

Asw̄iru Chileke eḡu

16 "Unu -n̄odu asw̄iru Chileke eḡu; unu ta agbanw̄ubejekwa iphu ge ndu b̄u t̄uko-l'ehu-atuko-l'obu. Kele ephe ewojeru iphu dobe shigba shigba; k̄ophu onye-n̄onu a-maru l'ephe asw̄iru Chileke eḡu. Ge mu gbulwaaru iya unu tororo; o b̄uakwaa obunggo ph̄e be ephe natadzuru egube ono. **17** Obenu ḡubedua; teke īj̄iswiru Chileke eḡu; swaa iphu; nyia manu; **18** k̄ophu ndiphe ata amadu l'īj̄iswiru Chileke eḡu. Gbahaeph̄o onye a-maru n̄u b̄u Nna n̄gu ono, a ta ah̄umadu l'enya ono. Nna n̄gu ono, ah̄umaje iphe, eeme le mpya-a l'e-bukwa n̄gu ph̄o nggo iya."

Akpa ẹku imigwe (Luk 12:33-34)

19 "Unu ta akpakwa ẹku k̄uberu onwunu le mgboko ọwa-a; ẹka ọ o-gba ẹgba; t̄eme mkpu atakashia ya; ndu-oshi ejekwaph̄o egwee ya. **20** Unu kparu ẹku unu doberu onwunu l'imigwe; ẹka o t̄oo gbadu ẹgb̄a; ophu mkpu atakashidu iya; ophu o d̄udu ndu-oshi eje iya egweta. **21** L'o kwa ẹka ẹku n̄gu, kachaa n̄gu mkpa no be obu n̄gu n̄okwapho."

Iphóró k̄ogwéhu (Luk 11:34-36)

22 "O kwa enya b̄u oroku, d̄u l'ehu nemadzu. Ọ ya b̄u le teke enya doru n̄gu edodo; ogwéhu n̄gu abukotaru n̄gu liphóró liphóró. **23** Obenu teke enya edoduru n̄gu edodo; ogwéhu n̄gu abukotaru ochii ochii. Teke o b̄ukwanu liphóró, no l'ime n̄gu be l'agba ochii; l'o gbaghāru ochii obu ẹka."

Etso uto Chileke waa ẹku k̄e mgboko-a (Luk 16:13; 12:22-31)

24 "O t̄o d̄udu onye achita nnaji labo ejeru ozi le mgbo lanu g'o t̄o kpo onye lanu ashii; yee onye ophuu obu; ozoo l'o yeru ehu l'ozii onye lanu;

ejeru onye ophuu ozi mkpe. I tii nödudu etso ụzo Chileke bya emekwapho g'okpoga kwataru ngu.

25 “Noo iphe, mu gude sụ; unu ta akushi photophoto k'iphe, unu e-ri; ozoo iphe, unu a-ngu nödu ndzụ. Ozoo k'ogwéhu unu; iphe, unu e-ye l'ehu. Noo le ndzụ ka nri aburu iphe; ogwéhu ka uwe aburu iphe. 26 Le-waro enu, ephe l'eli. Ephe ta akokwa opfu; ophu o dukwa iphe, ephe eje akpata l'opfu; ophu ephe akpatadu ewoba l'oba; ole Nna unu ophu bu l'imigwe anodujeelaa azu phę. ?Unu ta amadụ l'unu ka phę aburu iphe. 27? Denu g'unu ha onye e-gude ayọ ọshi yekwa ujiku ophu le ndzụ iya?

28 “?Bụhunu gunu meru iphe, unu akụ-phe photophoto k'uwe, unu e-ye l'ehu? Unu lewaro ojimbvu, dù l'egu g'qonoduje evu. Ephe te esedu akaanya; ophu ephe agbadu oghu k'akwa uwe. 29 Obenu le-a; unu húma ge Sólomonu yeberu uwe ama mma; ole uwe iya ta amarwuduru g'ojimbvu lanụ. 30 Teke obu le Chileke eletaberu ęswa, nọ l'egbudu ęnya ęgube ono: k'eme iya g'o ma mma; l'iphe, bụ ọ -dzürü ndzụ nödu l'egbudu ntanu-a; echele l'e woru iya shia ite. ?Tọo kabadaa unu eleta ọkpobe ęnya? mbụ unubé ndu-a, ekwekwe, unu kweru abadu ishi-a! 31 Oo ya bụ; unu ta akụ-phehẹ photophoto kę? ?Bụ gunu bę anyi e-ri? ?Bụ gunu bę anyi a-ngu? Ozoo ?Bụ gunu bę anyi e-ye l'ehu? 32 O kwa iphe ono bę ndu amadụ Chileke tükoru acho. Nna unu, bu l'imigwe makwaru-a l'iphemiphe ono dù unu mkpa. 33 Oo ya bụ; unu vuru ụzo chọdadaa g'unu e-me ge Chileke buru eze le ndzụ unu; yele apfubekoto iya; oo ya bụ; iphe ono g'o ha aburu iphe, Chileke e-yekwaru unu eyekwa. 34 Unu ta ayọshi ọshi k'echele; l'echele a-yo-a ọshi onwiya. Ejo iphe k'ujiku ophu suwaru kę mbóku ono.”

**Ekpe ndu ọzo ikpe
(Luk 6:37-38, 41-42)**

7 1 “Unu te ekpejekwa ndu ọzo ikpe ge Chileke etee kpedu unu. 2 Kele ọ iphe, unu gude kpee onye ọzo ikpe bę ee-gude kpee unubedula. Teme ọ bürü iphe, unu gude túru nü nwibe unu bụ iphe, Chileke e-gude tükwarupho nü unu. 3 ?Bụ gunu kparu iphe, i humaru nwiphe, nọ onye ọzo l'eña; ophu i humaduru ophu ha g'oswebe nödu ngu l'eña nkengu? 4 Ozoo; ?denu g'ii-gbę sụ onye ọzo g'o gebe g'i mefu iya nwiphe, dù iya l'eña; l'eka ọphu ha g'oswebe swekwaru l'eña nkengu? 5 Gübę onye ono bụ tuko-l'ehu-atuko-l'obu ono! Vuru ụzo mefuadaa iphe ophu ha g'oswebe, sweru ngu l'eña nkengu; g'ii-dụ ike huma-rweta ụzo mefu nwiphe ophu ha nwanshii, dù nwanna ngu l'eña.

6 “Unu te ewojekwaru iphe, dürü Chileke nsọ togboru nkuta; ophu unu ewojekwaru igopotu unu, bụ iphe, ere ire shii ono woru togboru ezi; g'ephe ataa zopyashidu iya yogiri yogiri l'okpa; bya adakoбе byapfuta unu; bya alabushia anụ unu alabushi.”

Epfu anụ Chileke;
yee ekemu, swiru iya nụ
(Luk 11:9-13)

7 “Unu pfua g'a nụ unu iphe; aa-nụ iya unu! Unu chọo iphe; unu a-chọta iya! Unu kụa eka l'uzo; aa-gūharu iya unu. 8 Kele onyemonye, sūru g'a nụ iya iphe bẹ aanuje iphe; onye chọru nụ l'achọtaje; onye kuru eka l'uzo bẹ aagūhajeru iya. 9 Tọo ?denu g'unu ha, onye nwa iya a-sụ g'o nụ iya bure-di; l'o woru mkpuma nụ iya? 10 Ozoo l'o sūru g'a nụ iya ema; l'o gbe chiru agwọ nụ iya. 11 Eshinu unubẹ ndu bụ ndu ejio-iphe amajeru nụ ụnwu unu iphe, dụ ree; ?buchi Nna unu ophu bu l'imigwe taa madịru anụ unu ọkpobe iphe; mbụ unubẹ ndu sūru g'o nụ iya unu?

12 “O ya bụ; unu mejeru onyemonye g'o dụ unu g'onye ọzo meeru unu. Kele onoo iphe, ekemu mẹ ndu mpfuchiru Chileke ezi bụ onoya.”

Ọnu ụzo, dụ kparagụ
(Luk 13:24)

13 “Unu kpata ụzo shia ogozo, dụ kparagụ bahụ. L'uzo ophu eeshije ala l'iswi bẹ ọnụ iya ha ọsa; teme gbororo iya dụ nphe eshishi; a dụ igwe awụ iya. 14 Obenu l'uzo ophu edujeru nemadzụ bahụ lẹ ndzụ; bẹ ọnụ iya dụ kparagụ; teme ụzo iya dụ ehleruka eshishi; ndu hụmaru iya nụ habe-a nwahabe.”

Oshi-ọmi yee akpuru iya
(Luk 6:43-44)

15 “Unu kwabejekwaru ndu mpfuchiru, epfu iphe, Chileke epfuduru ono enya. Mbụ ndu aduje àgù g'ephe bụ nwatürü; 'a ma l'ephe bụ agụ, adzụ-gbu atürü. 16 Unu e-gudewarọ umere phē maru egube ndu ephe bụ. ?A wọtaje era nggorobyi l'oshi aga? Tọo ?a wọtaje akpuru ujiru l'oshi úkèè? 17 Iphe, bükpo ọkpobe oshi amijekwa akpuru, dụ ree. Ejio oshi nodu amije ejio akpuru. 18 O to dudu ọkpobe oshi, mijeru mebyi, dụ ejị; ophu ọ dükwanu ejio oshi, mijeru mebyi, dụ ree. 19 Iphe, bükpo oshi, taa mịdu mebyi, dụ ree bẹ ee-gbutsu egbutsu parụ chie l'oku. 20 Oo ya bụ l'unu e-gudewarọ akpuru, ephe mịru; maru phē.”

21 “O to buebekwa g'aahaję eeku mu ‘Nnajiuphu; Nnajiuphu’; bụ g'aa-ha bahükota l'eka Chileke bụ eze. O kwa ndu meru iphe, dụ Nna mu, bu l'imigwe ree. 22 Mbọku ikpe ono bẹ aa-dụ igwerigwe sụ mu: ‘Nnajiuphu! Nnajiuphu! ?O kwa l'anyi shi egudeje epha ngu epfuchiru Chileke; teme anyi shi egudeje epha ngu achịshi obvu; bya eshi egudeje epha ngu eme iphe-ohumalenyə, dụ igwerigwe.’ 23 Noo teke mu a-karụ phē sụ phē: ‘Mu ta amajekwaru ndu unu bụ. Unu gbeshi mu l'iphu g'unu ha; unubẹ ndu ono, buepho iphe, Chileke sūru g'e te emeshi bẹ unu anoduje eme ono.’”

Umadzu ębo, l'akpụ ụlo
(Luk 6:47-49)

24 “Ọo ya bụ l'onyemonye, anụ opfu-a, mu epfu-a bya eme iya ememe bẹ a-dụ gẹ nwoke, kwarụ enya bya eworu ụlo iya kpua l'eli mkpuma. 25 Igwe bya edzee mini; utso gbaa; pherephere bya ezia; o bụkotaru l'eli ụlo ono; ophu ụlo ono adaduru; noo kèle a tūru ọkpaa iya l'eli mkpuma.

26 “Obenu onye anụ opfu-a, mu epfu-a; ophu oomedu iya ememe l'a-dụ g'onye eswe, jeru je akpua ụlo iya l'eli evevee. 27 Igwe bya edzee mini; utso gbaa; pherephere bya ezia; o bụkotaru l'eli ụlo ono. Ụlo ono phohu daa gwoo; daa tsua gwogiri-gwogiri.”

28 Tōbudu iya bụ; Jizosu pfubuhuepho iphemiphe ono, oopfu ono; iphe ono, o pfuru ono kpoo ndu ono ọnụ opfu. 29 Kele oozi iphe g'onye ike dụ l'eka. O too zidu gẹ ndu ezije phē ekemu.

**Onye ekpenta, Jizosu meru
 o wekoroju**
(Mak 1:40-45; Luk 5:12-16)

8 1 Noo ya bụ; Jizosu shiepho l'úbvú ono nyizeta; ikpoto nemadzụ wụ-ru tsoru iya. 2 Tōbudu iya bụ; onye ekpenta lanụ bya abyapfuta iya bya abaarụ iya ejaa su: “Nnajiuphu; o -buru uche ngu bẹ ii-menaa gẹ mu wekoroju.”

3 Jizosu bya amachịa eka denyi iya su: “Ọ bụ uche mu. Ngwa wekoro-hu!” Teke ono kwapho; ekpenta ono mishihu iya l'ehu. 4 Tōbudu iya bụ; Jizosu su iya: “Ba adịkwa onye ii-pfurụ iya. Jechikwaa g'onye uke Chileke lerwee ngu enya. G'ii-nukwapho Chileke iphe-ngweja k'egbuchafụ, i gbuchafuru; gẹ Mosisu tūru l'ekemu. Ọo ya bụ g'o ha egude nno maru l'i wekorojuwaru.”

**Ewekoroju nwozi onye-ishu
 ndu ojogu**
(Luk 7:1-10)

5 Tōbudu iya bụ; Jizosu bahushiepho lẹ Kapaniyomu; o nweru onye-ishu ojogu ndu Romu, byaru bya anodu arwo iya su; 6 “Nnajiuphu; nwozi mu ze l'ulo; iphe nodu emeshi iya ike; k'ophu o tọo ghadu aghagha; teme o nodu echu mkpu l'ulo.”

7 Jizosu su iya: “Mu a-byaa bya emee ya g'o wekoroju.”

8 Onye-ishu ndu ojogu ono su iya: “Nnajiuphu; obenu lẹ mu ta agbaduru kẹ g'i bata ibe mu. Ọ baa g'i pfua opfu ọnụ kpurumu; nwozi mu ewekoroju. 9 Mbèdua bùkwa-a onye nō nemadzụ l'eka; o nwekwarupho ndu ojogu, nō mu l'eka. Mu -su onye-a g'o jee ọwa-a; l'o jee ya; mu -su onye ophuu g'o bya; l'o bya; mu -su nwozi mu g'o mee ọwa-a; l'o mee ya.”

¹⁰ Jizosu nūma iya; o dū iya biribiri. O sū ndu ẹphe l'iya swi: "Iphe, mu epfuru unu bū l-e-a; l'alí Izurēlu kpōnu bē mu ta ahūmakwaru onye kwetaburu ęgube-a. ¹¹ Iphe, mu epfuru unu bū l'aa-dū igwe shi l'uzo enyanwu-awawa mē l'uzo enyanwu-ariba bya; ẹphe lē Ebirihamu; waa Ayizaku; waa Jiékopu anodu ria nri l'eka Chileke bū eze. ¹² Aa-gbē chiru ndu ophu o gogo gba l'ano l'eka Chileke bū eze obu chiru ye l'eka gba-huru tsükiribaa. Noo ęka aa-nodu kwaa ejø ękwa taa ikireze." ¹³ Jizosu pfuchaa nno bya asū onye-ishi ndu ojogu ono: "Jeshia iphe, iije l'oo g'i kwetarū bū g'oo-duru ngu." O buerupho nwozi nwoke ono ewekorohu teke ono teke ono.

Jizosu emeta igwerigwe ndu

iphe eme

(Mak 1:29-34; Luk 4:38-41)

¹⁴ Töbudu iya bū; Jizosu bya abata l'ulo Pyita bya ahūma lē ne nyee Pyita obu bē zé l'ododenya. ¹⁵ O bya edenyi iya ęka l'eka. Ododenya ono paru iya haa. O gbalihu; wata iya akwaru ębyaa.

¹⁶ O be l'uzenyashi; ẹphe chítaru iya ikpoto ndu ɔbvü emegbaa. O bürü opfu onu bē o gude chíshichaa ɔbvü ono g'o ha; mbü Jizosu; bya emekota iphe, bükpoo ndu iphe eme ẹphe wekōrohuchaa. ¹⁷ Iphemiphe ono meru o vükota; mbü iphe, Azáya, bū onye mpfuchiru Chileke pfuru. Lø sūru: "O vutaru ęhu-otsu-mée anyi l'onwiya; bya evutakwapho iphe-ememe anyi."^f

Ndu e-mechaa etsoje Jizosu

(Luk 9:57-62)

¹⁸ Töbudu iya bū; Jizosu hūmaephō ikpoto ndu ono, nō-pheru iya mgbu-rugburu ono; o sū ndu etsoje iya nū: "Unu g'anyi dafü azü eze-ęnyimu azü iya ɔphuu." ¹⁹ Nwoke lanü, bū onye ezije ekemu byapfuta iya bya asū iya: "O-zì-iphe; mu e-tsojekpoe ngu pho eje ękameka, iije."

²⁰ Jizosu sū iya: "Uphega nwekwaru ęnú; ęnù, ẹphe l'eli nweru ępfune; obenu lē Abübū-Ndiphe te enwedu ęka oo-dobeje ishi."

²¹ Onye զո, yi lē ndu etsoje iya nū sū: "Nnajüpü; hakwaa mu gē mu je eliadaa nna mu; gē mu abyawaro."

²² Jizosu sū iya: "Tsoru mu; haa ndu nwühuru anwühu g'ephe lia ndu nkephé, nwühuru anwühu."

Jizosu abyanyi oke akpara-mini

(Mak 4:35-41; Luk 8:22-25)

²³ Jizosu bahuepho l'ugbo; ndu etsoje iya nū tsoru iya. ²⁴ No iya; oke akpara-mini wata atütu l'echi eze-ęnyimu ono. O nodu atükpoo

^f 8:17 Gunaaz Azá 53:4.

shingushingu; k'ophu mini abyawaa atuji ugbo ono; ole Jizosu zeele-a eku mgbenya. ²⁵Ephe byapfuta iya bya ekutee ya; su iya: “Nnajiu phu; dzonaa anyi! Ugbo abyaakwaa anyi ekpukpu!”

²⁶O su phē: “?Denu g'o gude ndzū nōdu agū unu. Unubē ndu ono ekwe-kwe, unu kweru abadu ishi ono.” O gbeshi bya abaarū phērephere ono yee eze-enyimu ono mba. O bürü nyonyoronyo.

²⁷O dū ndu ono biribiri. Ephe wata epfupfu su: “?Bü egube nemadzū gunu bē nwoke owa-a bü? Onye ophu phērephere yele eze-enyimu emeje iphe, o pfuru.”

Unwoke labo, obvu eme
(Mak 5:1-20; Luk 8:26-39)

²⁸Tobudu iya bü; Jizosu daephō eze-enyimu ono lufu azu iya ophuu, bü iya bü l'alị kē ndu Gadara; unwoke labo, obvu emegbaa gba iya ndzuta. Ndu ono bü eka eelije nemadzū bē ephe shi lufuta. Obvu kwarū phē ikwato l'ehu. Igiri igiri, ephe eme kposhia; ophu o dudu onye aduje ike je eshita izzo ibiya ono. ²⁹Noo ya; ephe chiahaa mkpu su: “?Bü gunu bē anyi le ngu jigba; gube Nwa Chileke? ?I byawaru g'i bya eshi nta-a nūta anyi aphu; l'ebé abu l'o rruwaru teke ee-me iya?”

³⁰O nweru ikpoto ezi, no phē nwuzenza; akpa nri. ³¹Obvu ono tuko rwoahaa Jizosu su iya: “I -chifuwaa anyi; hanaa g'anyi wuba l'ime ikpoto ezi pho.”

³²Jizosu su phē g'ephe je. Obvu ono wufuta l'ehu unwoke ono bya awuba l'ime ehu ezi ono. Tobudu iya bü; ikpoto ezi ono g'o ha tuko phota oso; gbaa kpurukpuru gbazeta je awuda l'ime eze-enyimu ono; mini rigbushia phē.

³³Ndu eche ezi ono gbakashihu je eworu iphe, meru nū g'o ha doo l'ime mkpukpu; bya edokwaapho g'o nwuru l'ehu ndu ono, obvu shi eme ono.

³⁴Tobudu iya bü; mkpukpu l'ophu zefuta zepfuta Jizosu bya arwōahaa ya; su iya g'o lufuru phē l'alị.

Nwoke, iphe lōnwuru ibe ehu lanu
(Mak 2:1-12; Luk 5:17-26)

9 ¹Tobudu iya bü; Jizosu bya abahụ l'ugbo bya akpoghaa eze-enyimu ono; o bürü iya ala mkpukpu, a no hefuta iya gedegede. ²E gude iphe, aaze azee vutaru iya nwoke, iphe lōnwushiru ibe ehu lanu. Jizosu humaephō g'ephe gude kwetaberu le ya a-dụ ike mee g'o jee ije; o su nwoke ono, iphe lōnwushiru ono: “Nwa mu; nweru iya obu. A ḡwaru ngu nvu l'iphe-eji, i meshiru.”

³Tobudu iya bü; ndu ezije ekemu haru rjaha l'ime ɔkpoma phē su: “Nwoke-a epfubyikwa əpha Chileke epfubyi.”

⁴Jizosu maerupho iphe, ephe arị bya asu: “?Denu g'o gude unu nōdu arị ejø ɔriri l'obu unu? ⁵Su-a; ?bü ole ka nphe epfupfu? ?Bü asu: ‘A

ḡuwari ngu nvu l'iphe-eji, i meshiru?" ?Tоо: 'Gbalihu jeahaa ije?' ⁶Ole ọo g'unu a-maru л Abubu-Ndiphe be ike ду l'eka k'agujeru nemadz̄u nvu l'iphe-eji, o meshiru л mgboko-a." O su onye ono, iphe l̄onwushiru ibe ẹhu lanu ono: "Gbalihu palita iphe-azee ngu lashia ibe ngu."

⁷Nwoke ono kwolihu; ọ b̄uru iya ala unuphu. ⁸Ikpoto ndu ono h̄-maephō iphe, meru n̄u; ọ ду phē biribiri. Ephe wata aja Chileke ajaja; yebedu meru г̄e nemadz̄u ду ike mee egube iphe ono.

Ekuku Matiyu

(Mak 2:13-17; Luk 5:27-32)

⁹Ḡe Jizosu shi l'eka ono түгбua бe ө h̄umaru nwoke lanu, epha iya бu Matiyu; l'eka ө no l'ulo okpoga akiriko. Ọ su iya: "Tsoru mu." Ọ gbalihu tsoru iya.

¹⁰Jizosu phē je eriahaa nri l'ibe Matiyu. Ndu ana akiriko мe ndu ozo mmanu, b̄ukwapho ndu aamaru ejo ęka түкокwapho ноду l'eka ono; ephe л Jizosu мe ndu etsoje iya n̄u ноду eri nri. ¹¹Ndu Fárisii h̄uma iya bya asu ndu etsoje iya n̄u: "?Denu g'o gude onye eziye unu iphe, ephe л ndu ana akiriko; waa ndu ozo, aamakwarapho ejo ęka ноду erigba nri?"

¹²Jizosu n̄umae ya pho bya asu: "O тo b̄ukwa ndu ẹhu ду ike бe eegudeje gbapfu onye eme obvu; ọ kwa ndu iphe eme. ¹³Su-a; unu je anwua iphe, opfu iswa-a, mu abya epfupfu-a бu; л Chileke pfuru su: 'Iphe, agu mu n̄u ta abukwa g'unu gwajé mu agwagwa; ọ kwa g'unu phujeru nemadz̄u obu-imemini.^g" Noo kele mu ta abyakwaru eku ndu pfuberekoto; ọ kwa ndu eme iphe-eji бe mu byaru ekuku; g'izimanu lwa phē azu."

Aswiru Chileke egū

(Mak 2:18-22; Luk 5:33-39)

¹⁴Tobudu iya бu; ndu etsoje Jionu onye emeje baputizimu byapfuta Jizosu bya asu iya: "?Bu gunu meru g'o gude anyi л ndu Fárisii ноду aswijeru Chileke egū; օphu ndu etsoje ngu n̄u aswijedu?"

¹⁵Jizosu su phē: "?Ndu byaru ekele-nwanyi a-gbē agu aphu l'eka ephe l'onye eme ekele-nwanyi nokwadu l'eka-a? Ole օ dükwaru teke ee-me-chaa; l'a bya anafu phē onye ono, eme ekele-nwanyi ono. Ọ ya бu; ephe aswiwaro egū.

¹⁶"E te ewotajékwa ękwa օphúú gude gbachia ęka akahu ękwa lakahu-ru alakahu. Onye meru iya n̄u; ękwa օphúú ono atsua atsutsu kabaa alaka akahu iya pho. ¹⁷Ophu eewojeduru aküru mée օphúú ye l'ugbobele-mée, riwaru pheripheri. Onye yeru iya n̄u; mée ono agbawashia ugbobele ono. Mée ono awushihu; teme ugbobele ono agbakpohukwapho. Mée օphúú be eeyeje l'ugbobele օphúú. Ọ ya бu; ephe nebo ono atukokwanu ду."

^g 9:13 Ḡunaa Hos 6:6.

**Nwa Jiayirōsu mè nwanyị,
nsø eme mkpurumkpuru
(Mak 5:21-43; Luk 8:40-56)**

18 Tòbudu iya bù; Jizosu kpukwaduru-a iphemiphe ono l'onu epfuru phé; onye lanu l'ime ndu-ishi ụlo-ndzukọ byapfuta iya bya abaarụ iya ejá sú iya: “Nwatibe mu kę nwanyị buepho nta-a bẹ ọ nwụhuru. Ole ọ bụa g'i bya ebyia ya eka. I -byiwa iya eka bẹ oo-nodu-a ndzụ.”

19 Jizosu yele ndu etsoje iya nü gbeshi tsoru iya; ọ bụru phé ejeje.

20 Tòbudu iya bù; ọ dürü nwanyị, nọ l'eka ono, nówaru nsø ụnwanyị mkpurumkpuru apha iri l'ebó. O shia Jizosu azu pyobata bya edenyi onu uwe iya eka. **21** Noo kele ọ sükwanuru onwiya: “Mu -denyikpowaa eka l'uwe iya bẹ mu a-dụa iche.”

22 Jizosu ghakobe bya ahụma iya bya asụ: “Nwada mu; g'okpoma shi-hu ngu ike. Ekweta, i kwetarụ mewaru g'i dù iche.” E shièpho teke ono; ọ bụru nwanyị ono ewekorohu.

23 Jizosu byarwutae-pho ibe onye-ishi ụlo-ndzukọ ono bya akpovu ụzu, igwe ọha, nọ l'eka ono atụ; mékpo ndu aphụ ụpyi. **24** Ọ sú phé: “Unu lụ-fukotachaa g'unu ha. Kele nwamgboko ọbu ta anwụhukwaru anwụhu. Ọ kwa mgbenya bẹ ooku.”

Ephe ze iya ọchi. **25** A chifuchaephō ikpoto ndu ono etezi; Jizosu bya abahụ l'ulo bya eseta nwata ono l'eka. O teta gbalihu. **26** Akọ iya ngakötawaro uswe iya onoya mgburugburu.

**Umadzu ẹbo, l'atsu ishi,
Jizosu meru; ẹphe phuahaa uzo**

27 Jizosu parụ eka ono haa tügenua tsoru gbororo eje. Unwoke labo, atsu ishi tsoru iya echí mkpu asuje: “Nwa Dévidi; phuaru anyi obu-imemini!”

28 Jizosu bahuepho l'ulo; ndu ono, atsu ishi ono byapfuta iya l'ulo ono. Jizosu sú phé: “?Unu kwetarụ-a lẹ mu a-dụ ike mee iphe ono?”

Ephe sú iya: “Ee-o! Nnajiuphu.”

29 Ọ bụru iya bù; Jizosu bya ebyichaa phé eka l'enya ono; bya asụ phé: “G'o dù-kwaru unu g'unu kwetaberu.” **30** Enya sashihu phé. Ephe wata aphụ ụzo. Jizosu bya anmashiaru phé okwa ike sú phé g'ephe te emekwa g'o dürü onye a-maru nü.

31 Ephe tüğbuelaa je epfukashia kę Jizosu l'oha ono mgburugburu kpo.

**Onye ete pfudu opfu,
Jizosu meru o pfuahaa opfu**

32 Ephe tüğbushiepho; e dutaru Jizosu nwoke, ọbvü bu iya l'ehu meru ophu o pfudu opfu. **33** Jizosu chifuepho ọbvü ono; nwoke ono pfuahaa opfu. Ọ dụa ikpoto ndu nọ l'eka ono biribiri etu. Ephe sú: “Ha-oo! Anyi teke ahụma-swekwaa egube iya ọwa-a l'alị ízurelu!”

³⁴Ndu Fárisii sụ: “?A suru ngu l'ọ to bụdu ike k'onye-ishi iphe, bùkpoo ọbvu bẹ oogudeje achishi ọbvu ono.”

**Jizosu aphuru ikpoto nemadzụ
obu-imemini**

³⁵Tobudu iya bụ; Jizosu tuko iphe, bụ mkpükpu le mkpükpu jegba-be epfu opfu Chileke l'ulo-ndzukọ ndu Jiu. Ọ nodu anoduje ezi ozi-oma k'abụbu Chileke bụ eze. Ọ nodu emeje g'iphe, bụ ndu ẹhu eme mẹ ndu iphe-ememe mmanụ emegbaa tuko wekoro hukota m'obeta ọ buru egube iphe-ememe, dù idagha. ³⁶Ọ nodu abujeru; ọ -huma ndu ono; imemini phẹ adu iya; kele ike bvụwaru phẹ ree; ebe ẹphe amahedu g'ephe e-me iya. Ẹphe dugbaephō g'igwerigwe aturu, enwedu onye eleta iya enya. ³⁷Jizosu sụ ndu etoso iya nụ: “Iphe, e meberu l'alị chashjakwari. Ọ kwatakpokwari chashia shii. Obenu le ndu-ozi, akpata iya akpata ha nwanshii. ³⁸Unu pfuru nụ Nnajịuphu, nwe iphe, e meberu l'alị g'o ye ndu-ozi, e-je akpata iya nụ.”

Ndu-ishi-azi iri l'ebو
(Mak 3:13-19; Luk 6:12-16)

10 ¹Jizosu gbeshi bya ekua ndu etoso iya nụ ẹphe n'iri l'ebو. Ọ bya ezia phẹ g'ephe gude okpehu chishije ọbvu. Bya asụ g'ephe meje gẹ ndu ẹhu eme mẹ ndu iphe-ememe mmanụ eme; obetaru ọ buru iphe-ememe, dù idagha; g'ephe wekoro hukotachaa. ²Waa ẹpha ndu-ishi-azi ono ẹphe n'iri l'ebو baa: onye kẹ mbụ bụ Sayimoru, bụ iya bẹ eeku Pyita; yee nwune iya, bụ Anduru; mẹ Jiemu nwa Zebedi; yee nwune iya kẹ nwoke, bụ Jionu; ³mẹ Filipu; yee Batulomiyu; waa Tomosu; waa Matiyu, onye ana akiriko; waa Jiemu, bụ nwa Alufiyosu; mẹ Tadiyosu; ⁴mẹ Sayimoru, bụ onye yi l'ogbo, l'adzo g'alị Jiu dürü ndu Jiu; mẹ Jiudasu Isukariyotu; ophu mechaarụ deru Jizosu ye.

Jizosu ezi ndu-ishi-azi iri l'ebو
g'ephe je epfua opfu Chileke
(Mak 6:7-13; Luk 9:1-6)

⁵Ọ buru ndu-ishi-azi iri l'ebو-a bẹ Jizosu ziru g'ephe je je epfua opfu Chileke. Teke oozi phẹ ozi ono bẹ o pfuru phẹ iya pfushiaru phẹ iya ike sụ phẹ: “Unu ta abahukwa l'ibe ndu abụdu ndu Jiu; ophu unu abahukwa mkpükpu ndu Samériya. ⁶Ọ kwa iphe, unu e-me bụ g'unu tüğuepho jepfu ndu Izurelu, bụ igwerigwe aturu, taphaeli etaphaeli. ⁷Unu je ezia phẹ sụ phẹ le Chileke abyaakwaa egoshi l'oo ya bụ eze. ⁸Unu emekwaapho ndu iphe eme g'ephe wekoro. Unu emeem ndu nwuhuru anwuhu g'ephe teta dzuru ndzụ. Unu emekwaapho ndu ekpenta g'ephe wekoro; unu achifụ ọbvu l'ehu ndu ọbvu bu ebubu l'ehu. A nuru unu iphemiphe ono kẹ mmanụ. Nokwapho

g'unu a-nü iya ndu ozo kę mmanu kwapho. ⁹Unu te eyekwa kobo; ozoo afu; ozoo nderi l'ekpa uwe unu. ¹⁰Unu te egudekwa ḱa gbeshi ije unu. Ophu unu eyekwa uwe n-yekwasé. Ophu unu achikwaru akpokpa ozo k'iche. Ophu unu apakwaru oshi-mpalékha. Kéle ọ kwa onye seru akanya bę eriri iya rwuberu.

¹¹ “Iphe, bükpoo mkpukpu lę mkpukpu, unu bahükpowaru; unu vujeru uesto lee enya onye gbaru g'a nodu l'ibe iya. Unu nođuekwapho l'ibe onye obu. Unu b'ejekwa ebuphe ebuphe jasü unu afuta l'ibiyá ono. ¹²Unuphu, unu bahükpooru; unu vuru uesto kele phę ekele. ¹³Teke unuphu ono gbaru k'anodu; g'ekeleru ehu-guu, unu keleru phę bükwaru nkephę. Teke ọ gbaduru phę; g'ekeleru ehu-guu, unu ono lwaphutaru unu azü. ¹⁴Eka unu jeru; a jika unu; jika anumá opfu Chileke, unu epfu; unu -lufutaeopho l'unuphu ono; ozoo lę mkpukpu ono; unu jishia urwuku ɔkpa unu. ¹⁵Gę mu gbukwaaru iya unu tororo; oo-kakwaru ndu Sodomu yee ndu Gomóra mma mbóku ikpe; eme lę mkpukpu ono.”

Mkpaméhu, l'abya nü (Mak 13:9-13; Luk 21:12-17)

¹⁶ “Unu lekwa enya l'unu dükwa g'atürü. Mu chiąkwaru unu ye g'unu jeshia eka agü jiru ejiji. Oo ya bụ g'unu kwakwaa enya g'agwo; unu adükwapho àgù gę ndo. ¹⁷Ole-a; unu kwabejekwaru ndiphe enya. Kéle ęphe a-kpükwaru unu kpuijeru ndu-ikpe; eechia unu iphe l'ulo-ndzuko; ¹⁸teme unu a-byakwa apfuru l'iphu ndu ochi-oha mę l'iphu ndu eze l'opfu ehu mu; g'ee-shi g'unu tataru phę önü mu; tükwaaru iya phę ndu abudu ndu Jiu. ¹⁹Ole teke ęphe kpütarу unu jee ikpe; unu ta ayıkwa ɔshi iphe, unu e-pfu; ozoo g'unu e-dobe önü pfua ya. Noo kélé o -rwuépho bę ee-me-a g'unu maru iphe, unu e-pfu. ²⁰Kéle ọ to będu unubędúa l'epfu iya; oo Unme kę Chileke, bụ Nna unu; nö unu l'ime epfu opfu.

²¹ “Sụ-a; nwune a-kpükwaru nwune iya nü g'e gbua; nna akpuru nwa iya nü g'e gbua. Unwu e-me g'a kpüta ndu nwüru phę nü gbushia. ²²Onyemonye e-gude opfu ehu mu kpoo unu ashị; obenu l'onye taru nshi jasü l'ikpazü bę a-dzota. ²³Unu -bahü lę mkpukpu lanu; ęphe -kpaa unu ehu; unu haa ya tüğbia jeshia mkpukpu ozo. Lę-a; gę mu gbukwaaru iya unu tororo; unu tee jegbabékwa mkpukpu, nökota l'alı Izurelu mgburugburu gę Abübu-Ndiphe ta abyawaa.

²⁴ “Onye anwü iphe ta akajékwa onye ɔonwu iphe l'eka iya shii; ophu nwokoro akajékwa nnajiuphu iya shii. ²⁵ G'onye anwü iphe makwaru l'oo-dapfukwa iya phę g'ọ dapfuru onye ezi iya iphe; ọ dapfukwapho nwozi g'ọ dapfuru nnajiuphu iya. Ęphe -kua nnajiuphu, nwe ulo Biyelezebolu; ?büchia ndibe iya bę ęphe taa kaduro epfubyishi.”

Onye aa-tsüje ebvu (Luk 12:2-7)

²⁶ “Oo ya bụ lę-a; unu ta atsujékwa phę ebvu. L'ọ to dükwa iphe, e kpuchiru ekpuchi g'e te mechaa kpuhaa ya; ophu ọ dükwa iphe, e meru

l'edomi g'e te mechaa madzuru iya. ²⁷Iphe, mu epfuru unu l'ochii-a bę unu e-pfu l'iphóró; iphe, unu nümaru ἑka aadzú iya taba taba; unu je araa ya arara g'onyemonye nüma-dzuru iya. ²⁸Unu ta atsujekwa ndu egbu ogwéhu nemadzú ebvu; ἡphe -gbuchaa ogwéhu; ἡphe taa dühedu ike egbu maa onye obu. Onye unu a-tsujechia ebvu bụ onye ono bụ: o -gbu-chaa ebugbugu l'o nwekwarúpho ike, oo-gude nwuru ogwéhu onye obu yee maa ya je echie l'oku-ali-maa. ²⁹?Tobudu ụnwu ogbe labo bę bụ kobo lanu? Ole o to nwekwa ophu adarwu alí l'ebé ọ bụ uche Nna unu. ³⁰Mbụ-a; ἡgbushi, nō unu l'ishi bę ọ guchaakwaru ὥgu nanu nanu. ³¹Oo ya bụ; unu ta atsushi ebvu! Unu kagbaa ikpoto ogbe aba lę mkpa; g'ọ hahabę igwe.”

Epfu l'edzudzu-oha l'a bụ

kę Kéreshi

(Luk 12:8-9)

³²“Oo ya bụ l'onye pfuru lę ya bụ nkemu l'edzudzu-oha bę mu e-pfu-kwapho k'onye ono l'iphu Nna mu, bu l'imigwe. ³³Obenu l'onye pfuru l'edzudzu-oha pfua lę ya ta amadụ onye mu bụ; onye ono bę mu a-sükwa-pho lę mu ta amadụ onye ọ bụ l'iphu Nna mu, bu l'imigwe.”

Jizosu agbaghashi ndiphe

(Luk 12:51-53; 14:26-27)

³⁴“Unu ta arıkwa lę mu byaru eme ge nchị dụ ndiphe doo. Mu ta abyakwaru eme ge nchị dụ doo. Ọ gbę bùchikwaru ὥgu, e gude ὥgu-echi alwụ bę mu gude bya. ³⁵Kele iphe, mu byaru bụ ge mu lọta nwoke yee nna iya ishi tsugbabę. G'onye bụ nwanyị bùru ὥhogu ne iya; onye nwanyị, alu ji abùru ὥhogu ne ji iya. ³⁶Ndu a-bùru ὥhogu nemadzú a-bùru ndu ọnụ-ulo onye obu gedegede.

³⁷“Kele onye ka eye ne iya ọzoo nna iya obu; eme lę g'o yeru mu; ta agbakwaru k'abùru onye etsoje mu nụ. Ophu onye kakwapho eye nwa iya nwoke obu; ọzoo eye nwa iya nwanyị obu; agbakwarúpho k'abùru onye etsoje mu nụ. ³⁸Ophu onye evutaduru oswebe ọnwu iya bya etsoru mu agbakwarúpho k'abùru onye nkemu. ³⁹Onye bụ onye eme ge ndzú iya dürü iya lę mgboko-a l'etuphakwa iya etupha. Obenu l'onye gudekwanu opfu ẹhu mu tuphaa ndzú iya l'a-húma iya.”

Obunggo

(Mak 9:41)

⁴⁰“Su-a; iphe, bụ onye gude obu iya nabata unu bę bükwa mbędua bę onye obu nabataru. Onye nabatakwanuru mu bùakwaa onye ono, ziru mu ozi ono bę onye obu nabataru. ⁴¹Iphe, bụ onye gude obu iya nabata onye mpfuchiru Chileke; opfu l'ọ bụ onye mpfuchiru Chileke bę Chileke e-bukwa nggo, eebuje ndu mpfuchiru Chileke. Onye gudekwapho obu iya

nabata onye pfüberekoto; opfu l'o bụ onye pfüberekoto bę Chileke e-bu-kwapho nggo, eebuje onye pfüberekoto. ⁴² Qzo bụ l'iphe, bükpoo onye cheberu onye lanụ l'unwegirima-a mini; mbụ m'obeta ọ búru okoro mini-oyi lanụ; opfu l'o bụ onye etsaje mu nụ; gę mu gbukwaaru iya unu tororo; onye ono bę Chileke bufutajekwa obunggo iya.”

Ozi, Jionu onye emeje batutizimu

ezi g'e zia Jizosu

(Luk 7:18-35)

11 ¹Töbüdu iya bụ; Jizosu ziębekpoephō ndu etsaje iya nụ ono iphe, ęphe n'iri l'ębo; o shi l'eka ono gbeshi je etsoru ziahaa ozi-oma; asa iya asasa lę mkpükpu lę mkpükpu.

²Noo ya; Jionu gęb l'ęka mkpōro nüma iphe, Kéreshi ębu emegbabę. O ye ndu etsaje iya nụ; ụmadzu ębo; ³g'ephe je ajia ya sụ iya: “?Bụ ngu-a bụ onye ębu, abyanu ębu? Tōo ?bụ g'anyi le ęnya onye ozo?”

⁴Jizosu sụ phę: “Unu je epfuaru Jionu iphe, unu anụ lę nchị; mę iphe, unu gude ęnya unu hümä ęka qonwu. ⁵Ndu atsụ ishi bę e meru ęphe nodu aphwaa ęzo; ndu ęniyeni nodu ejewaa ije; e mee ndu ekpenta; ęphe wekorohuchaa; ndu ada nkuchi nodu anuwaa iphe lę nchị. Ndu nwühuru anwühu bę e mewaru ęphe teta; a saarụ ndu ükpa ozi-oma ono asasa; ęphe nüma. ⁶Sụ-a; ęhu-ütso bę a goru nụ onye ono, mu taa bùduru ụpfu du iya l'ökpa.”

⁷Töbüdu iya bụ; ndu ono tüğbuepho; Jizosu wata epfuru ikpoto ndu ono kę Jionu sụ phę: “?Bụ gunu bę unu jeru l'echiegü je ahümä? ?Bụ ekperema, phērephere enwunga? ⁸?Bükwanu gunu bę unu jeru ahümä? ?Unu jeru ahümä onye gbaphuru ęrengete ekwa? ?Unu ta amadụ lę ndu gbaphuru ęrengete ekwa dęgbaa l'unuphu ibe eze? ⁹?Bühunu gunu ozo bę unu jeru ahümä? ?Unu jeru ahümä onye mpfuchiru Chileke tō? !hee! Qo ya bụ onoya; mbụ-a; onye unu hümäru bükwa onye gbę ka onye mpfuchiru Chileke shii mebyi akaka. ¹⁰Qo ya bụ onye ono, Chileke pfuru opfu ęhu iya l'ekwo-opfu iya sụ: ‘Lekwa; mu e-zı onye-ozi mu g'o vuru ngu ęzo je; je abooru ngu ęzo l'iphu.^h’

¹¹“Gę mu gbukwaaru iya unu tororo; ọ tō dükwa onye kabakpōo Jionu onye emeje batutizimu shii l'iphe, bükpoo iphe, nwanyị nwüru anwü-nwu; obenu l'onye bükpoo ya bę aa-gbékpoo sụ l'ęnya kachaa alwalwa l'eka Chileke bụ eze bę gbékwa ka Jionu shii. ¹²E -shi teke Jionu; onye ono emeje batutizimu ono byaru bya eye nta-a bę Chileke shi goshita lę ya bụ eze; ndu əhogu iya shi teke ono meta g'ęphe gude k'ęhuka kpışhia ya. Ndu ıkpehu dę; nodu eme g'ęphe bahü l'alị-eze ębu k'ęhuka. ¹³Noo kele ekemu, shi l'eka Mósisu waa iphe, ndu mpfuchiru Chileke pfukpooru;

^h 11:10 Guna Mal 3:1.

tukeroerupho epfu iya jeye Jionu bya. ¹⁴Bu iya bu le teke o du unu g'unu kweta; unu ekweta. O kwa Jionu bu Elayijia, e pfuru l'oo-byu obu.

¹⁵Onye nweru enu-nchi, lanu iphe; numakwa iya.

¹⁶“?Bu gunu be mu a-turu ogbo-a yeru? O du g'unwegirima, no l'edupfu abaru ibe phē mba su: ¹⁷'Nta be anyi phuru unu upyi; ophu unu ekwedu ete ebvu; anyi rwua erwubvu; ophu unu ekwedu ara ekwa.' ¹⁸Noo kele Jionu be byaru nu; ophu o dudu iphe, ookweje eriri; ophu o dudu iphe, ookweje angungu; a su l'oo obvu eme iya. ¹⁹Abubu-Ndiphe byakwanu bya anodu eri angu; a su g'e lenu l'o bu ekpiri; buru onye nggaga mee; buru onya ndu ana akiriko me ndu ozo mmanu, bukwapho ndu aamaru ejo eka. Ole oo iphe, mmamiphe Chileke l'eme be e gude amaru le mmamiphe Chileke bu iphe, pfuru oto.”

Iphe, ee-me oha, jikaru nu
(Luk 10:13-15)

²⁰Tobudu iya bu; Jizosu wata abaru mkpukpu le mkpukpu ono g'o ha mba; mbu mkpukpu ono, o kachaa emeshi iphe-ohumalenyia ono. O baahar'u phē mba l'izimanu iphe-eji, ephe emeshi ta alwaduru phē azu. O su phē: ²¹"Nshio gube oha Korazinu! Nshio gube oha Betusayida! Kele ome e wotaru iphe-ohumalenyia, e meru l'ime unu mee l'oha Taya yele oha Sayidonu m'ephe eyehaakwaa uwe-aphu; kpua onwophe ntu uzenya; gude goshi l'izimanu lwaru phē azu; ephe ghawaa umere Iwapfuta Chileke. ²²Ole iphe, mu epfuru unu bu le-a: oo-karun ndu Taya; waa ndu Sayidonu mma mboku, Chileke e-kpe ikpe eme le g'oo-du unubedua. ²³Gube oha Kapaniyomu! ?O du ngu g'e kulia ngu g'i supfuru l'imigwe too? ?Ti madu l'aa-gbenu kwa-da ngu nu kwarwua oku-alii-maa. Opfu l'ome e wotaru iphe-ohumalenyia, e meshiru l'ime ngu woru mee le Sodomu; me Sodomu anodukwaa byeye ntanu-a. ²⁴Ole iphe, mu epfuru unu bu le-a: oo-kakwaru ndu Sodomu mma mboku, Chileke e-kpe ikpe eme le g'oo-duru gubedua.”

Abyapfuta Jizosu bya atutu unme
(Luk 10:21-22)

²⁵Le teke ono kwapho be Jizosu yeru onu su: “Mu ekele ngu ekele Nna, bu Nnaji igwe yee ali; l'i domiru iphe-a ge ndu kwaru enya waa ndu mmamiphe ta amaru iya; i woru iya goshichia ndu bu unwegirima. ²⁶Noo g'o du bu ono Nna. Iphe ono be imekpoerupho g'o du ngu; waa g'ootso ngu utsuo ememe iya.

²⁷“Su-a; Nna mu yeakwaru mu iphemiphe l'eka. O to dukwa onye maru onye Nwa bu; gbahaa Nna. Ophu o dukwa onye maru onye Nna bu; gbahaa Nwa; ozo onye Nwa iya ono kpuhaaru Nna iya ono goshi.

²⁸“Su-a; unu byapfuta mu; unubu ndu esegbu onwunu l'akanya; teme unu vuru iphe, anyi erva; mu e-zu iya unu g'unu tutu unme. ²⁹Unu bya evuta ivu,

shi mu l'eka; g'unu anwuta mu iphe l'eka; kele mu eme gelee bya aburu onye wozetaru obu ali. Mu e-mekwa ge meji nmapfuru unu. ³⁰Liphe, mu eboje g'e vuru ta abukwa iphe, anyi ेrwa. Ivu nkemu dukwa nphe evuvu.”

Eswe-atuta-unme
(Mak 2:23-28; Luk 6:1-5)

12 ¹O be ujiku lanu; mboku ono bu eswe-atuta-unme; Jizosu phē nođu aghata l'egu, a koru akpe. Ndu etsuje iya nu wotaahaa akpuru witi ono taahaa; eka egwu agu phē. ²Ndu Fárisii húmae ya phō bya asu iya: “Lenu; ndu etsuje ngu nu emeakwaa iphe, e te mejedu l'eswe-atuta-unme!”

³Jizosu su phē: “?Unu teke agu-vuswee l'ekwo-opfu Chileke iphe, Dévidi me ru eka egwu agu yee ndu ephe l'iya swi? ⁴G'o bahuru l'ulo Chileke je ataa buredi, e doberu Chileke iche, bu buredi erwubeduru iya l'atata; ophu o rwubekwaru-pho ndu ephe l'iya swi. Ndu o rwuberu bu ndu-uke Chileke kpurumu. ⁵?Toò unu teke agu-vuswee l'ekwo ekemu Mósisu le ndu-uke Chileke jeru ozi l'eswe-atuta-unme l'eze-ulø Chileke? Ephe gude egube ono mebyia ekemu ono; ophu ikpe anmaduru phē. ⁶G'e mu gbukwaaru iya unu tororo; iphe ophu ka eze-ulø Chileke ono ike be noñwa l'eka-a. ⁷Ome unu maru iphe, Chileke epfu l'eka ono, o sru: ‘Iphe, agu mu nu ta abukwa g'unu gwaje mu agwagwa; o kwa g'unu phijeru nemadzù obu-imemini;ⁱ mè unu tege ewokwaru ikpe nmaa ndu iswi du mma. ⁸Lé Abubu-Ndiphe bukwa Nnajuphu, nwe eswe-atuta-unme.”

Onye eka lanu nwuhuru anwuhu
(Mak 3:1-6; Luk 6:6-11)

⁹Jizosu shi l'eka ono; o bürü iya atugbu bya abahü l'ulo-ndzukö ndu Jiu. ¹⁰Q'duru onye no l'eka ono eka lanu nwuhuru anwuhu. Noo ya; ndu Fárisii, no l'eka ono chøo iphe, ephe a-su le Jizosu meru; bya ajia ya su iya: “?O bu iphe, rwuberu nemadzù l'ememe; mbu eme g'onye iphe eme wekorohu l'eswe-atuta-unme?”

¹¹Jizosu bya ajia phē su: “O -nweru onye lanu l'ime unu, nweru aturu lanu; aturu ono dalahu l'ime nsu l'eswe-atuta-unme; ?onye ono tee jedu je akpufuta iya to? ¹²?Nemadzù ta akadu aturu aburu okpobe iphe? O ya bu l'eme iphe-oma l'eswe-atuta-unme ta abukwa emebyi ekemu.” ¹³O pfuchaa nno bya asu nwoke ono: “Ngwa; lochia eka alochi.” O bya alochia eka. Eka ono bya eteta iya bya adu iya g'ophunapho du iya. ¹⁴O buerupho ndu Fárisii atugbu je g'ephe chia idzù g'ephe e-shi megbua Jizosu.

Nwozi, Chileke hotaru

¹⁵Jizosu maerupho l'onoo iphe, ephe eje; o shi l'eka ono; o bürü iya atugbu. A du igwerigwe tsoru iya. O mekota iphe, bu ndu iphe eme; ephe

ⁱ 12:7 Gunaas Hos 6:6.

wekoro hucha. ¹⁶O pfushiaru phē ike sụ phē g'ephe ta akojekwa onye ya bù. ¹⁷Iphemiphe ono mee iphe, Chileke shi l'ọnú Azáya, bù onye mpfuchi-ru Chileke pfua vükota; suru:

¹⁸ “Wakwa onye ejeru mu ozi baa;
onye mu hoṭarū l'onwomu.

Ọ bù onye mu yeru obu bya
abùru onye emeje g'obu
jidata mu.

Mu e-ye iya Unme mu l'ehu
g'ọ kóoru ḥamoha,
nọ lè mgboko lè mu e-kpe
phē ikpe.

¹⁹ O too jekwa atụ ịgoligoli;
ophu oojekwa echí mkpu.
Ophu ọ dükwa onye byaru
l'anuma olu iya l'etsuzo.

²⁰ O tọo nyakwofukwa g'ọ ka
mma l'ọ ekperema,
rigeru erigeru;
ophu ọ phụnyikwa g'ọ ka
mma l'ọ oróku,
enwu r̄eswereswe.

Oo-gudeékwapho eka iya g'o
gude iya jasụ teke iphe,
pfuru nhamunha a-kapyabé
ejo-iphe.

²¹ Ọ bùru iya bù onye ḥamoha
a-nodu ele enya l'eka.”

Eka ike Jizosu shi
(Mak 3:20-30; Luk 11:14-23)

²²Tobudu iya bù; a bya edutaru Jizosu nwoke lanu, ọbvü bu ebubu l'ehu. Obvu ono mee ya; ọ nodu atsụ ishi; teme ọphu o pfudu opfu. Jizosu bya emee nwoke ono; ọ phüahaa uzo; pfuahaa opfu. ²³ Ọ dù-dzukötaru ndu ono g'ephe ha biribiri ntumatu. Ephe sụ: “?Tọ bükwanu onye-a bù Nwa Dévidi ọbu?”

²⁴Ndu Fárisii nümae ya pho bya asụ: “Nwoke-a tege anodukwa achi-shije ọbvü; ọ to bù l'o gude ike ọbvü, bù Biyelezebołu, bù iya bù ishi iphe, bükpo ọbvü l'ophu.”

²⁵Jizosu maerupho iphe, ephe arị bya asụ phē: “Ali-eze -keha ẹbo; seahaa opfu bẹ ọ bükwa ola-l'iswi. Nokwapho g'oo-dụ unuphu; ozoo mkpükpu, keharu onwiya ẹbo. ²⁶Teke ọ bükwanu lè Nsetanu achifuje

Nsetanu; oo ya bù lè nkwoaka dù l'ibe iya; ?denu g'ee-me g'alì-eze iya keru? ²⁷O -bùkwanuru l'oo Biyelezebolu bẹ mu gude achishi ọbvu; ?bù gunu bẹ ndu k'unu gudekwanu achishi ọbvu nkephé? O kwa iya bù l'oo ndu k'unu e-goshiwaro unu l'ikpe nmaru unu. ²⁸Obenu teke o bùkwanu l'oo Unme Chileke bẹ mu gude achishi ọbvu ọbu; oo ya bù l'o noo iphe, egoshi lè Chileke bùakwaa eze l'ehu unu.

²⁹"Too ?denu gẹ nemadzụ e-shi bahụ l'ulo onye ọkpehu dù je egwee ivu iya k'ehuka; a -gufu l'o vuru ụzo kee ya ẹgbu témamu l'o gweta ivu iya k'ehuka.

³⁰"Sụ-a; onye mu l'iya atugbaduru bùkwa onye opfu mu; onye mu l'iya ta achikobedu achikobe l'achikakwa achịka. ³¹Noo g'o gude mu sụ unu-a; iphemiphe, bù iphe-eji, ụnwu-eliphe eme; mékpo epfubyishi, ẹphe anoduje epfubyishi Chileke bẹ dükotachakwaa k'ophu Chileke a-guru phẹ iya nvụ; obenu l'onye pfubyiru Unme-dụ-Nsọ bẹ Chileke ta abyakwa agurụ nvụ. ³²Onyemonye, pfuru Abubu-Ndiphe ejo opfu bẹ aa-gùkwaru nvụ; obenu l'onye pfubyiru Unme Chileke bẹ a taa gùkwaru nvụ lè mgboko ọwa; ọphu aa-gùkwaru iya nvụ lè mgboko ọphu abya nụ."

Oshi-ọmi yẹe akpuru iya
(Luk 6:43-45)

³³"I -nodu eme g'i wota akpuru dù ree l'oshi, i yero; vuru ụzo meadaa oshi ọbu g'o dù ree. Teke i haru oshi, i yero; o mebyihu; l'ii-maru l'akpuru iya a-dùkwapho eji; kẹle e gude akpuru, oshi mịru amaru ẹgube oshi, o bù. ³⁴Unubē ụnwu, ejo agwọ nwụshiru-a! ?Unu e-shi ishiaghà pfua opfu oma l'ěka unu dù njo? kẹle iphe, onu epfuje bù iphe, jiru obu bushihu. ³⁵Okpobe nemadzụ nodu eshijekwapho l'ejo-iphe, dù iya l'obu wofuta okpobe iphe; ejo nemadzụ nodu eshijekwapho l'ejo-iphe, dù iya l'obu wofuta ejo-iphe.

³⁶"Gẹ mu karu unu: mbòku ikpe Chileke bẹ Chileke e-kpekwa onyemonye ikpe mkpokoro opfu, o pfujekporo. ³⁷L'oo kwa opfu, shi ngu l'ọnụ bẹ ee-gude gụa ngu l'onye pfuberekoto. O bùkwarupho opfu, shi ngu l'ọnụ bẹ ee-gudekwaphe nmaa ngu ikpe."

Iphe-ohumalenyà, meru l'ehu Jiona
(Mak 8:11-12; Luk 11:29-32)

³⁸Tobudu iya bù; o nweru ndu ezije ekemu mẹ ndu Fárisii haru bya asụ iya: "O-zì-iphe; menaarụ anyi iphe-ohumalenyà, e-goshi l'oo Chileke ziru ngu g'i bya eviya."

³⁹O yeeru phẹ iya onu sụ phẹ: "Ogbo-nta-a pakpokwaaru njo. Ephe te ekwedu nopyabye l'ěka Chileke. Ephe nodu acho iphe-ohumalenyà. Ole o to dükwanu iphe-ohumalenyà ọzo, ee-goshi phẹ; gbahaa iphe, meru Jiona, bù onye mpfuchiru Chileke. ⁴⁰Noo kẹle oo ge Jiona noru abalị ẹto: eswe l'enyanashi l'ime ẹpho ophomu okazụ ono bù ge Abubu-Ndiphe a-nó abalị ẹto; eswe l'enyanashi l'imime ali. ⁴¹Ndu

Ninive l'a-gbalihu mbóku ikpe; nmaa ogbo nta-a ikpe; kélé izimanú lwarú ndu Ninive azú; ephe ghaa umere; Iwapfuta Chileke l'opfu, Jiona pfuru phé; obenu l'onye ka Jiona nō l'éká-a nta. ⁴² Nwanyí, bù eze ndu Sheba bẹ́ a-gbalihukwa mbóku ikpe; nmaa ogbo nta-a ikpe; kélé o shi l'éká igwe beru; alí beru bya gẹ́ ya númera opfu nkwanmenya Sólomonu. O be nta-a bẹ́ onye ka Sólomonu nō l'éká-a.”

Iphe, akpaje Ọbvụ alwa azú
(Luk 11:24-26)

⁴³ “Obujeru teke a chífurú nemadzú Ọbvụ l'ehu; Ọbvụ ono etsoru echí-egu éka mini adudu aghaphe; achọ éka ọo-nmè anmèe. Teke o jenyaaru; Ọphu ọ dudu éka ọ húmaru; ⁴⁴ l'o sụ́ gẹ́ ya laphueshikwa azú l'akahú ụlo iya-a. Teke ọ byatashiaru ọ dabyiwaru iphoró; a zawa iya azaza; dozichaa ya ree; ⁴⁵ l'oo je achíta Ọbvụ ẹsaa ozo, ka iya njo; ephe awụba je eburu iya. Ndžu nwoke ono teke ono abyá aka njo; eme lẹ teke mbụ pho. Nkwapho g'ọo-dụ ọgbo nta-a, megburu onwophé l'ejo-iphe-a bù ono.”

Ne Jizosu yęe unwune iya
(Mak 3:31-35; Luk 8:19-21)

⁴⁶ Noo ya; Jizosu kpükawaduru-a opfu l'ọnú epfu eyeru ndu ono; ne iya yele unwune iya byawaa bya apfuru l'etezi zia sụ́ g'e kua ya g'ephe pfuru yeru iya. ⁴⁷ O nweru onye súru iya g'o gebekwa lẹ ne iya yęe unwune iya nökwa l'etezi achọ g'ephe pfuru yeru iya.

⁴⁸ O sụ́ onye ono, pfuru iya ya nü ono: “?Bù onye bù ne mu; tọo bù ndu ole bù unwune mu Ọbu?” ⁴⁹ O bya atube ndu etsoje iya nü éka bya asú: “Wakwa ndu bù phé bù ne mu; bya abúru unwune mu baa. ⁵⁰ Kélé onyemonye eme iphe, dù Nna mu, bu l'imigwe l'uche; bùakwaa nwune mu kẹ nwoke; bya abúru nwune mu kẹ nwanyí; bya abùkwarupho ne mu.”

Onye agha mebyi iphe
(Mak 4:1-9; Luk 8:4-8)

13 ¹ O bùru ujiku lanú onokwapho bẹ́ Jizosu shi l'ulo ono tüğbua je anodu l'aguga eze-ényimu. ² A dù igwerigwe gbaphee ya mgburugburu; k'ophu ọ bahürü l'ugbo, nō l'ime mini ono je anodu. Igwerigwe ndu ono kuru l'eli-mgboko. ³ O gude etu zia phé iphe, dù igwerigwe sụ́:

“Nwoke lanú jeru atu mebyi iphe. ⁴ O nodu atu mebyi iphe ono; ọ haru daa l'aguga gbororo; enu bya atutua ya. ⁵ Ozo nashihu iya daa l'alí, dù epfu-epfu; éka anu alí adu-zidu. Ntanta-a o fushia ome l'anu alí ono, ta adukwanu igbi ono. ⁶ Anwụ chilahaephō; o chipyashia ya. O nwülwashihi kpóshihu nkụ; kélé o to nwedu ogbarabvu l'ime alí. ⁷ Ozo daa l'éká akpuru Ọbvụ nō l'ime alí. Yele Ọbvụ ono futakota. Obvu onoya kpagbushia ya. ⁸ Ozo daru l'éká alí dù ree. O fushia

ome; vue evuvu; bya amia amimi. Ndu amita uko poro ise; ndu uko poro eto; ophu aburu uko poro liri.

9 “Onye nweru enu-nchi, anu iphe nnumakwa iya!”

**Iphe, meru iphe, Jizosu egudeje
etu ezi iphe
(Mak 4:10-12; Luk 8:9-10)**

10 Töbudu iya bu; ndu etsoje iya nu byapfuta iya bya asu iya: “?Bu gunu meru g'o gude i gude etu epfuru ndu ono opfu?”

11 Jizosu su phē: “Oo unubedua bē Chileke meru g'unu maru iphe, e shi domigbaa edomi, bu iya bu k'eka Chileke bu eze; obenu le ndu k'ono bē o to meduru g'ephe maru iya. 12 Noo kele iphe, bükpoo onye nweru nu bē Chileke e-yebaaru g'o nweru nweru k'etsutsu iya. Obenu onye ete nwedu nu bē oo-gbenu natafulenu nwophu, o nweru. 13 Noo g'o gude mu gude etu etu epfuru phē opfu. Kele ẹphe e-le enya nta lee imo; o to dudu iphe, ẹphe ahuma. Teke ẹphe nümachaaru nta numa imo; o to dudu ophu aga phē nchi. Ophu o dudu iphe, byaru l'edo phē enya. 14 O buru l'ehu phē bē iphe, Azáya onye mpfuchiru Chileke pfuru vürü; l'o suru:

“ ‘Ephe a-nга nchi nta ngaa
imo;
o to dudu iphe, edo phē
enya.

Lee enya nta lee imo;
o to dudu iphe,
ephe byaru ahuma.

15 Opfu l'ephe kpochiwaru obu.

Ephe swo-chiwaa nchi;
tanyibe enya.

O -burabu m'ephe
egudekwaa enya huma;
gude nchi phē numa.

Obu phē emee g'o doo
phē enya; m'ephe
aghakobe
byapfuta Chileke g'o
dzoo phē.^j

16 “Sụ-a; ehu-utso bē a goru nu unu; opfu l'unu dudu ike gude enya unu huma izzo; gude nchi unu numa iphe. 17 Lé tororo, mu eme ge mu gbuaru iya unu bu le ndu mpfuchiru Chileke; me ndu pfuberekoto, du igwerigwe

^j 13:15 Gunaaz Azá 6:9,10.

bé ọ gúru egú ahúma iphe-a, unu ahúma-a; ole ẹphe ta ahúmaduru iya. O gúkwaru phe pho anúma iphe-a, unu anú-a; ole ẹphe ta anúmaduru iya.”

Iphe, ẹtu onye agha mebyi iphe ono bụ

(Mak 4:13-20; Luk 8:11-15)

18 “Wakwa iphe, ẹtu k'onye jeru atụ mebyi iphe ono bụ baa: 19 O nweru onye anoduje anụ iphe, eepfu lẹ k'eka Chileke bụ eze; ole o too dodu iya ẹnya. Onye-Njọ ono abya anafụ iya mebyi iphe ono, e pfuru, nọ iya l'ime obu ono. O bürü egube onye ono bụ ndu k'ono, a gharu l'agugá gbororo onoya. 20 Ndu ọphu daru l'epfu bụ onye ọphu bụ: teke ọ nümaru opfu ono bẹ ọ natakpooru iya l'ehu-ṣtso. 21 Ọphu ọ tọ gbaduru iya ọgbarabvu l'obu. O kpoeopho ụpfu nwanhiji; iphe mkpaméhu byapfutaẹ ya pho; ọzoo ndu ọzo melahaa ya ewere l'o kwetarụ opfu ono; l'ọ bürü iphe, ọo-kpakota daa; parụ opfu obu buhaa. 22 Ndu ọphu daru l'eka obvu dù l'alị; bụ onye ọphu nümaru opfu Chileke; ole ọogba egomunggo ẹhu iya. Eyenuka obu l'eku batanụ bya akpaahaa opfu ono ẹhu. Ọphu ọ mịduru amịmi. 23 Obenu lẹ ndu k'ono, bụ mebyi iphe, a tịru l'okpobe alị ono; noo ndu ọphu bụ ndu anumajechaa ya nụ; bya ewota iya ye l'okpoma phe. O bürü ndu k'ono eyeje mebyi. Ọphu eyee uko poro ise; ọphu eyee uko poro eto; ọphu eyee uko poro l'iri.”

Ẹtu, e gude ohu iphe anmaa

24 Noo ya; a nonyakwaa Jizosu byakwa anmaaru phe ẹtu ọzo sụ phe: “Gẹ Chileke e-shi goshi lẹ ya bụ eze a-dụephə gẹ nwoke, chitaru mebyi iphe, dù ree je aghaa l'alị. 25 O be l'enyashi ujiku lanụ; teke e kuchawaru mgbenya; onye ọhogu nwoke ono bya achịta akpuru iphe je aghakwaapho l'eka ono, ọ gharu ọkpobe iya pho. O ghaebe iya bya abürü iya atugbu. 26 Mebyi iphe ono nödụ l'eka ono fushia bya awata amịmi. Ohu iya pho fushikwaapho bya amịa. A gbe teke ono húma l'ohu mebyi iphe yi iya. 27 Ndu ozi nnajuphu ono byapfuta iya bya asụ iya: ‘Nnajiuphu; ?tọ bunaa ọkpobe mebyi iphe bẹ ị gharu l'alị ngu-a? ?Denuhunu g'o gude ohu iya fushia ya eghirigha nno?’ 28 Nwoke ono sụ phe l'ọ dù g'o bụ ndu ẹphe l'iya dürü l'opfu bẹ meru iya nụ. Ndu ozi ono sụ iya: ‘?Bụ iya bụ l'ọ dù ngu g'anyi je epheshia ya tọo?’ 29 O sụ phe: ‘Waawaa! Unu -jeshia epheshi ohu mebyi iphe ono bẹ eka a-tụnukakwa unu atuṭu; unu eje ephekobe iya ndu ọphu bụ ọkpobe iya. 30 Unu haa ya g'ẹphe tuko vua jeye teke ebubu iya. Noo teke mu a-karụ ndu ebu iya nụ g'ẹphe vuru ụzo pheshiada ohu iya ono; chikobe l'eka lanụ; sweshia ya

esweshi kpoo ya oku. Temanu ephe ebutawaro ophu bu okpobe iya vuba l'ulo mu teke ono.’ ”

Etu, e gude akpuru oshi mosutadu anma
(Mak 4:30-32; Luk 13:18-19)

³¹Jizosu byakwa anmaaru phē etu ozo sū phe: “Sū-a; ge Chileke e-gude goshi lē ya bu eze l'a-duepho g'akpuru oshi mosutadu, nwoke wotaru ghaa l'egu iya. ³²Akpuru oshi ono bu iya kakota rwijirwiirwii l'iphe, bu-kota mebyi iphe, aaghaje aghagha l'ali. Ole o bujero teke o byaru evua; l'ø kakota iphemiphe, aakuje akuku l'eli. L'ø bya aburu oshi k'ophu ụnwu enu, ephe l'eli anoduje akpa ẹpfune l'ekali iya.”

Etu, e gude iphe-ekoje-buredi anma
(Luk 13:20-21)

³³No iya; Jizosu byakwa anmaaru phē etu ozo sū: “Ge Chileke e-shi goshi lē ya bu eze; a-duepho g'iphe-ekoje-buredi, nwanyị hataru nwasnshii ye l'ukpokutu iphe, eegudeje eme buredi. Iphe ono jiru nkweka eto.

Jizosu gude etu ezi iphe
(Mak 4:33-34)

³⁴“O bürü etu etu egube ono bé Jizosu gude zikota ndu ono ozi-oma ono. O -gudedu etu bé o tó dudu iphe, ooziye phē. ³⁵Iphe ono je emee; iphe, onye mpfuchiru Chileke pfuru vüa; bu ophu suru:

“Mu e-gude etu etu pfuaru
phē opfu.
Mu e-pfurū phē iphe ono,
e domiru edomi eshinu
e meru mgboko ono.”^k

Jizosu epfu iphe etu ono, o nmaru k'ohu iphe ono bu

³⁶Noo ya; Jizosu paru ikpoto ndu ono haa; bahushia l'ulo. Ndu etso-je iya nü bya abyapfuta iya; bya asu iya: “Konaaru anyi iphe, o bu; mbu k'ohu iphe ono g'o doo anyi enya.”

³⁷O sū phē: “Onye ono, agha okpobe mebyi iphe ono bu Abubu-Ndiphe. ³⁸Ali eka ono, o gharu iya ono bürü mgboko l'ophu. Okpobe mebyi iphe ono, o gharu ono bürü ndu Chileke bu eze phē. Ophu bu ohu iya ono bürü ụnwiegirima Onye-Njø ono nwuru. ³⁹Ohogu ono, gharu ohu mebyi-iphe ono bürü Obutuswe. Teke ono, ee-butu iya ebuta ono bürü g'oo-dü me mgboko bvujeeph. Ndu e-bu iya nü bürü ụnwu-ojozi-imigwe.

^k 13:35 Günaa Ebv 78:2.

⁴⁰Qo g'e phekoberu ohu iya ono chiṭa je akpoo ɔku ono bụ g'oo-dụ teke mgboko a-bvụ. ⁴¹Abụbu-Ndiphe e-zì ụnwu-ojozi-imigwe iya g'ephe chishikotakpo iphe, bụ ndu ono, kpatarụ nwibe phę eme iphe-eji ono mē iphe, bụ ndu emeje ejo-iphe ọzo g'ephe hakota; ⁴²chịru ye l'ota chichichi ɔku. Eka ono bẹ nemadzụ a-nodu kwaa ejo erekwa; taa ikireze. ⁴³Ndu ophu pfuberekoto l'iphu Chileke a-nodu egbu nwijinwii g'enyanwu l'eka Nna phę bụ eze. G'onye nweru ẹnu-nchi nümakwa iya!"

Iphe labo, vugbaa oke aswa

⁴⁴"Eka Chileke bụ eze dụ g'iphe, vu oke aswa, e woru domia edomi l'egu. Onye lanụ je ahụma iya woru iphe kpuchia ya; teru ęswa lashịa. Ọ laa je atuko iphemiphe, o nweru reshia je azụa alị ono."

⁴⁵Noo ya; o sụ: "Onye maru iphe, eka Chileke bụ eze bụ; emeje g'eze onye agba ngho; o nodu acho igopoto, amashi mma ike, ya a-zu. ⁴⁶Ọ chonyaa ya; bya ahụma ɔphu ere ntumatu. Ọ laa je atuko iphe, o nweru reshia gude je azụa ya.

Ugbu-ịkokoro

⁴⁷"Sụ-a; Eka Chileke bụ eze dükwa g'egube eewojeru ugbu-ịkokoro tịa l'eze-enyimu-a; l'ọ nwukoo emma, dụ iche iche. ⁴⁸Ema ono -jiephə ugbu ono; l'a bya akpua ya kpufuta eli-mgboko; bya anodu anoo; hoọ ya ahohio; hoshia ya ɔphu dụ ree ye l'ẹ nkata bya ekporu ndu ɔphu dụ eji je awüşhia. ⁴⁹Noo g'oo-dụ teke mgboko a-bvụ. Ndu ojozi-imigwe a-lufuta bya ahoshia ndu ejo-iphe l'eka ndu pfuberekoto nọ. ⁵⁰L'ee-je achịru phę ye l'ota chichichi ɔku. Eka ono bẹ nemadzụ a-nodu raa ejo erekwa; taa ikireze."

Iphe ɔphúú l'akahụ iphe

⁵¹Noo ya; Jizosu jia phę sụ phe: "?Ọ kwa l'iphe ono, mu epfu ono doru a unu enya?" Ephe sụ iya: "Ee Nnajuphu!"

⁵²Ọ sụ phe: "Oo ya bụ l'iphe, bụ onye maru ékwo-opfu Chileke maghee ya ree; bya abụru onye kwetawaru l' Chileke bụ eze iya bẹ dęephə gę nwoke, kwarụ eze unuphu. Ọ nodu atukoje akahụ iphe mē iphe ɔphúú gwefuta l'ulo ɔphu o doberu ęku, dụ iya mkpa."

Aajika Jizosu lę Nazaretu (Mak 6:1-6; Luk 4:16-30)

⁵³Tobudu iya bụ; Jizosu nmaebekotakpoeopho ętu ętu ono g'o ha; o bya eshi l'eka ono tugbua; ⁵⁴lashia mkpukpu iya. O rwua ęka ono bya abahụ l'ulo-ndzukọ ndu Jiu je eziahaa phę opfu Chileke. O zirwua iphe ọbu k'ophu ọ dụ ndu nọ l'eka ono biribiri. Ephe tuko pfuahaa sụ: "?Bụ awe bẹ egube oke mmamiphe ọwa-a shi iya? ?Dęnu g'o shi emečebe iphe-ğhumalenyá ọwa-a? ⁵⁵?To bụnu iya-a bụ nwatibe nwoke kapyinta-a? ?To bụnu Meri bẹ ne iya

aza? ?Tọ bụnu iya bụ nwune Jiemusu yele Jiósefu; waa Sayímonu; mè Jiu-dasu? ⁵⁶?Tọ bụnaa unwune iya kẹ nwanyị bẹ anyi l'ephé bugbaa l'eka-a? ?Bụ awe bẹ o shi nwütachahunaa iphe ọwa-a?” ⁵⁷Iphe ono kpatsu phē ehu-eghu.

Jizosu sụ phē: “Onye mpfuchiru Chileke bẹ aakwabéjekwa ùbvù l'eka-meka; agufuekwapho lẹ mkpukpu iya waa l'ibe iya.” ⁵⁸O bụru iya meru g'o gude ophu iphe, dụ biribiri, ha shii, Jizosu meru l'eka ono adụdu igwerigwe kele ẹphe te ekwetaduru nkiya.

Anwụnu Jionu onye emeje baputizimu

(Mak 6:14-29; Luk 9:7-9)

14 ¹No iya; o bụru teke ono bẹ Herodu, bụ ochi-oha Gálili nümaru údù Jizosu; ²bya asụ ndu ejeru iya ozi: “?Unu maru-a l'ọ kwa Jionu ọphu emeje baputizimu tetaru dzuru ndzụ ozo; o kwa iphe ono meru iphe, ọoduje ike eme iphemiphe ono, dugbaa biribiri ono.”

³Iphe, meru nụ bụ lẹ Herodu zijeru; e je egude Jionu; kee ya egbu je atuchia l'ulo mkporo. O bụru Herödiyasu bẹ kparụ iya nụ. Herödiyasu ono bụ nyee Filipu. Filipu bükwanuru nwune Herodu. ⁴Lẹ Jionu shi asụ-je Herodu l'ọ iphe, ta adụdu Chileke ree bẹ o meru; l'o jeru ahata nyee nwune iya ono lürü. ⁵Qome o tọ bụwaa lẹ Herodu atsụ oha ebvu mè o gbuwaa Jionu ebugbugu. Obenu l'oha pfudzuwaru lẹ Jionu bụ onye mpfuchiru Chileke.

⁶Noo ya; o be mbóku, bụ eswe, Herodu aboje Qbo-iphe gude anyata mbóku, a nwuru iya; nwa Herödiyasu kẹ nwanyị bya etee ebvu l'atati-phu ndu ebyaa Herodu ono. Ehu tsọo Herodu ntumatu. ⁷Tobudu iya bụ; o richaaru iya angu sụ lẹ ya a-nụ iya iphe, o rwokpoeru iya pho.

⁸Noo ya; ne iya kwarụ iya ye. O byapfuta Herodu bya asụ iya: “Yenu ishi Jionu ọphu emeje baputizimu l'ochi pataru mu l'eka-al!”

⁹Ehu daephō eze ono dzụ. Obenu l'eshinu o riwaru angu l'iphu ndu ono, byaru iya ebyaa ono bẹ o sụru g'a nükwa iya iphe, o sụru g'a nụ iya. ¹⁰O zia; e je egbuta Jionu ishi l'ulo mkporo; ¹¹ye l'ochi bya apée nwa-mgbóko ono. Nwata woru iya je apée ne iya. ¹²Ndu etsoje Jionu bya bya apata ogwe iya je elia. Ẹphe mechaas; je akoror Jizosu iphe, meru nụ.

Jizosu anụ unu ụmadzu iri l'ebو

l'ukporo iri nri

(Mak 6:30-44; Luk 9:10-17; Jion 6:1-14)

¹³Tobudu iya bụ; Jizosu nümaephō iphe, meru nụ; o kwe hm bahụ l'ugbo tüğbua jeshia l'eka ọo-nodu nwékiya. Ikpoto ndu ono nümaephō lẹ Jizosu gudewaa ugbo tüğbua; ẹphe shi lẹ mkpukpu lẹ mkpukpu gude ọkpa tsoru iya. ¹⁴O futa l'ugbo ono bya ahümá ikpoto nemadzụ, ha shii, nọ l'eka ono. Imemini phē dụ iya shii; o mee ndu iphe eme; ẹphe wekoroohu.

¹⁵ O bejeepho l'uzenyashi ndu etsoje iya nü jepfu iya je asu iya: “?I maru-a l'eka-a bu echiegu; teme nchi nodu ejihuwa? Sudupho ikpoto ndu-a g'ephe laa; g'ephe abahukwanu le mkpukpu le mkpukpu-a, no-pheru anyi mgburugburu-a je azutaru onwophe nri.”

¹⁶ Jizosu su phē: “G'ephe te ejeshirō alala. Unu nunu phē nri g'ephe ria.”

¹⁷ Ephe su iya: “Iphe, anyi gude l'eka-a bükwa ishi buredi ise waa ema labo kpürumu.”

¹⁸ O su phē: “Ngwa; unu chitaru mu iya l'eka-a.” ¹⁹ Noo ya bu; o karu ikpoto ndu ono g'ephe noduchaa anqo l'eka ono, nweswa du kirikiri ono. O bya achita ishi buredi ise ono waa ema labo pho; bya apalia enya imeli; kele Chileke ekele ke nri ono; bya eworu iya nyawashia chiru nü ndu etsoje iya nü. Ndu etsoje iya nü woru iya keshiaru ikpoto ndu ono. ²⁰ Ephe tuko rijichaa ephe. Ephe bya atutukobe ndu ophu e riphodoro. O ji nkata iri l'ebu. ²¹ Unwoke, yi le ndu ono, riru nri ono beru l'unu unwoke iri l'ebu l'unwoke ükporo iri; a -gufukwa uncanwanyi l'unwegirima.

Jizosu eje ije l'eli mini (Mak 6:45-52; Jion 6:16-21)

²² Töbusu iya bu; Jizosu su ndu etsoje iya nü ono g'ephe bahu lugbo; vuru iya uesto dafu azu iya ophuu ge ya pfuadaru igwe oha ono g'ephe lashja. ²³ O pfuchaerupho igwe oha ono; ephe lashichaephe; o tugbua je anodu l'ubvu nwékinyi iya pfuahaa nüahaa Chileke. Nchi jihuchaa; o nodu pho l'eka ono nwékinyi iya.

²⁴ Ugbo ono nodu l'echilabu eze-enyimu ono. Oke akpara-mini nodu atukwapho. O mee akpo ugbo ono nodu atsu l'ehu; kele pherephere ezifuanu iziphu. ²⁵ Jizosu jeru ije l'eli mini ono jepfushia phē. Teke ono buwaru l'iphe-oduu aha enu. ²⁶ Ndu etsoje iya nü humae ya pho; eka ooje ije l'eli mini ono; ehru nmalaha phē anamma; eka ephe dobesu l'oo maa. Ephe chishia mkpu; eka ndzü agu phē.

²⁷ Teke ono kwapho; Jizosu su phē: “G'okpoma shihu unu ike. O bua mbedula. Ndzu ba agushi unu.”

Pyita eje ije l'eli mini

²⁸ Noo ya; Pyita su iya: “Nnajuphu; o -bürü ngu eviya; kanürü mu ge mu nyibata l'eli mini jee ije byapfuta ngu.”

²⁹ O su iya: Ngwa! Byanu! Pyita kwenu do; nyifuta l'eli ugbo ono jeru ije l'eli mini ono jepfushia Jizosu. ³⁰ Töbusu iya bu; o humaephe akpara-mini ono, atu nü ono; ndzü güahaa ya. Ndzu wataę ya pho agugu ono; o wata anguda anguda le mini ono. O rashja: “Nnajuphu dzoo mu-o!”

³¹ Jizosu bya amachia eka selita iya su iya: “Oo-wa! Ekwekwe nkengu apaa nwanshii. ?Bu gunu meru g'o gude i boahaa obu ebo?”

³² Yee Pyita bya aswiru bahu l'ime ugbo ono. Oke pherephere ono zibuhu. ³³ Ndu etsoje iya nü ono, nokota l'ime ugbo ono bya abaarü iya eja su iya: “I bupho Nwa Chileke obu eviya.”

**Jizosu eme gę ndu iphe
emegbaa wekoroju le Génesaretu
(Mak 6:53-56)**

³⁴Tobudu iya bụ; Jizosu phę daghaa mini ono bya afıta le Génesaretu.
³⁵Ephe fütaephō; ndu eka ono hübechawaa Jizosu ama. E zia; a gbachaa-
ru je l'unuphu l'unuphu je apatachaaru iya ndu iphe emegbaa g'ephe ha.
³⁶Ephe nödu arwoje iya g'o kwe g'ephe denyi iya eka; obetaru ọ búru l'önü
uwe iya. Iphe, bükpoo ndu denyiru ọnou uwe iya ono eka wekorochuchaa.

**Omelalị ndiche ndu Jiu
(Mak 7:1-13)**

15 ¹Oo ya bụ; ọ dürü ndu Fárisii, dörü l'eka ono; wakwapho ndu
ezije ekemu. G'ephe ha tuko shi Jierúsalemu byapfuta Jizosu bya
asụ iya: ²"?Bụ gunu meru iphe, ndu etsioje ngu nü emebyi omelalị, shi le
nna anyi oche phę? ?Bụ gunu meru iphe, ephe ta akwojedu eka akwojwo
tēmanu ephe erije nri?"

³Jizosu bya asụ phę: "?Bükwanu gunu meru g'o gude unu gbę gwobechia
ekemu, Chileke sru g'e meje je emeahaa omelalị, nemadzụ doberu? ⁴Le
Chileke sükwaru: 'Yejekwaru nna ngu yele ne ngu übvù.' Bya asukwapho:
'Onye epfujeru nna iya ọzoo ne iya ejø opfu g'e gbukwaa onye obu egbu-
gbu."^m ⁵Unubędwa byakwanu epfu bya asụ: 'O -búru le nemadzụ sru nna
iya; ọzoo ne iya: Iphe, mu gege egude kwọo ngu bùakwaa iphe Chileke.' ⁶'Oo
ya bụ l'onye ono ta agbađuru kę g'o gbaaru ne le nna iya mkpu.' Unu sụ l'o
to pfuduru ejì. Unu shi egube ono gude l'unu eme omelalị, unu ezi; mee Opfu
Chileke ọ búru iphe-mmanu. ⁷Lekwa unubę tuko-l'ehu-atuko-l'obu-a! Azáya,
onye mpfuchiru Chileke pfugbuakwaru k'unu teke o pfuchiru Chileke sụ:

⁸ "Ndu-a bụ l'ogbogboromonu
bę ephe gude
akpíritaru mu ntse.
Ọ búru ire bę ephe gude
aja mu ajaja;
obu phę nödugbaa mu
uzenya.

⁹ Ephe abarụ mu ejø mkpe;
bya ezi ekemu,
nemadzụ türü;
ọ nochia ẹnya ekemu
Chileke."ⁿ"

¹ **15:4** Gunaa Awụ 20:12; Dit 5:16. ^m **15:4** Gunaa Awụ 21:17; Uke 20:9. ⁿ **15:9** Gunaa
Azá 29:13.

**Iphe, aasø nsø; mè iphe,
a ta sòdu nsø
(Mak 7:14-23)**

10 Jizosu bya ekua igwe oha ono; bya asù phé: “Unu gebekpôdapho gë mu karù unu g'o doo unu enya. **11** O tó bükwa iphe, nemadzù eri l'önü atûrwu iya; o kwa iphe, shi nemadzù l'ime obu fûta iya l'önü bù iphe, atûrjuwe iya nü.”

12 Töbudu iya bù; ndu etsoje iya nü byapfuta iya bya asù iya: “?I maru-a l'iphe ono, i shi epfu ono shikwa eghu ndu Fárisii eghu?”

13 O sù phé: “Iphe, bükpo oshi, ata bûdu Nna mu, nö l'imigwe gude eka iya yee ya bë ee-phefukwa ephefú. **14** Unu parù phé rö haa l'ephe bù ndu atsù ishi, kpu ndu atsù ishi. Onye atsù ishi -kpuru onye atsù ishi ibe iya bë ephe a-tükokwa dalahù lë nsù.”

15 Pyita sù iya: “Meeshinu g'etu ono doo anyibedua enya.”

16 Töbudu iya bù; o sù phé: “?Bù iya bù l'unubedula be iphe ete dojekwapho enya? **17** Unu ta amakwapho l'iphe, eeri l'önü bù l'ephò bë oobahuje; l'eeshi l'eka ono nyifù iya. **18** Obenu l'iphe, nemadzù epfu l'önü bù l'obu bë o shi iya fûta. O bûru ono bù iphe, atûrwu nemadzù. **19** Kèle oò l'ime obu nemadzù be iphemiphe-a shi: agba ejø egomunggo; egbu öchi; eri ogori; apharwùshi onwonye; ezi iphuru; adzù üka; yele epfurwushi nemadzù. **20** Oo iphemiphe ono bù iphe, atûrjuwe nemadzù. Obenu l'a ta kwoduru eka ria nri tee atûrwudu nemadzù ililekpoo.”

**Ekweta nwanyi, abudu onye Jiu
(Mak 7:24-30)**

21 Jizosu gbeshi l'eka ono bya ejeshia mkpükpu lë mkpükpu, nö-pheru Ta-ya yele Sayidonu mgburugburu. **22** A bya l'amaru; nwanyi Kénanu, bu l'eka ono byapfuta iya bya echia mkpu sù: “Nnajüpöh, bù Nwa Dévidi! Phunaaru mu obu-imemini! Lë nwatibe mu kë nwanyi bë ögwu alokwa kpurukpuru.”

23 Ophu Jizosu epfuduru opfu yeru iya. Ndu etsoje Jizosu bya arwoahaa ya sù iya: “Chifunu nwanyi-a, l'etsophe anyi arachi anyi nchi-a.”

24 Jizosu sù: “O tó dükwa eka özö, Chileke ziru gë mu je; gbahaa gë mu jepfu ndu Ízurelu, bù igwerigwe atûru, tuphashihuru etuphashihuru.”

25 Nwanyi ono gbeshi bya adaa kpurumu l'iphu iya sù iya: “Nnajüpöh; jiko gbaaru mu rö mkpu.”

26 Jizosu sù iya: “Nwanyi-a; o tó dükwa ree g'e woru nri ụnwiegirima nü ụnwu nkùta.”

27 Nwanyi ono sù iya: “Ono düa nno Nnajüpöh! Obenu lë nkùta atütuje-kwaa evirivi nri, dashihuru l'eka onye nwe phé nü eri nri.”

28 O pfuchaa nno; Jizosu sù iya: “Oowee! Gùbe nwanyi owa-a! Ekwékwe nkengu apaa. Aa-o! O kwapho g'ogu ngu bù gë Chileke e-meru ngu.” E shiepho teke ono gedegede; o bûru ada iya nwanyi ono ewekorohu.

**Jizosu eme g'ehu dū
ikpoto nemadzụ ike**

²⁹ Jizosu shi l'eka ono tufua bya etsoru aguga aguga eze-enyimu Gálili ogologo; je enyihu eli úbvú je anodu. ³⁰ Töbudu iya bù; ikpoto nemadzụ wuru byapputashia ya; dutagbaaru iya ndu eniyeni; mè ndu ndanwù danwúshiru; mè ndu atsù ishi; mè ndu te epfudu opfu; mewaro igwerigwe ndu զո, iphe emegbaa. Ephe bya achíru phē wúshiru Jizosu lè mgboru զկpa. O mee; ehu dükota phē ike. ³¹ No iya; ehu dükota phē ike; k'óphu o dū ikpoto ndu ono biribiri g'ephe húmaru lè ndu te epfudu opfu pfuaharu opfu; ndu ndanwù danwúshiru; ehu tetachaa phē. Ndu eniyeni jeahaa ije; ndu atsù ishi nòdu aphu զո. Ephe jaahaa Chileke kę ndu Ízurélu ajaja.

Jizosu anu ụnu ụmadzu iri nri

(Mak 8:1-10)

³² Töbudu iya bù; Jizosu bya ekua ndu etsoje iya nü bya asù phē: “Imemini ikpoto ndu-a dükwa mu; g'onye l'ephe nowaru ujiku éto l'eka-a; óphu o bùdu l'o dükwaduru nri, ephe gude, ephe e-ri-a. Ophu mu a-sükwanu g'ephe swíru egwu lashja. Mu -pfua nno; ephe lashja; mbà atushi phē l'զո.”

³³ Ndu etsoje iya nü sụ iya: “?Bù awe bę anyi a-húmakwanu buredi l'echiegu-a, l'a-sụ ikpoto ndu-a eriri?”

³⁴ Jizosu sụ phē: “?Bù ishi buredi ole bę unu gudekpoo?” Ephe sụ iya: “O kwa ishi buredi ęsaa; waa ụnwu-ema, haru yíkwaru iya pho.”

³⁵ O ya bù; o sụ g'ikpoto ndu ono nòdükota anqo l'alí l'eka ono. ³⁶ O bya achíta ishi buredi ęsaa ono waa ụnwu-ema ono bya ekele Chileke ekele. O bya awashja ya bya achíe ndu etsoje iya nü; ephe keeru ikpoto ndu ono. ³⁷ Ndu ono tuko ria nri rijichaa epho. Ndu etsoje iya nü bya atutua ibiribe buredi ophu ghuduru nü; o ji nkata-eevu-iphe ęsaa. ³⁸ Ndu riru nri ono dū ụnu unwoke iri; a -gufukwa uwanyi mè unwegirima.

³⁹ O bya asù ndu ono g'ephe lawarø. Ephe wúkahu lashja. O bya abahü l'ugbo; o bürü iya eje alí Magadanu.

**Eepfu gé Jizosu mee
óhumalenya**

(Mak 8:11-13; Luk 12:54-56)

16 ¹ Ndu Fárisii mè ndu Sadusii bya agbabérü Jizosu ónyà opfu g'ephe gude nmata iya. Ephe bya asù iya g'o menaarü phē iphe-óhumalenya, shi l'imigwe. ² O yeeru phē iya ọnu sụ phē: “Qobujeru teke o bù l'uzenyashi bę akpaminigwe charu roboo; unu asù l'echele iya bę mbóku a-dükwaawee. ³ Teke o búkwanu l'utsu bę unu húmaru g'igwe dū rogoro rogoro; tème erwurwu dū iya; unu asù l'igwe e-dzekwa o-lwa-bo-roboror ntanu-a. Sụ-a; eshinu unu amajéchaaru eepfu gé mbóku a-dü mè

unu -lee enya l'akpaminigwe; ?denu g'o gude ophu unu adudu ike kọ iphe, ọ bụ; mbụ iphe, emegbaa l'ogbo nta-a? ⁴Ogbo nta-a pakpokwaru njo. Ephe te ekwedu nopyabe l'eka Chileke. Ephe acho iphe-ohumalenyen; ole ọ to dukwanu iphe-ohumalenyen ọzo, eemeru phẹ; gbahaa iphe, meru Jiona.”

O pfuchaa nno; ọ parụ phẹ haa l'eka ono; ọ bürü iya atugbu.

Uta, Jizosu ata ndu etsoje

iya nụ

(Mak 8:14-21)

⁵No iya; ndu etsoje iya nụ bya erwua azụ eze-enyimmo ono azụ iya ophuu bya anyata l'ephe zocharu egude buredi. ⁶Jizosu sụ phẹ: “Unu letakwa enya; unu kwabekwa enya g'iphe-ekoje-buredi kę ndu Fárisii mę kę ndu Sadusii te emebyi unu.”

⁷Ephe pfuaharu nwibe phẹ sụ: “O kwa kélé anyi te egudedu buredi-a.”

⁸Jizosu maerupho iphe, ephe epfu bya asụ phẹ: “Oo-wa! Ekwekwe k'unu apaa nwanshị? ⁹Bụ gunu bę o gude unu nödu epfugbaa l'unu te egudedu buredi? ¹⁰Toko dokwapho unu enya? Teke mu gude ishi buredi ise keeru ụnu nemadzu iri l'ebu l'ukporo umadzu iri; ?bụ nkata-eevu-iphe ole bę unu tutu-jiru l'iphiriba iya? ¹¹Too ?unu ta anyatakwarupho k'ishi buredi ęsaa ono, mu gude keeru ụnu nemadzụ iri onoya? ?mę nkata-eevu-iphe ole, unu tutu-jikwarupho l'iphiriba iya? ¹²Denu g'o gude ophu unu amadụ l'o to będu opfu buredi bę mu epfurụ unu teke ono, mu sụru unu g'unu kwabekwa enya g'iphe-ekoje-buredi ndu Fárisii mę kę ndu Sadusii te emebyi unu ono?”

¹³O bürü iya bụ l'ephe amaru l'o to będu iphe-ekoje-buredi bę ọ kwata epfu sụ g'ephe kwabekwa enya iya; l'iphe, oopfu g'ephe kwabekwa enya iya bụ iphe, ndu Fárisii ezi yee kę ndu Sadusii.

Pyita akọ onye Jizosu bụ

(Mak 8:27-30; Luk 9:18-21)

¹⁴Ephe sụ iya: “O dürü ndu sụru l'i bụ Jionu ophu shi emeje baputizi-mu; ndu asụ l'i bụ Elayijia; tème ọ dürü ndu sụru l'i bụ Jieremaya; ndu sụ l'i bụ onye lanu lę ndu mpfuchiru Chileke.”

¹⁵O sụ phẹ: “Unubedua; ?unu sükwanuru lę mu bụ onye?”

¹⁶Sayımonu Pyita sụ iya: “Oo ngu bụ Kéreshi ọbu, bya abürü Nwa Chileke; mbụ Chileke ophu nö ndzụ.”

¹⁷Jizosu sụ iya: “Ehu-ütso bę a goru nụ gube Sayımonu nwa Jiona! L'o to bükwa amadụ meru g'i maru okpobe-opfu ono. O kwa Nna mu, bu l'imigwe. ¹⁸Sụ-a; iphe, mu akafuaru ngu bụ; ọo ngu bụ Pyita. O bürü l'eli

mkpuma-a bę mu a-kpü Chjochi mu. Ophu o dudu m'obeta o bürü anwü-hu a-dü ike emebyi ya nü. ¹⁹Mu a-nü ngu ire-igodo k'eka Chileke bę eze. Oo ya bü; iphe, bü iphe, i keru egbu lę mgboko-a bę a gbeakwaa l'imigwe kee egbu. Iphe, bü iphe, i törü l'egbu lę mgboko-a bę a gbeakwaa l'imigwe töö l'egbu.”

²⁰O pfuebe nno bya akaru phę g'o to dükwa onye զո, ephe e-pfurul'qo ya bü Kéreshi զбу.

**Epfupfu mbü, Jizosu epfu
le ya e-je iphe-ehuka nwühu
(Mak 8:31—9:1; Luk 9:22-27)**

²¹No iya; o bürü teke ono bę Jizosu wataru epfurul'ndu etsoje iya nü gę ya e-gude jee Jierúsalemu; ya ejee iphe-ehuka, dü igwerigwe. O bürü l'eka ndu bü ogerenya; waa ndu-ishi uke Chileke; waa ndu ezije ekemu bę ya e-je iphe-ehuka ono. Ephe eworu iya megbua. O -rwua lę mböku k'eto iya; ya eteta dzüru ndzü զո.

²²Pyiṭa bya ekuchi iya ekuchi baaharü iya mba sụ iya: “Tuswekwa Nnajuphu! Te epfukwa egube ono! Egube զwa-a ta abyakwa l'anwüru ngu!”

²³Jizosu bya aghaa զnya bya asü Pyiṭa: “Gbeshi mu l'iphu զube Obutuswe ono. Nta-a bę iime g'i bürü սpfu adü mu l'okpa; kélé iphe, իiri ta abüdu uche Chileke; զo uche nemadzü bę իiri.”

Etso Jizosu

²⁴Töbudu iya bü; Jizosu sụ ndu etsoje iya nü: “Onye o dü g'o tsoru mu g'onye ono mja onwiya զnya; vuta oswebe զnwü nkiya bya etsoru mu. ²⁵Kélé onye eme g'o dzöö onwiya ndzü l'e-tuphakwa ndzü iya etupha. Onye gudekwanu opfu ehu mu tuphaa ndzü iya lę mgboko-a e-nwe-kwanüru ndzü ojejoje. ²⁶Lę-a; ?bü gunu bü urwu, nemadzü ritaru mę o -nwekötachaaru iphemiphe, no lę mgboko-a; tuphakwanaa ndzü iya? O tö dükwa iphe, nemadzü egude agbata ndzü iya mę o -tuphahüwaa. ²⁷Kélé Abübu-Ndiphe a-bya ekpee ndiphe ikpe. O -nöodu abya l'oogude übvü, egbu nwijinwii gę Nna iya egbu. Teke ono yele չunwu-ojozi-imigwe iya aswiru; l'qo-byä apfua onyemonye չgwo g'iphe, o meru gbaru. ²⁸Sü-a; gę mu gbukwaaru iya unu tororo; o dükwaru ndu harü pfuru l'eka-a, ata yidü nwühu; gbahaa l'ephe humaadaru teke Abübu-Ndiphe a-bürü eze; gude übvü; waa ike, dü biribiri egbu nwijinwii abya.”

**Jizosu egbu nwijinwii
(Mak 9:2-13; Luk 9:28-36)**

17 ¹A noephø abalı ishii; Jizosu duta Pyiṭa yele Jiemosu; waa Jionu, bü nwune Jiemosu duru phę je enyikota übvü, ha l'eli; ephe je anöodu nwékøpøhe. ²Chileke gbanwee չbugba iya l'atati phę. Iphu iya gbuahaa

nwiiinwii g'enyanyanwu. Uwe iya chaahaa kę phuuuphuu g'anwu eswe.³ Noo ya; a bya ele ẹnya; Mósisu yele Elayijia chaa l'iphu phę; abo uja eyeru Jizosu.

⁴Pyiṭa pfu-bulihu sụ Jizosu: "Nnajiuphu; o dükwa ree g'anyi nō l'eka-a; gę mu tħa mkpu ḥeto mę o -dükwa ngu ree; nanu nkengu; nanu kę Mósisu; nanu kę Elayijia."

⁵O kpukwaduru-a iphe ono l'önü epfu; urwukpu, chagburu unctiona bya asokputa phę. Olu-opfu shi l'urwukpu ono dafuta sụ: "Onye ọwa-a bụ nwa mu nwoke. Mu yeru iya obu. O jiru mu epho. Unu nūmajekwa iphe, oopfu!"

⁶O be teke ndu etsoje iya nü nūmaru olu-opfu ono; ẹphe dakota kprumku kpube iphu l'alị. Ndzu nōdu agushikpoo phę ike. ⁷Jizosu bya bya ebyia phę ẹka bya asu phę: "Unu gbalihu. Ndzu ba agushi unu." ⁸Ephe gbalihu bya achikaa ẹnya; chikaa ẹnya; ọphu o duedu onye ẹphe h̄umaru; a -gufu Jizosu nwékinyi iya.

⁹Ephe nyizetashia l'ubvú ono; Jizosu pfushiaru phę iya ike sụ phę g'o to dükwa onye ẹphe e-pfurui iphe, ẹphe h̄umaru jasu teke Abubu-Ndiphe e-shi l'önü teta dzuru ndzü.

¹⁰Ndu etsoje iya nü jia ya sụ: "?Bụ gunu meru iphe, ndu ezije ekemu suru le Elayijia e-vuadaru uze bya?"

¹¹O yeeru phę ọnun sụ phę: "O kwa eviya le Elayijia vufutajeadaa uze bya g'o dozia iphemiphe ree. ¹²Ole-a; gę mu kakwaru unu: Elayijia byahaakwaru; ọphu ẹphe amadu l'oo ya. Ephe mee ya umerekete. Nokwapho gę Abubu-Ndiphe e-shi phę l'eka jee iphe-ehuka."

¹³O bürü teke ono bę ndu etsoje iya nü maru l'onye oopfuru phę opfu iya sụ l'q byawaru bụ Jionu ọphu shi emeje batutizimu.

**Eeme onye Ọbvü atu ndapfụ
g'o wekōrohu**
(Mak 9:14-29; Luk 9:37-43a)

¹⁴Ephe byapfutaephō ikpoto ndu ono; nwoke lanu byapfuta Jizosu bya egbushi ikpere l'iphu iya sụ: ¹⁵"Nnajiuphu; phunaaru nwa mu nwoke obu-imemini; kele ndapfụ atu iya; mbu o nōdu atujshikpoo ya ike. Kele tekenteke bę ootujeru iya chie l'oku; teme o nōdu atujekwaru iya phę chie le mini tekenteke. ¹⁶Tobudu iya bụ; mu dutaru iya ndu etsoje ngu nü; ọphu ẹphe adudu ike mee g'ehu dū iya ike."

¹⁷Jizosu sụ: "Haa-oo! Unubę ogbo ejio okpoma ọwa-a, adudu iphe, unu ekwetaje-a. ?Bụ teke ole bę mu l'unu a-nq-beru? ?Mu a-takporu unu nshi taberu teke ole? Unu dutaru mu iya l'eka-a." ¹⁸No iya; Jizosu bya abaarụ Ọbvü ono mba. Ọbvü ono phefụ nwata ono l'ehu. E shi teke ono o bueru-pho nwata ono ewekōrohu.

¹⁹E mechaas; ndu etsoje Jizosu byapfuta iya teke o nō nwékiya; bya asu iya: "?Bụ gunu meru iphe, anyi adudu ike chifü Ọbvü ono?"

²⁰Jizosu sụ phę: "O kwa ekwekwe, unu ekweshiduru ike kparu iya. Gę mu gbukwaaru iya unu tororo; ekwekwe unu -habekpoonu shii gę nwa rwijirwiirwii

akpuru mosutadu bę unu a-sükwa eze úbvú-a; ‘Úbvú; phofu onwongu je anodu l'eka pho.’ Loo-pholia onwiya. O tọ dükwa iphe, a-kpọ unu eka ememe. ²¹Ole egube obvu-a ta alufujekwa abudu loo onye aswije egu epfu anu Chileke chiru iya.”

**Jizosu epfu iya k'ugbo ebo
lę ya e-je iphe-ehuka nwuḥu**
(Mak 9:30-32; Luk 9:43b-45)

²²O be ujiku lanu; ndu etsoje Jizosu dzukobe le Gálili; Jizosu su phę: “Abubu-Ndiphe bę ee-mechakwaa deru ye ndiphe l'eka. ²³Ephe eworu iya megbua. O -rwua le mboku k'eto iya l'o teta dzürü ndzu.” Aphu iya kwa-takpoo rwua phę l'obu.

Jizosu atu akiriko eze-ulø Chileke

²⁴Noo ya; Jizosu yee ndu etsoje iya nü byarwutaephō Kapaniyomu; ndu anaje okpoga akiriko k'eze-ulø Chileke bya ejepu Pyita je ajia ya su: “?O dù g'onye ezije unu iphe ta apfujedu okpoga akiriko eze-ulø Chileke tọo?”

²⁵Pyita su iya: “O pfujekwa-a.”

Töbudu iya bu; Pyita bahuepho l'ulø; Jizosu vuru uesto tufu onu su: “Sayimonu; ?denu g'i yeru onu? ?O dù ngu g'o bu ndu ole atujeru akiriko; ozoo uto mmanu ozo; nü ndu eze kę mgboko-a? ?Bu ndibe eze; tọo ndu ozo?”

²⁶Pyita su iya l'o kwa ndu ozo.

Jizosu su iya: “O n'iya bu le ndibe eze ta ayidu iya. ²⁷Ole o büekwadupho g'ephe ta asu l'anyi akpatsu phę iwe. Ngwa; je je ewota ikokoro jeshia l'eze-ényimu je awata ese ikokoro. Ema mbu, vuchakpoo uesto loo iphe ngu: nmata iya; vohaa ya onu. Ii-huma okpoga, a-suru atu akiriko eze-ulø Chileke ono kę mu le ngu. Woru iya je atua ya.”

Onye kachakpoo shii
(Mak 9:33-37; Luk 9:46-48)

18 ¹Teke ono kwapho bę ndu etsoje Jizosu byapfutaru iya bya asu iya: “?Bu onye a-kachakpoo shii l'eka Chileke bu eze?”

²Jizosu kweephō doo; bya ekua nwata nshii; bya apfube iya l'echilabø phę; ³bya asu: “Gę mu gbukwaaru iya unu tororo; o -budu l'unu gbanweru bya adu g'unwegirima nshii; bę unu ta abyakwa l'abahu l'eka Chileke bu eze. ⁴Iphe, bu onye wozetaru onwiya ali bya adu gę nwata nshii-a bę bu iya kachakpoo shii l'eka Chileke bu eze. ⁵Onye gude epha mu nabata nwata nshii, ha egube-a; bę buakwaa mbedula bę o nabataru.”

Anma ɔkwa eme iphe-eji
(Mak 9:42-48; Luk 17:1-2)

⁶“Onye mekwanuru onye lanu l'ime ụnwiegirima-a, wowaru onwo-phę ye mu l'eka-a g'o shiswee uesto ono be o gogo karu ree; ọme a pataru

mkpuma-uswe lipyabé iya l'olu; parü chie l'ime éka eze-énymu kwata dū ogbu. ⁷Nshio ndiphe; noo l'iphe, alojeru nemadzú (okpa eye l'eme iphe-eji jiru eliphe ejiji. O tó dükwa g'e meru; ebe o dū iphe, a-nöduje ese g'o loru nemadzú (okpa ye l'eme iphe-eji. Ole; nshioro onye egube iphe ono e-shi l'éka.

⁸"Ozo bù; teke o bù l'oo éka ngu; ozoo (okpa ngu a-kpatarù ngu eme iphe-eji; gbufu iya tuphaa. L'oo kakwaru ngu ree l'i gude éka lanù; ozoo l'i bù ényieni; bahù l'éka okpobe ndzù nò; eme l'i nweru éka labò; ozoo (okpa labò; e nwuba ngu l'oku, ata nyihudu anyiñu. ⁹Teke o bù l'oo énya ngu e-setarù ngu eme iphe-eji; swofu iya tuphaa; kèle o karù ngu ree l'i gude énya lanù bahù lè ndzù; eme l'eña dzuru ngu oke; e chie ngu l'oku-alì-maa."

Etu k'aturu, kpaphuhuru akpaphuhu

(Luk 15:3-7)

¹⁰"Iphe, unu a-kwabejejerupho énya bù g'unu ta asù l'ünwegirim-a dürü ophu adudu iphe, o bù. Liphe, mu eme gë mu karù unu bù l'ünwu-ojozi-imigwe nkephe anodujekwa mkipurumkpuru l'iphu Nna mu, bu l'imigwe.

¹¹Lé Abùbu-Ndiphe byakwaru g'o dzota ndu tephahéru etephahé.

¹²"Sù-a; ?denu g'unu aríkwánu iya? O -buru lè nwoke nweru aturu úkporo ise; nanù kpaphuhu; ?tò hadù úkporo éno l'iri lè tete ophuu l'übvi l'éka ono; tugbua je etsoru ghaphee chò ophu kpaphuhuru nü phò? ¹³Gë mu gbukwaaru iya unu tororo; teke o bù l'oo hùmaru iya bë oo-kwatakpo-kwaa ka eteshi éswa aturu lanù ono ike; e -me l'ükporo éno l'iri lè tete phò, te eshidu tephahéru nü phò. ¹⁴Nokwaphò g'o tó dudu teke o bujérú uche Nna unu, bu l'imigwe g'o dürü mè onye lanù l'ime ünwegirim-a, l'a-la l'iswi."

Nwanna, mesweru nü

¹⁵"Ozo bù lè-a; teke nwanna ngu mesweru ngu; kuchi iya ekuchi; je epfuaru iya iphe, o meru ngu. Teke o natarù iphe, i pfuru iya; o kwa iya bù l'a maru lè nwanna ngu ono bë i dumphutawaru azù. ¹⁶Teke o bù l'oo tó natadürü iphe, i pfuru; g'i je edutafua onye lanù; ozoo ümadzu ébo ozo yero onwongu; k'ophu oo-me g'e pfuru iya l'ekwo-opfu Chileke sù l'oo ekebe, ümadzu ébo; ozoo eto gbaru bë ee-gude doshia ya.^o ¹⁷Teke o bù-kwanu l'oo tó natakwarupho iphe, ephe pfuru; je eworu iya kòoru Chiòchi l'ophu. Teke o tó natakwarupho iphe, Chiòchi pfuru; o ya bù; unu eworu onye obu dobe g'o bù onye ohozo; ozoo onye ana akiriko.

¹⁸"Sù-a; gë mu gbukwaaru iya unu tororo; iphemiphe, bù iphe, unu keru egbu lè mgboko-a bë a gbéakwaa l'imigwe kee egbu. Iphemiphe, unu toru l'egbu lè mgboko-a bë a gbéakwaa l'imigwe tò l'egbu.

^o 18:16 Gunaai Dit 19:15.

¹⁹“Ozo, mu e-pfufuaru unu bù lè-a; iphe, bùkpoo iphe, unu dù ẹbo nođu lè mgboko-a; gude obu lanụ kweta bya epfuru iya nụ Chileke; iphe ono bẹ Nna mu ono, bu l'imigwe ono e-mekwaru unu. ²⁰Kele iphe, bùkpoo eka a dù ẹbo; ọzoo ẹto gude ẹpha mu nokobe; bẹ mu nokwa l'echilabò ndu ọbu.”

**Etu k'onye-ozi, aguduru
nwibe iya nvu**

²¹Pyịta byapfuta Jizosu bya asụ iya: “Nnajiuphu-e; ?bụ ugbo ole be nwanna mu e-meswe mu; mu aguchaaru iya ya nvụ? ?Bụ ugbo ẹsaas tọo?”

²²Jizosu sụ iya: “Ọ to bụdu-a ugbo ẹsaas kpurumu. Ọ ugbo ẹsaas ẹsaas ugbo ükporo ẹsaas ẹsaas ugbo ẹsaas. ²³Eka Chileke bụ eze bẹ a-duepho g'onye eze lanụ, meru gẹ yẹe ndu-ozi iya gbazia k'okpoga iya. ²⁴Ọ gbakojeepho okpoga ono; e dutarу iya onye lanụ, ji iya ụnu-kuru-ụnu erekpa-ego. ²⁵Ophu nwoke ono enwedu iphe, o gude apfụ iya. Nnajiuphu iya ono karu sụ g'e ree ya; ree nyee ya; ree ụnwegirima ibe iya g'ephe ha; mẹ iphe, o nweru enweru mgburugburu; g'e gude pfuà ụgwo ono. ²⁶No iya; nwoke ono daeephō kpurumu l'alị g bushi ikpere rwoahaa nnajiuphu iya ono sụ iya: ‘Jiko onye nwe mu nụ; tanaa nshi hafua mu rọ. Mu a-pfukotakwa ngu-a ụgwo ono g'o ha jiko.’ ²⁷Imemini iya dù onye eze ono. Ọ parụ iya haa bya asụ iya g'o to pfuhewaro ụgwo ọbu lè phuruphuru gberegedege.

²⁸“Tobudu iya bụ; onye-ozi ono lufuepho je ahuma onye ozo, yẹe ya tukorù bùru ndu-ozi, ji iya nwokpoga, abadu ishi. Ọ zụ-gude iya; pyịta iya l'ekpiri; sụ iya g'o pfu-dzua ya ụgwo, o ji iya. ²⁹Nwoke ono daa kpurumu l'alị rwoahaa ya; sụ iya g'o taa nshi hafua ya rọ lè ya a-pfụ iya ya-a. ³⁰Ọ jiika sụ lè ya taa hadụ iya; bya akpụta nwoke ono je atụ-chia l'oka mkporo sụ g'o nodu l'eka ono jasụ teke ọo-pfụ iya ụgwo ono. ³¹Tobudu iya bụ; ndu ẹphe l'iya atukojie eje ozi huma iya; ẹhu dae phe pho dzụ. Ẹphe gbagbua je akororū nnajiuphu phē iphe, meru nụ. ³²Nnajiuphu phē bya ekua nwoke ono; bya asụ iya: ‘?I humaru gube ejio onye-ozi-a? ?I humaru ikpoto okpoga, i jikota mu l'ugwo; mu hakotaru ngu iya sụ g'i tị pfuhe mu iya; opfu l'i rworu mu arwörwo? ³³?To gbaduru ngu kẹ g'i phuaru nwibe ngu obu-imemini egube ono, mu phürü ngu ono?’ ³⁴Nnajiuphu phē ono gude ẹhu-eghu kakpụta iya je seru ye l'eka ndu a-nụ iya aphụ jasụ l'o pfuebechaa ụgwo, o ji g'o ha.

³⁵“Nokwapho ge Nna mu ophu bu l'imigwe e-me unu l'onye l'onye; mbụ-kwa onye te egudejedu obu iya g'o ha gwaru onye mesweru iya nụ nvu.”

**Ogori mẹ achifụ nwanyị
(Mak 10:1-12)**

19 ¹Tobudu iya bụ; Jizosu pfuebeephō iphemiphe ono, oopfu ono bya eshi lè Gálili; ọ bùru iya atuğbu. O jeshia alị Jiudiya, nọ l'azụ

enyimu Jiódanu azu iya ophuu. ² Ikpoto igwe ọha wúru tsoru iya. O me-kota; ẹhu dù ndu iphe eme ike l'eka ono.

³ Ndu Fárisii bya agbabéru iya ónyà opfu g'ephe gude nmata iya; bya ajiahaa ya sụ: “?O dù ree gẹ nwoke chifuje nyee ya mè o betakpóoru ọ búru gunu bẹ o meru?”

⁴ O sụ phe: “Unu teke agutadu l'onye meru nemadzú e -shi lẹ mbulembukpoo bụ nwoke yee nwanyị bẹ o meru^p; ⁵ bya asụ phe: ‘Noo g'o gude: nwoke je l'aha-jé nna iya; haa ne iya gẹ yele nyee ya tüğba. Ephenebo atükó búru onye lanu.^q’ ⁶ Ephe taa bueduru ụmadzu labo. Ephe abúru onye lanu. Oo ya bụ; iphe, Chileke tüğbabérú nanu g'o tọ dükwa onye e-je iya ekekaha ẹbó.”

⁷ Ephe sụ iya: “?Denukwanu g'o gude Mósisu sụ g'e dejeru ekwo-achifunwanyị nụ nwanyị obu; chifu iya?^r”

⁸ Jizosu sụ phe: “Tobudu l'unu bụ ndu ejo ọkpoma meru g'o gude Mósisu kwe g'unu chifuje unyomu unu. Obenu l'e -shikpoo l'oddu bẹ ọ to duhaadaa egube ono. ⁹ Nta-a bụ iphe, mu epfurú unu bụ: Onye chifuru nyee ya je alụta ozo bẹ bùakwaa ogori bẹ oori. Gbahakwaa lẹ nwanyị ono bụ nwanyị, eri ogori. Onye lụtakwanuru onye ono, a chifuru achifu ono bùkwapho ogori bẹ oorikwapho.”

¹⁰ Ndu etsoje iya nụ sụ iya: “O -búru l'onoo g'o dù l'eka nwoke yee nyee ya nọ bẹ o kalekwapho mma g'a haa k'alulu l'ophu l'ophu.”

¹¹ O sụ phe: “O tọ buebekwa onyemonye bẹ opfu mu ono e-dodzuru enya. Ndu oo-do enya buekwapho ndu ono, Chileke goshiru iya. ¹² Liphe, kparu iphe, nemadzú ta alüdu nwanyị dükwa iché iché. O nwekwaru ndu te eyedu ime. O búru g'ephe dù bụ ono eshinu a nwúru phe. O dürü ndu bụ nemadzú haru phe aháhá. Dürü ndu kpó-chiru obu sụ l'ephe a-dù gẹ ndu haru onwophe aháhá opfu g'ephe ejeeru Chileke ozi ree. G'onye, a-dù ike nata opfu ono natakwa iya.”

Jizosu agorú ụnwiegirima

onu-oma

(Mak 10:13-16; Luk 18:15-17)

¹³ Ephe nödu ekutagbaaru iya ụnwiegirima g'o byibegbaa phe ẹka pfuru nụ Chileke l'iswi ẹhu phe. Ndu etsoje iya nụ baaharụ ndu ono, ekutaru iya ụnwiegirima ono mba. ¹⁴ Jizosu sụ phe: “Unu hakwaa ụnwiegirima g'ephe byapfuta mu. Unu ta akpóshishi phe abyabya; kele ọ bụ ndu dù nno bẹ ẹka Chileke bụ eze bụ nképhe.”

¹⁵ O bya ebyidzuchaaru ụnwiegirima ono ẹka bya eshi l'eka ono; ọ búru iya atüğbu.

Onye nweru iphe

(Mak 10:17-31; Luk 18:18-30)

¹⁶ Noo ya; nwoke lanu byapfuta Jizosu bya asụ iya: “O-zì-iphe; ?bùkpoo gunu dù ree, mu e-me gẹ mu e-nweru ndzụ ojejoje.”

^p 19:4 Gúnaa Mbụ 1:27. ^q 19:5 Gúnaa Mbụ 2:24. ^r 19:7 Gúnaa Dit 24:1-4.

¹⁷Jizosu su iya: “?Denu g'o gude i nodu aji mu aji k'iphe, du ree? O kwa Chileke bu onye lanu du ree kpoloko. Ole teke oogu ngu g'i bahu l'okpobe ndzü; meje iphe, ekemu pfuru.”

¹⁸Nwoke ono su iya: “Ekemu ?bu ole bu ono?”

Jizosu su iya: “Te egbukwa ochi; ophu i rikwa ogori; ophu i zikwa iphuru; ophu i dzujekwa uka. ¹⁹Kwabeje nna ngu yee ne ngu ibibiri; l'i bya eyee nemadzü ibe ngu obu g'i yeru onwongu.”

²⁰Nwokorobya ono su iya: “Eshinu mu bu nwata ta adukwa iphemiphe ono ophu mu mebyijeru. ?Denumahuna iphe, phodukwaduru mu nu lememe?”

²¹Jizosu su iya: “O -du ngu g'i duebe ree; laa je erekota iphemiphe, i nweru; woru aswa iya je anu ndu akpa nri. O ya bu; l'ii-nweru okpobe iphe l'imigwe. I -mechaa nno; bya etsoru mu.”

²²Nwokorobya ono numaephonu, Jizosu yeru; ehu daa ya dzuu. O bueru iya pho atugbu; kele o bu onye nwenukaru iphe.

²³Jizosu su ndu etsoje iya nu: “Gé mu gbukwaaru iya unu tororo; ootsukwa l'ehu g'ee-me gé ndu nweru iphe bahu l'eka Chileke bu eze.”

²⁴Ozo, mu e-pfufuaru unu bu le: epyo ianya l'enya ngga kakwa nphe; eme le g'onye nweru iphe e-me bahu l'eka Chileke bu eze.

²⁵Ndu etsoje iya nu numa iya; o kabakpqo phé ro atufu ehu. Ephe su iya: “?O buhunuru onye bé aa-dzota?”

²⁶Jizosu bya elee phé enya bya asu phé: “O kwa l'ehu nemadzü bé o bu 'ama-g'ee-me-iya; obenu le Chileke ta adukwa iphe, kporu iya eka ememe.”

²⁷Tobudu iya bu; Pyita su iya: “Anyibedua, haru iphemiphe, anyi nweru bya etsoru ngu-a ?bu gunu bé anyi e-nweru?”

²⁸Jizosu su phé: “Gé mu gbukwaaru iya unu tororo; o kwa unubedua ono, tsoru mu nu ono bé l'a-nodu l'aba-eze iri l'ebu; kpeえ okpa-ipfu Izurelu iri l'ebu ono ikpe; teke Abubu-Ndiphe a-bya anodu l'aba-eze iya, egbu nwijinwii le mgboko ophui, abya nu ono. ²⁹Ozo bu l'onyemonye, gude opfu ehu mu haa ulo, o nwegaaray; ozoo unwune iya nwoke; ozoo unwune iya nwanyi; ozoo nna iya; ozoo ne iya; ozoo unwu iya; ozoo alii iya; bé Chileke a-pfú ugwo iphe, ha g'iphe, o haru mgbo ukporo ise; teme e -mechakwapho Chileke anu iya ndzü ojegojo. ³⁰Ole igwerigwe ndu bu ndu ivuzo nta-a l'e-mechaa bürü ndu ikpazu; ndu bu ndu ikpazu emechakwanaa bya aburu ndu ivuzo.”

Ndu ozi opfu-vayinu

20 ¹“Teke Chileke e-goshi le ya bu eze bé oo-dukwa gé nnajuphu lanu, gbeshiru le nchi abohu je achita ndu-ozu egwu g'ephe byaru iya ozi l'opfu-vayinu iya. ²Ephe le ndu o humaru bya epfubuchaa l'iphe, oo-pfú phé bu kobo lanu kobo lanu, bu iya bu aswa ogburumiita ujiku ophu; o chiru phé jeye

l'opfu-vayinu iya. ³Enyanwu gbakotajeephō; o lufukwa ozo je ahūma ndu pfuru kē mmanu l'odu-ozi. ⁴O sū phē: ‘Unu tūgbua je ejelepho ozi lē mgbabu mu. E -mechaa; mu apfua unu iphe, gbaru unu.’ Ephe kwee hm jeshia. ⁵O be l'echilabō eswe; o lufukwapho je achīta nemadzū yekwapho lē mgbabu ono; bya emekwaa-phō nno g'enyanwu swifuru l'ishi. ⁶Teme o rwukwaapho g'enyanwu ekewaa zaa zaa; o lufukwapho ozo je ahūmakwapho ndu pfuru kē mmanu; bya asūkwa phē: ‘?Bū gunu meru g'o gude unu shi l'utsu pfuru l'eka-a kē mmanu?’ ⁷Ephe sū iya l'ō kwa l'ō tō dudu onye kuru phē l'egu. O sū phē: ‘Ngwa; unu je etsoru ndu ophu ejeru mu ozi l'opfu-vayinu mu jee ozi. E -mechaa mu apfua unu iphe, gbaru unu.’

⁸“Tobudu iya bū; o be l'uzenyashi; nwoke ono, nwe mgbabu ono sū onye-ishii-ozi iya g'o kua ndu-ozi ono g'ephe ha; pfua phē ugwo phē. G'o shilepho lē ndu ophu byakperu azu-a pfuta iya jeye lē ndu ophu vuru ụzo bya. ⁹Tobudu iya bū; ndu k'ono, byaru l'enyanwu eke zaa zaa ono bya abya. A pfukota phē g'ephe ha kobo lanu kobo lanu gbatu l'ishi. ¹⁰O bürü g'a pfu-dzuru ndu ono bū ono; jasū o be lē ndu ophu vuchaa ụzo bya lē nchi abohu phō; ephe dobesu l'aa-pfū phē iphe, ka shii. Obenu l'iphe, a pfukotaru phē buele-a kobo lanu kobo lanu g'ephe ha l'ehu l'ehu. ¹¹Ephe natacha ya bya aguaharu nnajijuphu ono aphu ¹²sū: ‘Le-warō; nta-a bē a pfūcharu pfua anyi lē ndu owa-a, ejeduru ozi nō odu-a iphe lanu; l'anyibe ndu ophu shi l'utsu jegbuta onwanyi l'ozu; nyakota anwū eswe ono.’ ¹³O bya ekua onye lanu sū iya: ‘Ishikomu byaedu. ?I maru-a l'ō tō dükwa ejī, mu meru unu. ?Tō bunaa kobo lanu kobo lanu bē mu l'unu pfuburu?’ ¹⁴Nata okpoga, gbaru ngu nū lashia; lē mu tūru obu mu onyo nū onye owa-a, byakperu azu-a iphe, mu nūru ngu. ¹⁵?Tōo gē mu te egudeshi iphe, bū nkemu mee g'o dū mu? Tōo ?iji iji-enya opfu lē mu meru ndu ophuu iphe-oma?’

¹⁶“Oo ya bū lē ndu ikpazū a-bürü ndu ivuzo; ndu ivuzo abürü ndu ikpazū. Kele ndu e kuru dū igwerigwe; ndu a hotaru habe nwahabe.”

K'ugbo eto Jizosu epfu lē
ya e-je iphe-ehuka nwuhu
(Mak 10:32-34; Luk 18:31-34)

¹⁷Jizosu phē nodu eje Jierúsalementu. Ephe jenyaa; o kuchi umadzu iri l'ebō ono, etsoje iya nū ono iche je asū phē: ¹⁸“Mu sūru-a; nta-a bē anyi ejekwa Jierúsalementu. L'eka ono bē ee-mechaa deru Abubu-Ndiphe ye l'eka ndu-ishii uke Chileke waa ndu ezije ekemu. Ephe ekpee ya mpfugbu; ¹⁹kpuru iya nū ndu 'amadu Chileke g'ephe mee ya sukusuku; chia ya echachi; woru iya kpō-gbua l'oswebe. O -nō abalị eto; Chileke emee ya l'ō teta dzuru ndzū ozo.”

Unwu Zebedi arwō Jizosu iphe
(Mak 10:35-45)

²⁰Noo ya; a nonyaa; ne, nwūru ụnwū Zebedi duta ụnwū iya ono ẹphe-nebo byapfuta Jizosu. O rwua bya egbushi ikpere l'iphu iya rwoahaa ya iphe.

21 Jizosu su iya: “?Bu ḡunu bu ono?”

Q su iya: “Jiko kwenu g’̄unwu mu-a ̄ephenebo nō-kube ngu. G’onye lanu nođu ngu l’ekutara; onye ophuu anodu ngu l’ekicha l’eka i bu eze.”

22 Jizosu su: “Ha! Unu ta amakwa iphe, unu arwo; unubē ndu-a. ?Unu a-dū ike ngua iphe, shi l’okoro, mu abya angungu; l’e mee unu ̄egube ba-putizimu e-me mu?”

Ephe su iya: “Ee! Anyi a-dū-a ike.”

23 O su phē: “Iphe, mu nguru bē unu a-n̄ḡu-a bu eviya; l’e mee unu ̄egube batizimu, e meru mu; obenu lē k’anođu mu l’ekutara mē l’ekicha ta abudu mu bē o dū l’eka. Ono d̄uru ndu Nna mu doberu iya.”

24 Umadzu iri ophuu n̄uma l’onoo g’ephe jeru iya; ̄ehu-eghu unwu-ne labo ono ghuahaa phē. **25** Jizosu bya ekukotachaa phē bya asu phē: “?Q kwa l’unu maru-a lē ndu-ishi ndu abudu ndu Jiu; l’anođuje akpa ndu no phē l’eka ̄ehu; tēme o b̄uru onye nō-l’oke-̄okwa anoduje eme ḡe ndu ozo maru l’o ya ka shii. **26** Ole o ge k’unubēdua ta adukwa ̄egube ono; g’onye o dū g’o ha shii lē g’unu ha; b̄ukwaru onye a-nođu ejeru ndu ophuu ozi. **27** Onye o dū g’o b̄uru onye ivuzo lē g’unu ha-a; g’onye ono woza-ta onwiya ali; b̄uru ohu unu. **28** Nokwapho ge Abubu-Ndiphe l’onwiya ta abyaduru g’e jeru iya ozi; o b̄uchikwaa g’o jeru ndu ozo ozi bē o byaru; wafua g’o woru onwiya n̄u; g’e gude gweera ngweja n̄u Chileke g’o b̄uru iphe, oo-gude gbata ndz̄u igwe oha.”

Jizosu eme ndu atsu ishi

g’ephe wata aphu ̄uzo

(Mak 10:46-52; Luk 18:35-43)

29 Ephe shiepho Jieriko t̄ugbushia; ikpoto igwe oha tsoru iya. **30** Noo ya; umadzu labo, l’atsu ishi nođuwaa l’aguga etsu-̄uzo. Ephe n̄umaephō l’o Jizosu aghata; ephe chishia su: “Nnajuphu; ̄ubue Nwa Dévidi; g’imemini anyi d̄unu ngu!”

31 Ikpoto ndu ono gbochia phē onu su phē g’ephe dobe onu doo. Ephe kabakpoo ya rō arashi ike su: “Nnajuphu; ̄ubue Nwa Dévidi; g’imemini anyi d̄u ngu rō!”

32 Jizosu pf̄uru doo bya ekua phē bya asu phē: “?Bu ḡunu bē o dū unu ge mu meeru unu?”

Ephe su iya: “Nnajuphu; menaa anyi g’anyi wata aphu ̄uzo.”

34 Imemini phē gude Jizosu. Q bya ebichaa phē eka l’enyā. Teke ono kwapho ephe ph̄uahaa ̄uzo bya etsoru iya.

Jizosu abahu lē Jierúsalemu

(Mak 11:1-11; Luk 19:28-38; Jion 12:12-19)

21 ¹Ephe byarwutaephō l’ibvú Olivu; mē lē mgboru mkpukpu Betufiji, n̄owaa Jierúsalemu ntse; Jizosu zia ndu etsoje iya n̄u umadzu

labo; ²sụ phē: "Unu je l'ime mkpukpu ono, nō unu l'uzo iphu ono. Unu -bahuepho l'ime mkpukpu ono bē unu a-hūma ne nkafu-igara yē nwa iya, e libegbaaru elibe l'eka lanu. Unu tötachaa ya chitaru mu. ³O -nweru onye dūru iphe o pfuru; unu sụ iya l'ọ kwa mkpa iya dūru Nnajuphu. Unu -pfuwaa nno bē aa-haekwaru iya pho unu teke ono kwapho."

⁴Iphemiphe ono mee o vüa; mbụ iphe, onye mpfuchiru Chileke pfuru sụ:

⁵"Unu karu Jierúsalemu g'o
lenu:

Lonye bürü iya eze
abyapfutaakwaa ya.
L'o wozetaru onwiya alị
nodu l'eli nkafu-igara
agba abyaa;
mbụ l'eli nwa nkafu-igara
obu."^s

⁶No iya; e mechaa; ndu etsoje iya nü ono jeshia je emeephō gē Jizosu zi-
ru phē. ⁷Ephe kpuru ne nkafu-igara ono yē nwa iya kpütaru Jizosu bya
achiru uwe phē wukobe iya l'eli okpurukpu; Jizosu nodu iya l'eli. ⁸Ndu
ophu ka l'igwe le ndu ono woru uwe phē too l'uzo. Ndu ophuu je ejikqo
irwu oshi je atooru iya l'uzo. ⁹Ikpotu ndu awụ etso iya l'azụ mē ndu ophu
nō iya l'iphu nodu akpọ okwe asuje: "Nwa Dévidi, deejee! Deejee! Owoo!
Onye Chileke goru ọnụ-oma nü bē o bụ; mbụ onye ono, bụ Nnajuphu ziru
iya g'o bya ono. Deejee! Deejee! Okalibe-kangokotaru-nü, shi l'imigwe!"

¹⁰Tobudu iya bụ; o bataephō l'ime Jierúsalemu; mkpukpu ono l'ophu
tuko swökobe. A tuko ajikashi sụ: "?Bụ onye bụ ono? ?Bụ onye bụ ono?"

¹¹Ikpotu ndu ono, ephe l'iya swi ono sụ: "O kwa Jizosu; mbụ onye
mpfuchiru Chileke. Eka o shi bükwa le Nazaretu Gálili."

**Jizosu achifu ndu azu aswa
l'eze-ulo Chileke**
(Mak 11:15-19; Luk 19:45-48; Jon 2:13-22)

¹²Tobudu iya bụ; Jizosu bya abahụ l'ime eze-ulo Chileke bya awata
achihi iphe, bükpo ndu azu aswa bya ere erere l'ime eze-ulo ono. O
bya akwatsushichaa teburu ndu agbanweje okpoga; bya akwatsushichaa
okposhi ndu ere ndo. ¹³O sụ phē: "?Unu ta amadụ l'e deru l'ekwo-opfu
Chileke sụ: 'Ulo mu bē ee-kuje ulo, aa-noduje epfu anu mu.' Unu bya ewo-
ru iya mee ulo, ndu ana nfü edomije onwophe."

¹⁴E mechaa; ndu atsụ ishi mē ndu nō eniyeni wü-pfuta iya l'eze-ulo
Chileke l'eka ono; o mee phē ephe wekoroju. ¹⁵Ndu-ishi uke Chileke waa

^s 21:5 Gunaas Zek 9:9.

ndu ezije ekemu húmaephó iphe, dù biribiri, oomeshi bya anúma éka ụnwégirima, kúru l'eze-ulo Chileke akpó okwe asuje: "Nwa Dévidi; dee-jee; deejee;" éhu ghuahaa phé eghu.

¹⁶Ephe sú iya: "?Ó kwa l'iñu-a iphe, ndu ono ara?"

Jizosu sú phé: "Ee! ?Unu teke agú-rwuswee éka ono, e deru l'ekwo-opfu Chileke sú: 'O l'ónu ndu bù ụnwégirima mè ndu angú era bẹ ee-shi aja ngu ọkpobe ajaja.' "

¹⁷Tobudu iya bù; Jizosu parú phé haa l'éka ono; o búru iya alufu l'ime mkpukpu ono bya ejeshia Betani. O je akwaa Betani fúta l'útsu.

Jizosu atú oshi figu ónu
(Mak 11:12-14)

¹⁸O be l'útsu; egú nòdu agú iya g'olaphuwa azú l'oma mkpukpu ono. ¹⁹O húma oshi figu, nò l'agúga gbororo bya akpó-kube iya. O rwua l'éka o nò; ophu o dudu mebyi, o húmaru iya ilile; gbahaa ikpuchi. O sú oshi figu ono: "I tì byadu amíbaa mebyi lè mgboko-a jasúwaruro ya." G'e jia epfua; oshi ono nwükotaanaa lwa.

Jizosu gude oshi, o túru ónu
ezi ndu etsoje iya nü iphe
(Mak 11:20-24)

²⁰Ndu etsoje iya nü húma iya; o dù phé ejø biribiri. Ephe sú: "?Denu g'o gude oshi ono nwéekwadupho lwa egwegwa egube ono?"

²¹Jizosu sú phé: "Gé mu gburwaaru iya unu tororo; unu -kwetakpo-waa; ophu unu abodu obu ẹbo; o tò bulekwa iphe, mu meru oshi figu-a bẹ unu e-me nkinyi iya; o tò dukwa m'obeta unu sú úbvú-a: 'Ngwa; je apuru onwongu chie l'ime eze-ényim'; oomeephó nno. ²²Qo ya bù l'iphe, bùkpo iphe, unu gude jepfu Chileke je epfurú nü iya sú iya g'o nü unu; unu kwetawaa l'oo-nü iya unu; iphe ono bẹ oo-nü unu."

Aaji Jizosu egube ike,
o gude eme iphemiphe ono
(Mak 11:27-33; Luk 20:1-8)

²³Noo ya bù; Jizosu bataephó l'ime eze-ulo Chileke; ndu-ishí uke Chileke mè ndu bùogerena mkpukpu byapfuta iya l'éka oozi iphe bya asú iya: "?Bù egube ike gunu bẹ i gude eme iphemiphe-a? ?Bù onye ngeru ngu ike, i gude eme iya?"

²⁴Jizosu yeeru phé ónu sú phé: "Unu gebe gé mu jia unu nwají lanu. Unu -kóoru mu iya; mu akóoru unu ike, mu gude eme iphemiphe ono. ²⁵Sú-a; ?baputizimu, Jiñu meru; ?bù awe bẹ o shi? ?O shi l'imigwe? Tóó ?o shi nemadzú l'éka?"

Tobudu iya bù; ephe wata iya adzokashi l'ime onwophé sú: "Teke anyi sunuru l'o shi l'imigwe l'oo sú anyi: '?Ó búru gunu meru g'o gude ophu unu

ekwetaduru iphe, o pfuru?" 26 Teke anyi sükwanuru l'o shi nemadzü l'eka; ?a maru iphe, oha e-me; eshinu mkpükpu l'ophu pfudzuwaru lę Jionu bụ ɔkpobe onye mpfuchiru Chileke?" 27 Töbudu iya bụ; ephe sụ Jizosu: "Anyi ta amakwa."

Jizosu sükwanu phē: "Ophu mu akokwanuru unu onye ngeru mu ike, mu gude eme iphemiphe ono."

Etu nwoke yee ụnwu iya ẹbo

28 "?Denu g'iphe-a dụ unu? O dürü nwoke, nwütaru ụnwegirima unwoke labo. O be ujiku lanụ; o bya asụ k'ogerena: 'Nwa mu; jiko jekwaaru mu ozi l'opfu-vayinu ntanu.' 29 O sụ iya: Mu tee jekwa." E mechaas; izimanu lwa iya azụ; o jeshia. 30 Nwoke ono bya ejepfu kę nwata je epfukwaaru iya pho g'o pfuru onye ophuu. O sụ iya hm lę ya e-jekwaa. E mechaas; ophu o jeduru. 31 Sụ-a; l'ime ụmadzu labo ono; ?denu onye ophu meru iphe, dụ nna iya ree?

Ephe sụ iya l'oo onye k'ogerena.

Jizosu sụ phē: "Gẹ mu gburkwaaru iya unu tororo; ndu ana akiriko waa ndu agba ükpara l'e-vukwaru unu ụzo bahụ l'eka Chileke bụ eze. 32 Kęle Jionu byaru bya egoshi unu ɔkpobe ụzo, unu e-tso; ophu unu ekwedu nkiya; obenu lę ndu ana akiriko yee ndu agba ükpara bę kwetarụ nkiya. Unubedua hümachaa l'ephe kwetarụ; ophu izimanụ alwakpôdarunu unu azụ; g'unu ghaa umere g'e mechaarụ kę g'unu kweta kę Jionu."

Etu, e gude ndu e butaru ye

l'opfu-vayinu anma

(Mak 12:1-12; Luk 20:9-19)

33 "Sụ-a; unu ngabékwa nchị nüma etu ozo. O dürü nwoke lanụ, bụ nnajüpohu, larụ egwu vayinu. O bya agbaa ya mgbabu; bya ebua ya nsu eka aanoduje azoshi mée l'akpuru vayinu ono. O bya akpükwaapho nwulo eli ephekerephe eka ee-nyihue eche mgbabu ono nche. O bya ebuta ndu-ozu-egwu woru iya ye phē l'eka bya ejeshia iphe-ozo. 34 O rwujeephō teke aawoje akpuru vayinu ono; o zia ndu-ozu iya g'ephe jepfu ndu-ozu-egwu ono g'a wọ ya òkè akpuru vayinu nkiya. 35 Ephe gude ndu ono, e ziru ozi ono tsua onye lanụ iphe; bya egwu onye ophuu ebugbugu; bya atuwa onye ophuu mfpuma. 36 O bya ezia ndu-ozu ozo, ka ndu kę mbụ igwerigwe. Ndu ozu-egwu ono mekwaa phē pho g'e meru ndu ophuu. 37 E mechaas; o bya ezia nwa iya g'o jepfu phē sụ lę ya maru-a l'onye Ọwa-a, bụ nwa iya-a bę ephe a-kabę-a yeru nsø. 38 O be teke ndu-ozu-mgbabu ono hümamaru nwa iya ono; ephe zua mgbede kpua ya sụ: 'Ihee! Waa onye ali-a e-mechaa bụru nkiya mę nna iya nwüihu-a. Unu bya g'anyi gbua ya ebugbugu nata iya iphe, rwuberu iya nụ.' 39 Ephe kputa iya kpufu lę mgbabu ono je eworu iya gbua.

⁴⁰ “Sụ-a; onye nwe mgbabu ono -lwaephō; ?bụ gụnu bę oo-me ndu-ozi-egu ono?”

⁴¹ Ẹphe sụ iya: “Oo-byá egbushikötä ndu-ozi-mgbabu ono, ejo ọkpoma egbu ebugbú ono; mbụ gbua phę njo ebugbú woru mgbabu ono ye ndu-ozi-egu ozo l'eka, bụ ndu a-wotaje akpuru iya vutaru iya l'o rwuberu iya.”

⁴² Jizosu sụ phę: “Unu teke agụ-swee iphe, e deru l'ekwo-opfu Chileke sụ:

“Mkpuma, ndu akpụ ulo
jíkaru;
mechaarụ bya aburu
mkpuma, gudeshi ulo.

Ono bụru iphe,
Nnajiuphu anyi meru;
o dụ anyi biribiri
l'enya.”

⁴³ “Noo g'o gude mu sụ unu l'eka Chileke bụ eze bę a-natakwa unu woru iya nụ ndu a-nuje iya òkè akpuru, ọphu gbaru iya nụ. ⁴⁴ Teme onye-monye, bụ onye vukotaru mkpuma ono daa iko bę e-tsujishihukwanu; teke o türü nemadzụ l'o gwee onye ono arakabya.”

⁴⁵ Tobiudu iya bụ; ndu-ishu uke Chileke mę ndu Fárisii nümaephō étu iya ono; ẹphe maerupho l'oo phę bę qonmadoru iya. ⁴⁶ Ẹphe jee g'ephē gude iya; ndzụ oha gihu phę; kèle oha l'ophu pfudzuwaru lę Jizosu bụ onye mpfuchiru Chileke.

**Etu ndu e yeru lę nri
ekele nwanyị
(Luk 14:15-24)**

22 ¹Jizosu byakwa egude étu yeeru phę ọnụ ozo sụ phę: ² “Eka Chileke bụ eze bę dęephō g'onye eze lanụ, shiru nwa iya nri ekele nwanyị; ³ bya ezia ndu-ozi iya g'ephē je ekua ndu e ziru lę nri ekele nwanyị obu; ọphu ndu ono ekwedu abyabya. ⁴ O byakwa ezia ndu-ozi iya ozo bya asụ phę: ‘Unu sụ ndu e ziru lę nri-a lę mu shiakwaru nri obu; lę mu gbushikwaru oke-eswi mu; mę okiri mu gude shia ya; lę mu tukoakwaru iphemiphe dozichaa kwabę; g'ephē byawaro lę nri ekele nwanyị obu.’ ⁵ Ndu ono, e ziru lę nri ono pael'iya-a eka lanụ; ọ bụru phę eje iphe, heru phę nụ. Onye ejeshia l'egu iya; onye ejeshia ere aswa iya. ⁶ Teme ndu ọphuu tsükobekwapho gude ndu ono, onye eze ziru ozi ono mee phę iphe-iphē woru phę gbushia. ⁷ Eze ono nümaephō iphe, meru nụ; ẹhu ghua ya ntumatu. Ọ bya ezia ndu ojogu iya; ẹphe je emegbushia ndu ono egbuje nemadzụ ono bya atụa ọku lę mkpukpu phę; ọku tsufu iya. ⁸ Teme

^t 21:42 Gunaah Ebvü 118:22,23.

Ọ gbé teke ono bya asụ ndu-ozi iya: ‘Nta bẹ e shiébechaaru nri ekele nwanyị; ophu ndu e ziru lẹ nri ọbu agbaduru k'eriri iya. ⁹Ngwa; unu lụfu l'oma eze gbororo; iphe, bükpoo ndu unu húmaru g'ephe ahahabé l'ọtu; unu rwuta phẹ bya lẹ nri ekele nwanyị ọbu.’ ¹⁰Ndu ozi ono bya awufu l'oma eze gbororo je atukokpoephō ndu ephe húmaru chíta; ndu ọma me ndu ejio-iphe. A bya anq-jia ụlo nri ekele nwanyị ọbu.

¹¹“O be teke eze bataru g'o húma ndu byaru lẹ nri ọbu; ọ húma nwoke, eyeduru uwe ekele nwanyị. ¹²O sụ iya: ‘Ishikomu; ?denu g'i shiru bata l'ime eka-a; l'ebé abụ l'i yero uwe ekele nwanyị?’ Ophu nwoke ono amadụ iphe, oo-pfū. ¹³Onye eze ono sụ ndu-ozi iya: ‘Ngwa; unu kee ya egwu l'okpa yee eka paru je echie lẹ tsükribaa etezi. Eka ono bẹ nemadzụ anodù kwaa ejio ekwa; taa ikireze.’” ¹⁴“Kele ndu e kuru dükwa igwerigwe; ọle ndu a hotaru habe ahabe.”

Apfụ akírikó

(Mak 12:13-17; Luk 20:20-26)

¹⁵Ndu Fárisii tüğbuephō je achịa idzu g'ephe e-shi gude opfu, Jizosu epfu nmata iya. ¹⁶Ephe bya eduru ndu etsoje phẹ nụ mè ndu kẹ Herodu ye g'ephe jepfu iya je asụ iya: “O-zì-iphe; anyi maru l'i bụ onye ire-lanụ; teme i gude ire-lanụ ezi uzo Chileke; ophu ọ dudu onye iıtsu ebvu. Ophu ọ dudu onye iile ẹnya l'iphu. ¹⁷Sụ-a; yeeshikwaru anyi ọnụ l'opfu-a. ?Denu g'o dükpoo ngu? Ọ bụ emebyi ekemu Chileke mè anyi -tuje akírikó nụ eze nnajioha, nọ lẹ Romu?”

¹⁸Jizosu maerupho ejio-iphe, nọ phẹ l'okpoma bya asụ phẹ: “?Bụ gunu meru g'o gude unu gabəru mu ónyà opfu; unubé tuko-l'ehu-atuko-l'obua? ¹⁹Unu goshieshikwa mu okpoga, eegudeje atụ akírikó ọbu.”

Ephe wotaru iya kobo lanụ. ²⁰O sụ phẹ: “?Bụ ishi onye yele epha onye bụ ọwa-a, e deru iya-a?”

²¹Ephe sụ iya: “Oo kẹ Siza!”

Ọ sụ phẹ: “O n'iya-a bụ g'unu woru iphe Siza nụ Siza; unu eworu kẹ Chileke nụ Chileke!”

²²Ephe nüma iya; ọ dù phẹ biribiri. Ephe paru iya haa; ọ búru phẹ atụgbu.

Kẹ eshi l'ọnwu teta dzürü ndzụ

(Mak 12:18-27; Luk 20:27-40)

²³Lẹ mbóku ono kwapho ndu Sadusii, bụ ndu súru l'e tee shidu l'ọnwu eteta adzürü ndzụ; byapfuta Jizosu bya asụ iya: ²⁴“O-zì-iphe; iphe, Mósisi deru l'ekwo ekemu bụ; teke nwoke lụnyaaru nwanyị bya anwụhu; ophu ọ nwütaduru nwa; gę nwune iya lüpyabe nyee ya ono g'o nwütarу onye ophuu, nwuhuru anwụhu pho nwa. ²⁵Sụ-a; ọ dùru unwune ęsaa, shi buru l'echilabọ anyi. K'ogererenya lüchaa nwanyị; ọnwu woru iya gbu;

l'ebé o tøgbo mè akò lè mgboko. O parù nyee ya obu haaru nwune iya.
 26 Onye k'èbo, bù otsota bya alùpyabe nwanyì ono; bya anonyakwaapho nwùhu; l'ebé atogbo akò; onye k'èto nno phò; jasù l'onye k'èsa. 27 G'èphe ha nwùshihubebeephò teme nwanyì gbe teke ono bya anwùhu nkiya. 28 O -rwua teke ee-shi l'ònwu teta dzùru ndzù; ?bù onye ole bë nwanyì ono abùru nyee ya; g'èphe n'èsa luchaaru iya-a?"

29 Tòbudu iya bù; Jizosu sù phè: "Unu eshisweje iya; kele èkwo-opfu Chileke te edoduru unu enya; ophu o bùro kë g'ike Chileke habe shii.
 30 Kele teke ndu nwùhuru anwùhu e-shi l'ònwu teta dzùru ndzù bë nwoke taa lùhedu nwanyì; ophu nwanyì alùhedu ji. Èphe a-dù g'ìnwu-ojozi-imigwe. 31 A -bya lè k'èshi l'ònwu teta dzùru ndzù; ?unu ta agujedu iphe, Chileke pfuru nü unu l'onwiya sù: 32 'O kwa mbèdua bù Chileke kë Ébirí-hamu; bùru Chileke kë Áyizaku; bya abùru Chileke kë Jiékòpu.' Oo ya bù lè Chileke ta abùkwa Chileke ndu nwùhuru anwùhu; o bù Chileke ndu nò ndzù."

33 Ikpotu ndu ono nùmae ya phò; iphe, oozi dùa phè biribiri etu.

Ekemu, kpò-chiru ishi
(Mak 12:28-34; Luk 10:25-28)

34 Tòbudu iya bù; ndu Fárisii nùmaephò lè Jizosu mewaru onu-pfùu nü ndu Sadusii; èphe je erwukòbe onwophe. 35 A nonyaa; onye lanù l'ime phè, bù onye eziye ekemu meahaa g'ò gbabè ónyà opfu gude nmata Jizosu; bya asù iya: 36 "O-zì-iphe; ?bù ekemu ole bù ekemu, kpò-chiru ishi l'iphe, bù ekemu g'ò ha?"

37 Jizosu sù iya: "Yee Nnajiuphu, bù Chileke ngu obu ngu g'ò ha. Gude ndzù ngu g'ò ha; mè uche ngu g'ò ha yee Chileke obu." 38 Ono bù ekemu, kakòta shii bya abùru iya kpò-chiru ishi. 39 Ophu tsotaru iya nü, dñuhkwapho g'ono bù: 'Yee nemadzù ibe ngu obu g'i yeru onwongu.' 40 Oo l'ekemu labò-a bë iphe, bùkota ekemu g'ò ha yee iphe, ndu mpfuchiru Chileke deru l'èkwo tükorus g'ò ha kpakoo."

Ajì k'onye bù Kéreshi o bù
(Mak 12:35-37; Luk 20:41-44)

41 O bùru teke ono, ndu Fárisii nòkoberu ono bë Jizosu jíru phè ajì sù phè: 42 "?O dù unu gë Kéreshi obu, bùkpo Nwa onye?"

Èphe sù iya l'òo Nwa Dévidi.

43 O sù phè: "?Dènukwanu g'o gude Unme-dù-Nsò kë Chileke mee Dévi-di o nòdu ekuje iya Nnajiuphu sù:

44 "Chileke sùru Nnajiuphu mu:

Nòdu mu l'èkutara jasù teke

^u 22:32 Gùnaa Awù 3:6.

mu e-me g'i
zopyabe ndu-ohogu ngu
l'okpa."

⁴⁵Eshinu Dévidi ekuje iya Nnajiuphu; ?denuhunu g'o gude o búru Nwa iya?"

⁴⁶Ophu o dudu onye duru ike yeeru iya onu; mbu g'o ka mma l'oo akpuru opfu lanu. Eshi mboku ono; ophu o dudu onye tubaaru ama aji Jizosu aji ozo.

Jizosu epfu kẹ ndu ezije ekemu
(Mak 12:38-39; Luk 11:43,46; 20:45-46)

23 ¹Jizosu gbalihu bya asu ikpoto oha ono me ndu etsoje iya nu:
²"Ndu ezije ekemu me ndu Fárisii bẹ bu phẹ bu ndu-ishí, l'ezije iphe, ekemu Mósisu bu. ³Qo ya bu; unu nujekwaru phẹ opfu. Unu meje-kwa iphe, bükpoo iphe, ephe súru g'unu mee; ole g'unu te etsokwa éka phẹ. L'ephebedua bükwa epfupfu bẹ ephe epfuje iya l'onu; ophu ephe emekwanu iya ememe. ⁴Ephe edoje oke ivu, anyị ेrwa; bya atsụ l'ehu evuvu woru bo nemadzụ g'o vuru; ole ephebedua l'onwophé taa rwukwa iya g'o ka mma l'oo mkpúshi éka. ⁵Iphemiphe, ephe eme bẹ ephe anoduje eme ge nemadzụ húma phẹ. ?Unu ta ahumaduru g'ephe edeje opfu Chileke phosaa phosaa l'eli akpo, ephe epfubeje l'egedegee onu-iphu. ?Unu te eledu ge jipfu jipfu onu uwe phẹ ahaje. ⁶Iphe, aduje phẹ ree bu g'o búru phẹ a-nodu l'eka aa-kachakpọ phẹ akwabẹ übvù me a -nodu abo iphe; waa g'oshi, bu iya kachakpọ ree l'ulo-ndzukọ ndu Jiu búru nkephé; ⁷waa ेrengete ekele l'eka a du igwerigwe; waa ge ndiphe kuje phẹ 'O-zì-iphe'. ⁸Ole unu te ekwekwa g'e kuje unu O-zì-iphe; kele oq onye lanu bu onye l'ezije unu iphe. Onye ono bu iya bu Kéreshi. Unubedua l'ophu bükota ụnwunna. ⁹Ophu o dükwa onye unu ekuje Nna lẹ mgboko-a; l'o kwa Nna lanu bẹ unu nweru, bu iya bu Nna ophu bu l'imigwe. ¹⁰Ophu unu ekwekwa g'e kuje unu Nnajiuphu; kele oq onye lanu bu Nnajiuphu unu, bu iya bu Kéreshi obu. ¹¹O chia g'onye kakqota shii lẹ g'unu ha búru onye a-nodu ejeru ndu ophuu ozi. ¹²Kele onyemonye, l'ewoli onwiya eli bẹ ee-wozeta ali. Onye wozetakwanuru onwiya bẹ ee-woli eli."

Jizosu anma ndu bu
tuko-l'ehu-atuko-l'obu ikpe
(Mak 12:40; Luk 11:39-42,44,52; 20:47)

¹³"Nshio unubẹ ndu ezije ekemu me ndu Fárisii! Unubẹ ndu bu tuko-l'ehu-atuko-l'obu ono. Kele unu woru éka Chileke bu eze guchia; guburu ndiphe ye g'ephe ta abahụ iya. Unu taa bahudu iya l'onwunu; teme ndu eme g'ephe bahụ bẹ unu te ekwedu g'ephe bahụ.

v 22:44 Gunaah Ebvu 110:1.

14 “Nshio unubé ndu ezije ekemu mē ndu Fárisii! Unubé ndu bù tuko-l'ehu-atuko-l'obu ono. Kéle unu bù ndu eripyajé ulo unwanyi, ji phe anōedu. Unu nōdu egudeje erekede epfukpoephō ogologo opfu anú Chileke. Qo unu bē Chileke a-kachaa anmashi ikpe ike.

15 “Nshio unubé ndu ezije ekemu mē ndu Fárisii! Unubé ndu bù tuko-l'ehu-atuko-l'obu ono. Léka unu akpojeru ugbo daa eze-enyimu tuko ekameka jegbabé g'ee-shi g'unu pfubuta m'obeta ọ buru onye lanu yero Chileke. Teke unu pfubutaru onye ọbu; unu emee ya l'qo-buru onye ka unu agba k'oku-alí-maa ugbo ébolechiko.

16 “Nshio unubé ndu atsú ishi, eme g'unu goshi onye ọzo ụzo. Léka unu asuje l'o to nwedu iphe, ọ bù mē nemadzú -gude eze-ulo Chileke ria angú. Obenu l'onye gude mkpola-ododo eze-ulo Chileke ria angú ọbu bē unu asuje l'ono bù ugwo, tukoru iya l'ishi. 17 Lekwa unubé ndu eme eswe tème unu nōdu atsúgbaa ishi-a! ?Buhunu ole ka ere ire? ?Bù mkpola-odo-do eze-ulo Chileke; tōo eze-ulo l'onwiya, gbé buru iya meru mkpola ọbu ọ buru iphe kē Chileke? 18 Teme unu sükwapho l'onye gude oru-ngweja Chileke ria angú bē ọ tó dudu iphe, ọ bù; obenu l'onye gude iphe-anú-nu, e doberu iya ria angú bē unu súru l'qo búwaa ugwo, tukoru iya l'ishi. 19 Lekwa unubé ndu-a, l'atsú ishi-a! ?Buhunu ole ka shii? ?Bù iphe, a nñru anunu; tōo oru-ngweja Chileke, gbé buru iya meru g'iphe ọbu, a nñru anunu ọbu buru iphe kē Chileke? 20 Qo ya bù l'iphe, bù onye gude oru-ngweja Chileke eri angú gudekwa yee iphe, nō iya nū rikota angú ọbu. 21 Onye gudekwanu eze-ulo Chileke ria angú bē gudekwaphe eze-ulo ono mē Chileke, bu iya nū gude ria angú ọbu. 22 Onye gudekwanu imigwe eri angú gudekwaphe aba-eze Chileke yee Chileke, onye nō iya nū eri angú ọbu.

23 “Nshio unubé ndu ezije ekemu mē ndu Fárisii! Unubé ndu bù tuko-l'ehu-atuko-l'obu ono. Kéle unu agbakebeje je anú Chileke oke-lanu-l'uzo-iri l'agbo mē anamíta; mékpooh ahiji; bya aparu eme ekemu l'eka ọ karú akaka parú haa, bù iya bù ekpe ikpe, pfuru oto; waa aphu obu-imemini; waa afpushi ike l'iphe, onye pfuru. Iphemiphe ono bē unu gege anōdua eme; ole ọ tó bükwanu g'unu haa ophuu. 24 Unubé ndu atsú ishi, eme g'unu goshi ndu ọzo ụzo; unubé ndu azashijechaa zashia iphiriba iphe, ha ḡe nwénwu, nō l'okoro; ole unu elwejekwa iphe, ha g'inya olwe woo.

25 “Nshio unubé ndu ezije ekemu mē ndu Fárisii! Unubé ndu bù tuko-l'ehu-atuko-l'obu. Kéle unu anōduje asa azu okoro; asa azu ochi; ole iphe, jiru ime iya bù ana ndu ọzo iphe l'eka ike waa egwu eme ejio-iphe. 26 Gùbe nwophu Fárisii, atsú ishi; vuru ụzo saadaa ime okoro yee ime ochi; ọ ya bù; azu iya egbufukwapho chalahaa úcha.

27 “Nshio unubé ndu ezije ekemu mē ndu Fárisii! Unubé ndu bù tuko-l'ehu-atuko-l'obu. Kéle unu dù g'ilu, e memarú emema, anōduje ama mma

l'eli éhu iya; o -rwua l'ime iya; okpu nemadzụ; mækpo iphe զո, rehuru erehu; ej iya ejiji. ²⁸Nokwapho g'unu aduje g'unu pfüberekoto; 'ama l'iphe, jiru unu ime bụ tükko-l'éhu-atüko-l'obu waa ej-o-iphe."

**Jizosu epfu l'aa-gwatakota
ogbo nta-a ugwo iphe, ephe eme**
(Luk 11:47-51)

²⁹"Nshio unubé ndu ezije ekemu mē ndu Fárisii! Unubé ndu bụ tükko-l'éhu-atüko-l'obu. Kéle unu anoduje akpushi չlo l'ilu l'éka ndiche unu phē ligbaaru ndu զphe gbushiru, bụ ndu mpfuchiru Chileke; bya ememakwapho eka e liru ndu pfüberekoto emema; asuje: ³⁰'Qme unu nō ndzụ teke nna unu oche phē nō; unu tege eyekwa eka legbushi ndu mpfuchiru Chileke.' ³¹Unu gude egube ono agba onwunu ama l'unu bupho չnwu ndu gburu ndu mpfuchiru Chileke. ³²Q dū ree; unu yenu eka mefufu-a iphe, ndiche unu phē meru mephodoru unu. ³³Unubé ej o agwə ono! Unubé չnwu, ogiji nwüşhiru ono! ?Unu e-mekwadu imagha nahu g'a ta nma unu ikpe; kpuru unu ye l'oku-alı-maa? ³⁴Q ya bụ; unu húma lę mu e-zı ndu mpfuchiru Chileke waa ndu mmamiphe; waa ndu ezije ekemu g'ephe byapfuta unu. L'ime phē bę զ dürü ndu ophu unu e-gbu ebugbugu; dürü ndu ophu unu a-kpopyabe l'oswebe; dükwarupho ndu ophu unu e-chi iphe l'ulo-ndzukö unubé ndu Jiu; mekota phē ewere lę mkpukpu lę mkpukpu; ³⁵k'ophu զo-tukoru unu l'ishi; mbü զchi ndu pfüberekoto, unu gbushiru lę mgboko e -shi l'ochi Ebelu; nwata pfüberekoto; jasü l'ochi Zakaráya; nwa Barakaya; onye unu gburu lę mgbaka eze-ulo Chileke; waa զru-ngweja Chileke. ³⁶Sü-a; զe mu gbukwaaru iya unu tororo; l'iphemiphe ono bukotakwa l'ishi ogbo-a, nō nta-a bę aa-gwatakota ugwo iya g'ə ha."

Jizosu yeru Jierúsalemu obu
(Luk 13:34-35)

³⁷"Oowaa! Gube Jierúsalemu! I tükoru ndu mpfuchiru Chileke egbushi; bya egude mkpuma atü-gbushi ndu e ziru g'ephe byapfuta ngu. Tekenteke bę mu meru զe mu chikobe չnwu ngu l'éka lanu զe nepfu-զku achikobe-je չnwu iya l'ime նkù iya-a; ophu i kwedu! ³⁸Húma ahúma; l'ibe ngu bę aa-gbagharu; l'զ dabyiru iphoru. ³⁹Գe mu karu unu; unu ta ahúmabaekwa mu jasü teke unu a-sü: 'Chileke goru զnu-զma nü onye ono, gude զpha Nnajüpohu abya ono.' "

Iphe, e-me teke ikpazu
(Mak 13:1-2; Luk 21:5-6)

24 ¹Töbudu iya bụ; Jizosu bya eshi l'ime eze-ulo Chileke lufuta; զ bürü iya atügbushi. Ndu etsioje iya nü byapfuta iya g'ephe go-shikota iya eze-ulo Chileke ono l'ophu. ²Jizosu sü phē: "?Q kwa l'unu

humaru iphemiphe ono? Gé mu gbukwaaru iya unu tororo; ee-mechaa nwukpôshichaa iphemiphe ono enwukpôshi; mbù k'ophu o tó dudu g'o ka mma l'qo m kpuma lanu, a-kpo-pfuru l'eli nwibe iya.”

**Iphe, bu o -mechaa
mgboko abvü**
(Mak 13:3-13; Luk 21:7-19)

³ Jizosu bya enyihu úbvú Olivu bya eje anodu anqo l'eli iya. Ndu etsoje iya nü byapfuta iya k'iche bya asu iya: “?Bukpoo teke ole be iphemiphe-a, i pfuru-a l'e-mekpoo? Teme ?bu gunu a-buru iphe, ee-gude maru teke ii-byia; waa teke mgboko a-bvü?”

⁴ Jizosu yeeru phé onu su phé: “Oo pho g'unu leta onwunu énya g'o tó dñ onye e-duswe unu uzo. ⁵Kele o dñru igwerigwe ndu a-zarü épha mu bya. Onye ophu nonu l'oo-su l'o kwa yebedu bù Kéreshi obu. Ephe eshi l'eka ono duphua ndu dñ igwerigwe. ⁶Unu a-nodu anu ude ogu ophu aalwü l'eka dñ énya; waa ophu aalwü l'eka dñ ntse; ole g'obu te etsuka-hükwa unu; noo l'iphemiphe ono mefutajekwa. Ole teke mgboko a-bvü teke erwukwa. ⁷Noo kele oha yele oha ibe iya a-nodu alwü ogu; ali-eze yele ali-eze ibe iya a-nodukwapho alwü ogu nkephe. Ejo okpa nri a-bya. Ali anmaa jjijiji l'eka dñ igwerigwe. ⁸Ole iphemiphe ono duepho g'egube ime awatajé eme nwanyi k'ophúú-a.

⁹“Noo teke ephe a-kpuru unu jepfu ndu ochi-oha; eemee unu ewere; gbushia unu. Ohamoha, no le mgboko egude kele unu bu nkemu kpoo unu ashí. ¹⁰Nokwapho teke ikpoto nemadzü a-gbaküta azü l'ekwekwé, ephe kweru k Chileke. Ephe edeaharu nwibe phé nü g'e gbua; kpoo nwi-be phé ashí. ¹¹Igwerigwe ndu mpfuchiru a-bya le mgboko-a bya anodu epfu iphe, Chileke epfuduru; gude edephushi ndu dñ igwerigwe. ¹²Teme eshinu ejo-iphe a-kwata paa éka mebyikpoo apaa be n-yemobu k'igwerigwe nemadzü a-tökpoephoh nwéhu ejihu oyi eje. ¹³Obenu l'onye taru nshi jasü l'ikpazü be Chileke a-dzota. ¹⁴Teme ozi-oma k'eka Chileke bu eze-a; be aa-sà àsàsà g'o dzuru mgboko mgburugburu; k'ophu ohamoha l'ophu anumadzuru iya. E -mechaa teke ono; mgboko abvü.”

Ejo ahüma
(Mak 13:14-23; Luk 21:20-24)

¹⁵“Sü-a; unu a-humakwa ejo-ahüma-ola-l'iswi ono, Danelu onye mpfuchi-ru pfuru unu opfu iya ono; l'eka o pfuru l'eka dñru Chileke nsø. Gé gübé onye agü iphe-a ríkwaar oriri iphe, o bu. ¹⁶Unu -humae ya pho; gé ndu no le Jiudiya gbalakwaa lashia l'úbvú. ¹⁷G'onye no l'okpoku te ejekwa abahü l'ulo le ya eje ewota iphe, dñ l'ulo iya. ¹⁸Teme g'onye no l'egu te ejekwa ala unuphu je achita uwe iya. ¹⁹Aphü a-tsokwaru ụnwanyi, dñ ime; me ụnwanyi, nwa angukwadu era mboku ono. ²⁰Oo g'unu pfuru nü Chileke g'agba qso unu ta abu l'udzumini;

ophu o bùshiru l'eswe-atüta-unme. ²¹Kele teke ono be ejo oke iphe-ehuka, eteke adü-swee k'eshinu Chileke meru mgboko byasú nta-a l'a-dü; ophu o bya-du adübbaa ozo. ²²Nnajìuphu -egbuduru teke iphe-ehuka ono mkpirikpu be o to dükwa nemadzú aaphodunu. Ole oo-gude iswi ehu ndu o hotaru gbua ya mkpirikpu.

²³"O -rwua teke ono; o -duru onye suru unu l'o wakwa Kéreshi obu; ozoo l'o phükwa iya; unu te ekwekwa. ²⁴Kele ndu a-nodu adzushi uka sú l'ephe bụ Kéreshi; ozoo l'ephe bụ ndu mpfuchiru Chileke; a-düchakwaa teke ono. Ephe a-nodu emegbaa iphe-ohumalenya, dugbaa biribiri. Iphe ono a-büchaaru g'ephe e-shi dephua ndiphe; mbụ je akpaa l'e ndu Chileke hotaru; m'ephe -je l'adü ike. ²⁵Ole mu vuakwa l'uzo epfurū iya unu nta-a, o too meadaa.

²⁶"O ya bụ; teke o nweru ndu suru unu g'unu lenu l'o nokwa l'echiegú; unu te ejekwa eka ono. Ephe -sú unu: lekwa l'o nokwa l'ime mkpuru; unu te ekwekwa. ²⁷Kele o kwa g'ebemu-igwe akuje phoo; shi l'uzo enyanwu awawa lojaa akpamigwe jasú l'uzo enyanwu ariba-a bụ gę Abubu-Ndiphe e-me mbóku, qo-byá.

²⁸"O kwa eka odzu dabyiru be udele adojeru."

Abyabya Abubu-Ndiphe (Mak 13:24-27; Luk 21:25-28)

²⁹E -mechaa; teke ejo iphe-ehuka ono bvuerupho be enyanwu e-jikputa; onwa echibuhu echichi; kpokpode eshi l'igwe dashihu; iphemiphe, no l'igwe anmawo anmawo l'o-sweshihu. ³⁰Noo teke iphe-ohubama ke Abubu-Ndiphe e-geru egeru l'akpaminigwe. O bürü teke ono be iphe, bụ ohamoha, no l'e mgboko mgburugburu a-ra ejo ekwa; eka meji tofuru phe. Noo teke ephe a-huma Abubu-Ndiphe eka o no l'urwukpu shi l'igwe egbu nwíñiwii gude ike iya, paru eka abyá. ³¹Aabya egbua eze opu ono, oo-gude zia ụnwu-ojozi-imigwe iya; ephe ejee l'iphu; jee l'azụ; jee l'uzo ekutara; jee l'uzo ekicha; je akpaa l'eka igwe beru; ali beru; chikota ndu o hotaru.

Iphe, e gude oshi figu anwuta (Mak 13:28-31; Luk 21:29-33)

³²"Sú-a; unu gude oshi figu nwüta iphe; kele qobujeru; o -mishiwaabya erwua irwu ọphúú; l'aamaru l'onañwu dñwaa ntse. ³³Nokwapho g'ow-a-dü. Teke unu hümäerupho iphemiphe ono; unu amaru l'o nokpowa ntse; mbụ l'o nowaa g'ónu-oguzo. ³⁴Sú-a; gę mu gbukwaaru iya unu tororo; ogbo-a taa bvuebekwa; iphemiphe-a emekota. ³⁵Sú-a; igwe a-bvukwa; ali abvụ; obenu l'opfu, mu pfuru ta abyadü erebuuhu ire erebuuhu.

Mbóku, oo-bürü (Mak 13:32-37; Luk 17:26-30,34-36)

³⁶"Obenu l'o to dñdu onye maru mbóku, oo-bürü; ozoo teke iphe ono e-megbaa gedegede. Mbụ l'ünwu-ojozi, bu l'imigwe ta amakwa iya; ophu

Nwa Chileke l'onwiya amakwa iya. Onye maru iya nü buepho Chileke, bụ Nna nwekiya. ³⁷O kwa g'o dū l'ogbo kę Nuwa phę teke ndiche ono bụ g'o-dū teke Abubu-Ndiphe l'a-bya. ³⁸Kele teke ndiche ono; teke utso, riru mgboko eteke agbadu; bę ephe shi nödu eri angü; alü-phe nwanyi; ekephe nwanyi; jasü mboku, Nuwa bahuru l'eze ugbo; ³⁹ophu ndiphe amadụ iphe, akö nü; jasü teke mini byaru atuko phę rikota. Nokwa g'o-dū teke Abubu-Ndiphe a-bya bụ ono. ⁴⁰Noo teke unwoke labo a-nödu l'egu; aabya ezikota onye lanu haa onye ophuu. ⁴¹Unwanyi labo a-nödu atsü nri; aabya ezikota onye lanu haa onye lanu. ⁴²Qo ya bụ; unu che nche; kele unu ta amadụ mboku, Nnajiu-phu unu a-bya. ⁴³Ole-a; unu makwaruphō lę-a; Qme oke, bu l'unuphu maru teke iphuru abya ibe iya mę ọ nwukwara-a ẹnya; mę o to kwekwani g'iphuru tsufua ụlo iya bata. ⁴⁴Qo ya bụ; unubedula l'onwunu; unu kwabékwappho ẹnya; kele Abubu-Ndiphe l'a-bya teke unu te eledu ẹnya iya.”

Nwozi, e gude ire iya ẹka
(Luk 12:41-48)

⁴⁵“Bụ onye bụ nwozi, e gude ire iya ẹka teme ọ bụru onye kwaru ẹnya? O bụ onye ono, nnajiu-phu iya doberu l'unuphu g'o nüjeru iya ndibe iya nri l'orwuberu iya. ⁴⁶Ehu-utso bę a goru nü nwozi ono mę ọ -bürü le nnajiu-phu iya a-lwa bya ahümä l'oome iphe ono, e ziru iya ono. ⁴⁷Ge mu gbukwaaru iya unu tororo; nnajiu-phu ono e-wokwaru iphemiphe, o nweru enweru ye nwozi ono l'ẹka. ⁴⁸Obenu; teke ọ bụ nwozi ejø ọkpoma; ọ rişa sụ: ‘Ha! Nnajiu-phu mu anqakwaa ọdu’. ⁴⁹O bya awata etsukashi ndu-ozu nwibie iya iphe; wata eri g'o dū iya; ngüahaa mee; ephe lę ndu nggaga mée. ⁵⁰Nnajiu-phu iya ono a-lwa mboku, o too ledu ẹnya iya waa teke ọ to madụ; ⁵¹bya agwaa ya ochi; woru iya gwakobé lę ndu bụ tükö-l'ehu-atu-ko-l'obu. Noo ẹka nemadzụ a-nödu kwaa ejø ekwa; taa ikireze.”

Akọ akatikpo ụnwumgboko iri

25 ¹“Eka Chileke bụ eze bę aa-duepho g'iphe, meru l'akọ akatikpo ụnwumgboko iri, chítaru oroku phę gude jeshia onye jeru alü nwanyi ọphúú ndzuta. ²Umadzu ise l'ụnwumgboko ono bụ ndu eswe; umadzu ise bụru ndu kwaru ẹnya. ³Lę ndu eswe pho pataru oroku phę; ophu ephe adụdu manu, ephe wotafüaru k'etsutsu. ⁴Ole ndu ophu kwaru ẹnya yeru manu l'iphe paru k'iche bya apakwaruphō oroku phę. ⁵Onye ono, alü nwanyi ọphúú ono noahaephō ọdu abyabya; mgbenya rweahaa phę. A nonya; mgbenya tüşikota phę.

⁶“Abalị keephō ebo; a rashia sụ: ‘Eeghee! Onye jeru alü nwanyi ọphúú obu alwaakwa-o! Unu lufuta bya eje iya ndzuta-o!’ ⁷Tobudu iya bụ; ụnwumgboko ono wulihukota bya emezichaa oroku phę. ⁸Ndu ophu bụ ndu eswe pho sụ ndu ọphuu, kwaru ẹnya pho: ‘Unu menuru nwamanu

unu tadaru anyi jiko l'oku anyīhuakwaa l'oroku anyi.' ⁹Ndu k'ono, kwaru ẹnya ono su phe: 'Teke o to sukwana anyi l'unu-e? Unu jepfukwa ndu ere manu-oku je akpata k'unu.' ¹⁰Ephe t̄ugbua jeshia ya akpata. O b̄uru teke ono b̄e onye jeru alu nwanyi ono byarwutaru; ndu ophu jikobewaru eka ejeje pho tsoru iya; ephe bahu l'ulo eka eeme ekele-nwanyi ono l'enyashi ono. Ephe w̄ubaephō l'ulo; e woru uzo guchia.

¹¹"E mechaas t̄eme ụmadzu ise ophuu bya; bya asu: 'Nnajiuphu! Nnajiuphu! Guhaaru anyi uzo.' ¹²Nwoke ono su phe: 'Ḡ mu gbukwaaru iya unu tororo; mu ta amakwa onye unu bu.' "

¹³O ya bu le-a; unu chekwa nche; eshinu unu ta amadu mboku, Abu-Ndiphe a-bya; ophu unu amadu teke o-buru.

Etu ndu e yeru okpoga l'eka (Luk 19:11-27)

¹⁴"L'eka Chileke bu eze d̄uekwapho g'iphe, meru l'ako nwoke lanu, gbe-shiru eje iphe-ozo; bya ekua ndu-ozi iya bya eworu eku iya ye phe l'eka.

¹⁵Onye lanu b̄e o n̄uru ükporo ékpa-ego ise; bya anu onye ophuu ükporo ékpa-ego labo; bya anu onye k'eto ükporo ékpa-ego lanu. Onyemonye b̄e o n̄uerupho ḡ nwike nkiya beru. O n̄uchaa phe iya; o b̄uru iya eje iphe-ozo, ooje. ¹⁶Onye ophu o n̄uru ükporo ékpa-ego ise pho t̄ugbuepho teke ono gude iya jeshia ngho. O je egude iya gbaa ngho rita urwu ükporo ékpa-ego ise ozo tukobe iya. ¹⁷Nokwapho g'onye ophu a n̄uru ükporo ékpa-ego labo pho meru. O jeru eritakwapho urwu ükporo ékpa-ego labo ozo tukobe iya. ¹⁸O be l'onye ophu nataru ükporo ékpa lanu-a; o t̄ugbua je ebvua ali woru okpoga nnajiuphu iya ono libe.

¹⁹"T̄obudu iya bu; a n̄okpoephō-oo jasu: o be ujiku lanu; nnajiuphu ndu ono lwa g'ephe l'ephe gbazia okpoga ono. ²⁰Onye ophu a n̄uru ükporo ékpa-ego ise pho byatashia bya egudekwapho ükporo ékpa-ego ise ozo bya asu: 'Nnajiuphu; iphe, i n̄uru mu bu ükporo ékpa-ego ise. Wakwa ükporo ékpa-ego ise ozo, mu ritaru l'urwu tukobe iya baa.' ²¹Nnajiuphu iya su iya: 'I meru ree! I bu ɔkpobe onye-ozi, e gude ire iya eka. Eshinu e gude ire ngu eka le nwiphe, edzudu kaa b̄e mu e-me g'i b̄uru onye-ishi l'iphe, paru eka. Ngwa; bya g'ehu tuko tsō ḡu le nnajiuphu ngu uts'o.' ²²Onye ophuu, a n̄uru ükporo ékpa-ego labo pho byakwa bya asu: 'Nnajiuphu; iphe, i n̄uru mu bu ükporo ékpa-ego labo. Wakwa ükporo ékpa-ego labo ozo, mu ritaru l'urwu tukobe iya baa.' ²³Nnajiuphu iya ono su iya: 'I meru ree. I bu ɔkpobe onye-ozi, e gude ire iya eka. Eshinu e gude ire ngu eka le nwiphe, edzudu kaa b̄e mu e-me g'i b̄uru onye-ishi l'iphe, paru eka. Ngwa; bya g'ehu tuko tsō ḡu le nnajiuphu ngu uts'o.' ²⁴Onye ophu a n̄uru ükporo ékpa-ego lanu pho byakwa bya asu: 'Nnajiuphu; mu maru ngu ree; l'i bunukaru ejo nemadzu. Iiwotaje iphe l'eka i kuduru iphe; t̄eme i nođu ejeje ekpota iphe, i ghaduru. ²⁵Noo g'o gude

ndzụ g̡ihu mu; mu woru ụkporo erekpa-ego ngu je elibe l'ali. Nggékwa iphe ngu.'

26 "Nnajijuphu iya ono sụ iya: 'Lekwa g̡ube iberezi iphe, arw̡ihu-a, ejo okpoma egbu ebugbugu-a. Oo ngu pho maru l̡e mu awotaje iphe l'eka mu ak̡iduru iphe; t̡eme mu n̡odu ekpotaje iphe, mu aghaduru. 27 I gege dobekpooru mu n̡u okpoga mu l'ulo nche okpoga; g̡oo-buru mu -lwa mu eje ewota okpoga mu yee iphe, o tukoberu onwiya. 28 Ngwa; unu nata iya okpoga ono; woru n̡u onye pho, nweru ụkporo erekpa-ego iri pho. 29 K̡e le onyemonye, nweru n̡u b̡e aa-n̡ubakwa g̡o nweru k'etsutsu iya. Obenu lonye enwedu n̡u b̡e aa-gb̡enu natafūlenu nwophu o nweru.' 30 'Ngwa; unu kp̡uta mkp̡okoro onye-ozi-a kp̡ufu je eye l'eka gbakotaru tsükiribaa. Eka ono b̡e nemadzụ a-n̡odu kwaa ejo erekwa; taa ikireze.' "

Ikpe Ikpazụ

31 "Obenu l̡e teke Ab̡ubu-Ndiphe a-n̡odu egbu nwijinwii abya yee iphe, b̡ukota ụnwu-ojozi-imigwe l̡ophu b̡e oo-n̡odu l'aba-eze iya, egbu nwijinwii. 32 Teke ono b̡e ndiphe mgburugburu e-dzuk̡ota l̡iphu iya. L̡obya eworu ph̡e h̡o g̡onye eche at̡uru, l̡ahoshije eghu l'eka at̡uru iya k̡uru; dobe phe iche iche-a. 33 L̡obya ach̡iru ndu ophu b̡u at̡uru dobe onwiya l'uzo ekutara; ch̡iru ophu b̡u eghu dobe l'uzo erekicha. 34 Noo teke eze ono a-s̡u ndu k̡ono, n̡o iya l'uzo ekutara ono: 'Unu bya; unub̡e ndu Nna mu goru ɔnu-ɔma n̡u. Unu bya enweru mgboko ɔph̡uu ono, Chileke kwak̡obehawaruro unu e -shi teke o meru mgboko ono. 35 Kele egu g̡uru mu; unu n̡u mu nri; mu ria. Egu mini g̡ua mu; unu chebe mu mini; mu ng̡ua. Mu b̡u ru mbyambya; unu dubata mu ibe unu. 36 Mu gbaru q̡oto; unu nmab̡e mu iphe. Iphe mee mu; unu gbaaru mu mkpu. Mu jee mkp̡oro; unu bya mu agbaphe.'

37 "Noo teke ndu pf̡uberekoto a-s̡u iya: 'Nnajijuphu; ?b̡u teke ole b̡e anyi h̡umaru ngu erekpa erekpa; anyi n̡u ng̡u nri obu? Ozoo l̡e mini ag̡u ng̡u; anyi chebe ngu mini; i ng̡ua? 38 T̡eme ?b̡ukpoo teke ole b̡e anyi h̡umaru ngu; i b̡uru mbyambya; anyi dubata ngu ibe anyi? Ozoo l̡i gba q̡oto; anyi nmab̡e ngu iphe? 39 ?B̡ukpoo teke ole b̡e anyi h̡umaru ngu l'eka iphe eme ng̡u; ozoo l̡i n̡o l̡oka mkp̡oro; anyi gbaaru ngu mkpu?' 40 Noo teke eze e-yeru ph̡e ɔnu s̡u ph̡e: 'G̡e mu gbukwaaru iya unu tororo; eshinu unu mekpowaru iya m'obeta ɔ b̡uru onye lanu, ɛnya kachaa alwalwa l̡unwunna mu-a b̡e b̡ukwaa mb̡edua b̡e unu meru iya.'

41 "Noo teke ɔo-byas as̡u ndu ophu n̡o iya l'uzo erekicha: 'Unu l̡ufu mu l̡iphu; unub̡e ndu Chileke t̡uru onu. Unu w̡uba l̡oku ono, e-nwu gidigidi jad̡uru ono, b̡u iya b̡u erekpa Chileke meru doberu Obutuswe yee ụnwu-ojozi iya ono. 42 Kele egu g̡uru mu; ophu unu an̡uduru mu nri. Egu mini g̡ua mu; ophu unu echebeduru mu mini. 43 Mu b̡uru mbyambya; ophu unu edubataduru mu ibe unu. Mu gbaru q̡oto; ophu ɔ d̡udu iphe, unu nmab̡eru mu. Iphe mee mu; t̡eme mu n̡o l̡oka mkp̡oro; ophu

unu agabajeduru mu mkpu.⁴⁴ Noo teke ephe e-yekwapho ḥonu su: ‘Nnajuphu; ?bụ teke ole be anyi humajekpooru ngu ẹka egū agū ngū; ọzoo ẹka egū mini agū ngū; ọzoo ẹka i bụ mbyambya; ọzoo ẹka i gba oto; ọzoo l'eka iphe eme ngū; ọzoo l'eka i nō l'oka mkporo; ophu anyi eyeduru ngū ẹka?’⁴⁵ Noo teke oo-su phe: ‘Gé mu gbukwaaru iya unu tororo; eshinu unu te emeduru iya g'o ka mma l'oo onye lanu, enya kachaa alwalwa l'ime ndu-a bē unu te emekwaru mu iya.’⁴⁶ Oo ya bụ; ephe eje anodu l'eka ephe a-nodu eje iphe-ehuka mkpūrumkpuru jasú lē tuutuutuu lē mijimiimii. Obenu lē ndu ophu bụ ndu pfuberekoto e-je l'eka ephe e-nweru ndzụ ojegojo.”

Ndu-ishi achi idzu egbu Jizosu
(Mak 14:1-2; Luk 22:1-2; Jion 11:45-53)

26 ¹Tobudu iya bụ; Jizosu pfughechaephō iphemiphe, oopfu; bya asụ ndu etsoje iya nụ: ²“Ophu unu maru bụ l'o ghudufuwari-a abalị labo; obo Ojeghata erwua. Noo teke ee-deru Abụbu-Ndiphe ye g'a kpopyabe l'oswebe.”

³Tobudu iya bụ; ndu-ishi uke Chileke waa ndu bụ oğerenya mkpukpu bya edzukobé l'okpoku ibe onye-ishi ndu-ishi uke Chileke. Onye ono bē əpha iya bụ Kafatasu. ⁴Ephe noo ndzikö sụ l'ephe e-gude Jizosu lē mpya woru gbua. ⁵Ole ephe súru l'o tó budsona nta-a, aabø iphe-a; a -nonyaa ûtsú daa l'eka əha nō.

Aawụ Jizosu manụ,
eshi mkpō lē Betani
(Mak 14:3-9; Jion 12:1-8)

⁶O be gé Jizosu jeru Betani; o je anodu l'ibe Sayımonu, onye ekpenta mejeru pho. ⁷Noo ya; nwanyi lanu gudeephō mgbere, ama ntumatu bata gé Jizosu gude nri l'eka eri. Mgbere ono bē manụ, eshi mkpō, dū iya nụ kwatakporor ere ire shii. Nwanyi ono bya eworu manụ ono wuya Jizosu l'ishi. ⁸Ndu etsoje iya nụ humae ya pho; əhu ghuahaa phē eghu. Ephe su: “?Bụ ke gunu bē e gude emebyishi eguru manụ owa-a? ⁹Kele manụ-a súru g'ee-reta iya iphe, parụ ẹka woru keshiaru ndu akpa nri.”

¹⁰Jizosu maerupho l'onoo iphe, ephe epfu bya asụ: “?Bụ gunu meru g'o gude unu nodu epfuchi nwanyi ono nchi? ?Unu ta amadụ l'oo ɔkpobe iphe bē o meru mu əgube ono? ¹¹Ndu akpa nri bē unu l'ephe ano tekenteke; obenu lē mbedua ta abudu tekenteke bē mu l'unu a-nodu. ¹²Liphe, meru iphe, o wuru mu manụ-a bụ g'o shi nta-a kwakobeta mu m'obvu mbokwu, ee-li mu. ¹³Gé mu gbukwaaru iya unu tororo; iphe, bùlkpoo ekameka, a sarụ ozi-oma-a lē mgboko-a mgburugburu bē aa-kojee-kwapho akò iphe-a, nwanyi-a meru-a; gudeje nyata nwanyi-a.”

Jiudasu eederu Jizosu eye
l'eka ndu Jiu
(Mak 14:10-11; Luk 22:3-6)

¹⁴Tobudu iya bụ; Jiudasu Isukariyotu, bụ onye lanu l'ime ụmadzu iri l'ebu ono, etsoje Jizosu ono bya atugbua jepfushia ndu-ishi uke Chileke;

15 je asụ phę: “?Bụ gunu bę unu a-nụ mu gę mu deru iya ye unu l'eka?” Ephe pfua ya ụkporo pangu lę pangu iri. 16 O shiepho teke ono wata acho teke gbaru gę ya deru Jizosu ye phę l'eka.

Nri-enyashi Ikpažu

(Mak 14:12-26; Luk 22:7-23; Jion 13:21-30; 1Kor 11:23-25)

17 O rwua l'eswe, abahụ l'obo-iphe, aatajẹ buredi, ekoduru ekoko ono; ndu etsoje Jizosu byapfuta iya bya asụ iya: “?Bụ awe bę ọ dụ ngu g'anyi doziaru ngu g'i nödu ria nri obo Ojeghata obu?”

18 O sụ: “Unu bahụ l'ime Jierúsalemu. O nweru nwoke lanu, unu e-je-pfu je asụ iya lę O-zì-iphe sürü; l'o rwuwaru iya l'alala. Gę ya nödunu l'ibe ngu ria nri obo-iphe ono yee ndu etsoje iya nü.”

19 Ndu etsoje iya nü ono je emee gę Jizosu ziru phę. Ephe nödu l'eka ono kwakobeahaa nri obo Ojeghata ono.

20 O be l'uzenyashi; Jizosu yele ụmadzu iri l'ębo ono je anodu kwabę k'erí nri ono. 21 Ephe rijeephı nri ono; ọ sụ phę: “Gę mu gbukwaaru iya unu tororo; ọ kwa onye lanu lę g'unu nö l'eka-a bę l'e-deru mu ye l'eka ndu acho ishi mu.”

22 O kwata rwua phę l'ehu; aphụ ji phę obu. Ephe jıahaa ya nanu nanu sụ: “Nnajijuphu; ?bụ mbędúa tọo mbędúa?”

23 Ọ sụ phę: “Oo onye mu l'iya eye eka l'ochi lanu-a bụ onye obu, e-deru mu ye obu. 24 Abubu-Ndiphe l'a-lakwa g'e deru iya l'ekwo-opfu Chileke. Ole aphụ a-tsorù onye ono, ee-shi l'eka iya deru Abubu-Ndiphe ye l'eka ndu acho ishi iya ono. O gogo kakwaru onye ono ree ọme a ta nwuduru iya ilile.”

25 Jiudasu-a, l'e-mechaa deru iya ye-a sụ iya: “Onyibe; ?bụ mbędúa too?” Jizosu sụ iya: “Qoekwa ngu phę bę o shi l'önü.”

26 Ephe gudekwadu nri ono eri; Jizosu bya ewota buredi bya ekele Chileke ekele; bya eworu iya nügbaa ndu etsoje iya nü; bya asụ phę: “Unu gęe ria. Qwa-a bụ ogwęhu mu.”

27 O byakwa apata okoro, mée dụ bya ekelewapho Chileke ekele bya eworu iya nü ndu etsoje iya nü bya asụ phę: “Unu ngü-dzuru iya g'unu ha. 28 Kele ọwa-a bụ mee mu, egude agba ọgbandzu ọphúú; mee a gbasirju l'iṣwi ęhu igwe oha; k'ophu Chileke a-guru phę nvü l'iphe-eji. 29 Ole iphe, mu a-karụ unu bụ; mu ta abyakwa angübaa mée, shi l'akpuru vayi-nu jasürü mboku ono, mu l'unu a-ngü k'òphúú l'eka Nna mu bụ eze.”

30 Ephe kwechaa ebvu, e gude aja Chileke ajaja; bya ejeshia l'úbvü Olivu.

Pyita a-gę lę ya ta amadu Jizosu

(Mak 14:27-31; Luk 22:31-34; Jion 13:36-38)

31 A nonyaa; Jizosu sụ phę: G'unu hakota bę e-mechakwaa hakota mu gbalaa l'enyanhi-a; g'e deru iya l'ekwo-opfu Chileke. Kele e dekwaru sụ:

"Mu e-chigbu onye eche aturu; g'ikpoto aturu ono agbakashihu.^w ³²Ole teke e meerupho ge mu shi l'onwu teta dzuru ndzü be mu e-vukwaru unu uzo jerwua Gálili."

³³Pyita su iya: "Onyemonye -jekpoo agbalakota paru ngu haa be ephe a-hakwa ngu-a; o kwa le mbedula ta ayikwa haa ngu."

³⁴Jizosu su iya: "Ge mu gbukwaaru ngu iya tororo; l'enyashi ntanu-a be oke-oku nchi-abohu -bya ara órà; be i goakwaru ego ugbo eto su l'i ti madu mu."

³⁵Pyita su iya: "O betakpoo mu le ngu je a-tuko laa; mu ta abyakwa asu le mu ta amadu ngu." Ndu etsoje Jizosu ndu ophuu tuko pfudzuru nno.

**Jizosu epfu anu Chileke
le mgbabu Getusemeni**
(Mak 14:32-42; Luk 22:39-46)

³⁶Tobudu iya bu; Jizosu yele ndu etsoje iya nu swiru bya abyarwuta l'eka eekuje Getusemeni. Erwua eka ono; o su ndu etsoje iya nu: "Unu nodukwa anoo l'eka-a ge mu jeribero l'eka pho je epfur u nu Chileke." ³⁷O bya eduta Pyita yee unwu Zebedi ephenebo; ephe swiru tugbua. Aphu ji iya obu; meji nodu etsue ya pho pharamu pharamu. ³⁸O su pho: "Ha; egube owa! Meji akuekwa mu pho photophoto; mbu le meji abyakwaa mu atofu. Unu nodukwa l'eka-a ge mu l'unu tuko chee nche."

³⁹O kpíribetu nwanshii; bya adaa bube iphu l'alí pfuru nu Chileke su: "Nna mu; o -bürü l'ii-mekotakpoo ya; manuru g'ii-me nafu mu okoro-a ge mu ta angu iphe, du iya nu. Ole o kwa g'o to bukwa iphe, du mu l'uche l'e-me. O kwa g'o bukwaru iphe, du gubedua l'uche l'e-me."

⁴⁰O gbeshi jepfu Pyita pho-a, ephe l'iya swi-a. O jeshia; ephe nodu ekuwaa mgbenya. O su Pyita: "?Bu gunu be unu eme egube ono? ?Unu ta adudu ike nwuru enya ge mu l'unu no'o m'obeta o bürü awa lanu? ⁴¹Unu nwuru enya; pfuru nu Chileke g'o to kwe g'unu nmalahu l'ohutama. Maa nemadzu be o nodujekpokwa evushi evuvu ike; obenu le nemadzu l'onwiya be ike adudu."

⁴²O tugbukwaa k'ugbo ebo bya ejekwa awata epfu anu Chileke su: "O shita mu su gube Nna mu; o -bürü l'o to dühedu g'ii-shi nafu mu iphe, du l'okoro-a; gbahalepho le mu ngufutaje iya be o dukwaa ree; o kwa g'o mee g'o du ngu l'uche." ⁴³O bya alwaphutakwa azu byatashikwa; ephe nodu ekukwapho mgbenya; kele mgbenya jiru pho enya ejiji.

⁴⁴O pakwaru pho haa bya atugbua ozo bya eje epfur u nu Chileke k'ugbo eto; pfukwaapho iphe, o pfuhawaru. ⁴⁵O mecha; bya abyapfuta ndu ono, ephe l'iya swi ono; bya asu pho: "?Unu nokpoeph o le mgbenya

^w 26:31 Gúnaa Zek 13:7.

g'unu nō iya? ?Unu nōkpokwadua lē nwa atūta unme unu ɔbu? Unu lekwa l'o rwuakwaru. Abubu-Ndiphe bē e deakwaru ye l'eka ndu iphe-eji. ⁴⁶ Unu gbeshikwa g'anyi je. O kwa onye deru mu ye nū ɔbu abya nū pho."

Eegude Jizosu

(Mak 14:43-50; Luk 22:47-53; Jion 18:3-12)

⁴⁷Tobudu iya bū; Jizosu kpukwaduru-a opfu l'oni; Jiudasu-a, bū onye yikwaa l'umadzu iri l'ebu pho-a buru phereketekete; yele igwe oha swiwaru. Ephe pagbaarū mma mēkpoo mgborō. Ndu ziru phē nū buru ndu-ishī uke Chileke waa ndu bū ogerenya ndu Jiu. ⁴⁸Onye ono, deru iya ye onoya pfwuwaru phē iphe, ya e-me g'ephe gude maru onye ophu o bū. O sūhawaru phē l'oo onye ono, ya e-jepfu je etsutsua onu ono bū onye ephe e-gude.

⁴⁹Jiudasu jeephō phaa byapfuta Jizosu bya ekele iya ekele sū iya: "Onyibe! ?I dūpho?" bya etsutsua ya onu lasha.

⁵⁰Jizosu sū iya: "Ishikomu; jero emee iphe, i byaru." Ndu ono bya bya azypyabe Jizosu; gudeshia ya ike. ⁵¹Tobudu iya bū; onye lanu lē ndu ono, ephe lē Jizosu shi nōdu ono yeephō eka mīa mma iya swaramū; gbua nwokoro onye-ishī ndu-ishī uke Chileke; pafū iya nchī. ⁵²Jizosu sū iya: "Mī-phu mma ngu azū l'obo iya; kele onyemonye, bū o-gbu-mma l'a-la lē mma. ⁵³Too ?i dobesu lē mu taa dudu ike asū Nna mu nta-a g'ō dzō mu; mbū l'oo ye ụnubuku ụnwu-ojozi-imigwe egwegwa g'ephe bya nta-a? ⁵⁴Ole; ?dēnukwanu g'oo-shi vya; mbū iphe, e deru l'ekwo-opfu Chileke, bū iya sūru l'iphe-a, eme nū-a mefutaje g'oome-a?"

⁵⁵Noo teke Jizosu sūru ikpoto ndu byaru iya egude: "?Unu chigbaa mma; chiru mgborō abya mu egude? ?Mu bū onye ana nfū? Mu l'unu shi-kwa anoduje mboku-mboku l'eze-ulō Chileke; eka mu ezi unu iphe; ophu unu egudekpodaa mu. ⁵⁶Ole iphemiphe-a mewaru k'ophu iphe, ndu mpfuchiru Chileke deru l'ekwo-opfu Chileke aa-vūfutakota g'ephe pfuru iya."

Ndu etsoje iya nū g'ephe ha paru iya haa; gbakashihu.

Jizosu l'iphu ndu-ikpe

(Mak 14:53-65; Luk 22:54-55,63-71; Jion 18:13-14,19-24)

⁵⁷Ndu guderu Jizosu kpūta iya kpuru tugbua jeshia ibe onye bū onye-ishī ndu-ishī uke Chileke. Ephā onye ono bū Kayafasu. O buru l'eka ono bē ndu ezie ekemu mē ndu bū ogerenya dzukotahawaru. ⁵⁸Pyīta gbe ügenya etso iya azū azū jasū ephe bahū ibe onye-ishī ndu-ishī uke Chileke ono. O bya abahū bya eje anō-kube ndu nche; chiru enya ye gē ya humakpoo iphe, a-buru ishi iya. ⁵⁹Ndu-ishī uke Chileke mē ndu ogbo-ikpe l'ophu chōahaa ibo, ephe e-bo Jizosu; g'ee-shi g'ee-kpee ya mpfugbu. ⁶⁰Ophu o dudu iphe, ephe humaru, bū iphe, o meru; l'eka a gbékwa dū igwe agba iya ekebe eregede. A nōnyaa; umadzu əbo bya ⁶¹bya asū: "O

kwa nwoke-a s̄uru l̄e ya a-d̄u ike mebyishia eze-ul̄o Chileke; ya akpukwaa ya l'ime abal̄i eto-a.”

⁶²Onye-ishu ndu-ishu uke Chileke ono gbalihu bya as̄u iya: “?Ti yedu onu l'iphe, bu ekebe ɔwa-a, ephe agbagbaa ngu-a?” ⁶³Ophu Jizosu epfuduru opfu. Onye-ishu ndu-ishu uke Chileke ono s̄u iya: “Pfukwaa m̄ele Chileke, dz̄u ndz̄u. ?B̄u ngu bu Kéreshi obu? Mb̄u Onye-Ndz̄ota ono, Chileke kweru ukwe iya-a. ?B̄u ngu bu Nwa Chileke obu?”

⁶⁴Jizosu s̄u iya: “Ooekwa ngu pho b̄e o shi l̄onu. O l̄oo ge mu gbu-kwaaru iya unu tororo; nta-a be unu a-h̄uma Abubu-Ndiphe l̄eka o no l'ekutara Chileke, bu Okalibe-Kakota-Ike. Teme e -mechaa b̄e unu a-h̄umakwa iya pho l̄eka o no l'urwukpu shi l'igwe abyaa.”

⁶⁵Onye-ishu ndu-ishu uke Chileke ono woru uwe k̄e yebuedua bu onye-ishu-a zijaa s̄u: “Nwoke-a pfubyiakwaru Chileke nta-a. ?B̄ubahunaa ekebe gunu ozo b̄e anyi achokwadu? Unu n̄umawaru-a epfubyi, oopfubyishi Chileke. ⁶⁶?B̄u gunu bu ikpe unu nta-a?”

Ephe t̄uko w̄ua onu nanu s̄u: “Iphe, gbaru iya n̄u bu onwu!”

⁶⁷Noo teke ephe wataru iya avu onu-mini l'iphu; chiahaa ya iphe; ndu echu iya ȇka l̄e nchi s̄u iya: ⁶⁸“Ḡube ophu s̄uru l̄i bu Kéreshi obu; pfunaa mpfuchiru obu; k̄o onye chiru ngu iphe ono.”

Pyita aḡo l̄e ya ta amad̄u Jizosu

(Mak 14:66-72; Luk 22:56-62; Jion 18:15-18,25-27)

⁶⁹Ḡe Pyita no l'etezi l̄ulo-ikpe ono; b̄e nwamgboko, yee nemadz̄u bu byapfutaru iya bya as̄u iya: “Ḡubedua yikwa-a l̄e ndu etsuje nwophu Gálili-a, bu Jizosu-a.”

⁷⁰Pyita nođu l'edzudzu-oha l̄eka ono go ogo s̄u: “Ha! Mu ta amakwa iphe, iipfu.” ⁷¹Pyita gbeshiepho l̄eka ono tugbua je anodu l̄onu-oguzo. Nwamgboko ozo, yee nemadz̄u bukwaphe ebubu humakwa iya bya as̄u ndu no l̄eka ono: “Nwoke-a b̄e yikwa l̄e ndu etsuje Jizosu; mb̄u nwophu Nazaretu.”

⁷²Pyita gokwaapho ego ozo buta angu ria s̄u: “Mu ta amakwa nwoke ono.”

⁷³A nođephō nwanshiji; ndu pfugbaaru l̄e mgboru ȇka ono bya bya as̄u Pyita: “Ta agoshi ego l̄i yichaa ya-a; olu-opfu ngu gbawaru ngu ama.”

⁷⁴O wata eri angu s̄u ḡe Chileke gbukwaa ya ilu me q̄ -b̄udu ire-lanu b̄e ya epfu-a. S̄u: “Mu ta amakwa onye ono, unu epfu opfu iya ono.”

Teke onokwaphe oke-oku nchi-abohu raa órà. ⁷⁵Noo ya bu; Pyita nyata opfu, Jizosu pfuru s̄u: “Oke-oku nchi-abohu -bya ara órà; b̄e i goakwaru ego ugbo eto l̄i t̄i mad̄u onye mu bu.” O tugbua l̄ufu je anodu raahaa ȇkwa arashi iya ike.

A kp̄u Jizosu akpupfu Payileti

(Mak 15:1; Luk 23:1-2; Jion 18:28-32)

27

¹Nchi bohuepho; ndu-ishu uke Chileke l'ophu me ndu bu ȇgerya ndu Jiu bya achia idzu ḡephe gbua Jizosu. ²Ephe kee Jizosu ȇgbu; kp̄uta iya kp̄uru jeye nnajioha, bu Payileti l̄eka.

Anwụhu Jiudasu
(Ndu 1:18-19)

³ Jiudasu-a, bụ iya deru Jizosu ye-a húmaephō l'e kperu Jizosu mpfugbu; izimanụ lwa iya azu. O chita ükporo pangu lę pangu iri ono chiphu azu je achiru nü ndu-ishi uke Chileke waa ndu bụ ogerenya ono sụ phe:
⁴ “Mu meakwaru iphe-eji. O kwa onye adudu iphe, o meru bę mu deru nü g'e gbua ono.”

Ephe sụ iya: “?Bụ onye akpa ngu ishi iya ono? Təbudu g'i jewanro amaru g'ii-me iya.”

⁵ Jiudasu chiru okpoga ono ghakaa l'eze-ulo Chileke; o bürü iya atugbu je eworu onwiya swi-gbua.

⁶ Ndu-ishi uke Chileke bya ewota okpoga ono bya asụ: “Okpoga-a ta abukwa iphe, ee-yekobe l'okpoga Chileke eshinu o bụ aswa mee ishi nemadzụ.” ⁷Təbudu iya bụ; ephe chita idzù wota okpoga ono je azu onye akpuje ite alị; woru alị ono mee alị eka ee-lije nlwamulwa. ⁸Noo ya bụ; e kuahaa alị ono egwu-mee jasụ ntanụ-a.

⁹Noo ya bụ; iphe, onye mpfuchiru, bụ Jieremaya pfuru je avụa, bụ iphe, sụru: “Ephe chita ükporo pangu lę pangu iri ono, bụ aswa, ụnwu Izurelu kwetarụ l'ephe a-pfụ l'ishi mu ono; ¹⁰je azu ọkpu-ite alị, bụ iya bụ g'e Nnajiofhu pfuru iya ya.”^x

Payileti aji Jizosu aji
(Mak 15:1-5; Luk 23:3-5; Jion 18:33-38)

¹¹ Jizosu bya apfurul'iphu nnajioha obu. Nnajioha bya ajia ya sụ: “?Bụ ngu bụ Eze ndu Jiu?”

Jizosu sụ iya: “Qoekwa ngu pho bę o shi l'ọnū.” ¹²Ndu-ishi uke Chileke mę ndu bụ ogerenya wata epfushi igwerigwe iphe, dù ejị, ephe sụru l'o meru; ophu Jizosu epfuduru opfu yeru phe.

¹³ Payileti sụ iya: “?O kwa l'i nümaru igwerigwe iphe, ephe epfugbaa l'i meshiru?”

¹⁴Ophu o yeduru iya ọnū; mbụ g'o ka mma l'oo olu-opfu lanu; mbụ o kwata dù nnajioha ono ọkpobe biribiri.

Eekpe Jizosu mpfugbu
(Mak 15:6-15; Luk 23:13-25; Jion 18:39—19:16)

¹⁵Noo ya; o búwaa omelalị phe l'anodu abo Obo Ojeghata ono bę nnajioha ahajeru phe onye mkporo lanu g'o la; mbụ onye ephe sükpoerupho g'o haarụ phe. ¹⁶Teke ono; o dürü nwoke, a maru amaru, nō mkporo; epha iya bụ Barabasu. ¹⁷Təbudu iya bụ; ephe dzukobeeopho l'eka lanu;

^x 27:10 Guna Zek 11:12,13.

Payileti su phe: “?Bụ onye ole bẹ ọ dụ unu gę mu haarụ unu g'o la? ?Bụ Barabas; tọo Jizosu onye eekuje Kéreshi?” ¹⁸Kele ọ mawaru l'ọo enyapfürüpfuru bẹ ndu-ishi uke Chileke gude kpütaru iya Jizosu.

¹⁹Payileti nödukwadua l'ulo-ikpe ono; nyee ya zia g'a bya asụ iya g'o to dükwa iphe, oo-me nwoke ono, pfüberekoto ono; kélé ya rwókwaru nrwo l'enyashi jee iphe-ehuka, parụ eka l'opfu ehu iya.

²⁰Tobudu iya bụ; ndu-ishi uke Chileke mē ndu bụ ogerenya ono kwaru ikpoto ndu ono ye g'ephe su g'ahaarụ phē Barabas; megbua Jizosu.

²¹Nnajioha ono bya ajikwa phē ozo su: “?Bụ onye ole l'ime ụmadzu ębo-a bẹ ọ dụ unu gę mu haarụ unu g'o la?” Ephe túa ụzu su: “Barabas.”

²²Payileti su phe: “?Unu sükwanuru gę mu me Jizosu; onye eeku Kéreshi gunu?” Ephe tuko wua ọnun nanu su: “Pfụ-gbua ya!”

²³Ọ su phe: “?K'ishi gunu? ?Bụ gunu bụ ejio-iphe, o meru?” Ephe kabakpoo ya nụ arashi ike su: “Pfụ-gbua ya!”

²⁴Tobudu iya bụ; Payileti nonyaa; bya amaru l'o to dudu iphe, ya epfuta iya; l'o chia ùtsú abya adada; o kuta mini kwọo onwiya eka l'iphu ikpoto ndu ono su: “Eka mu ta adükwa l'ochi nwoke-a. Ọ kwa unu maru g'unu e-me iya.”

²⁵Ikpoto ndu ono tuko túa ụzu su: “G'ochi iya tukoru anyi l'ishi mē l'ishi ụnwu anyi.”

²⁶Tobudu iya bụ; o woru Barabas haarrụ phē su g'o la; bya asụ g'e chia Jizosu iphe. E chichaa ya iphe; ọ kpuru iya nụ g'e je akpopyabe iya l'oswebe.

Ndu ojogu eme Jizosu sukusuku (Mak 15:16-20; Jion 19:2-3)

²⁷Tobudu iya bụ; ndu ojogu kę nnajioha ono duru Jizosu bahụ l'ulo-ikpe nnajioha; bya ekukoo ndu ojogu nwibe phē g'ephe ha. ²⁸Ephe yeshia ya uwe iya bya achịta uwe kpowula-kpowula uswe yee ya. ²⁹Ephe bya egude obvu kpaa okpu-eze woru kpube iya; bya aparu mgboro dee ya l'ekutara. Ephe bya egbushiru iya ikpere l'iphu wata iya eme sukusuku su iya: “Ndzụ dükwa ngu! Eze ndu Jiu.” ³⁰Ephe avụa ya ọnun-mini; bya eworu mgboro ono eme iya l'ishi. ³¹Ephe meghechaa ya sukusuku ono; bya eyefu iya kpowula-kpowula uwe ono; bya eyee ya uwe iya; bya akpuru iya jeshia apfugbu.

Aapfugbu Jizosu (Mak 15:21-32; Luk 23:26-43; Jion 19:17-27)

³²Ephe wufutashia bya ahụma onye Sayirini, ępha iya bụ Sayımonu. Ephe kebuta iya su g'o vutabude Jizosu oswebe iya ono. ³³Ephe byarwutaephō eka aza Gologota, bụ iya bụ okpokoro ishi; ³⁴ephe woru mee, a

gwaru ḥobvu, atso ilu; nü Jizosu g'o ngua; g'iphe te eme iya ḥukha shii. O tsue ya pho ɔnu; ophu o kweedu iya angungu.

³⁵Ephe kpopyabe iya l'oswebe l'eka ono bya atua ido gude kee uwe iya. Ono mee ɔ vua mbu iphe ono, ndu mpfuchiru pfuru su: “Ephe woru uwe mu keeru onwophe. O rwua l'uwe mu eyeje l'ime ehu ephe t̄arau iya ido.” ³⁶Ephe mechaa; bya anoshia wata iya eche nc̄e. ³⁷E dee iphe ono, ephe suru l'o meru ono pfube l'oswebe ono. Iphe, e deru bu: “Owa-a bu Jizosu; Eze ndu Jiu.” ³⁸E wokwarapho umatdu labo, ana nf̄u; kpopyabekwapho yee ya l'eka ono; onye ophuu nodu l'uzo erekutara iya; onye ophuu nodu l'uzo erekicha iya.

³⁹Ndu aghata aghata nodu epfubyishi Jizosu; ekweru iya une asuje iya: ⁴⁰“?T̄o bụnu ngu-a bu nwophu suru l'ii-nwukposhi eze-ulo Chileke gude ujiku eto kpukwaa ya-a? Dzonaa onwongu me ɔ -b̄uru ngu-a bu Nwa Chileke obu. Shinu l'oswebe ono nyifatal!”

⁴¹Ndu-ishi uke Chileke me ndu eziye ekemu me ndu bu ogerenya nodu epfurū iya kwaphu kwaphu su: ⁴²“O dzorū ndu ozo; ophu ɔ duedunu ike dzoo onwiya. O -b̄uru eze ndu Izurelu; g'o shinu l'oswebe l'eka ono nyizeta g'anyi ekweta l'ø bu iya bu K̄ereshi obu. ⁴³O suru l'ø Chileke be ya ma; le ya bu Nwa Chileke; ngwa; ge Chileke dzonaa ya nta-a me ɔ -b̄uru l'ø du Chileke ree.”

⁴⁴Umadzu ębo ono, anaje nf̄u ono, a tukoru ephe l'iya kpopyabe l'oswebe pho nodu akokwa iya pho egube ɔnu ono.

Anwuhu Jizosu

(Mak 15:33-41; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30)

⁴⁵Tobudu iya bu; enyanwu keerupho l'ishi; nchi jihu l'alí ono; no gbiriri jasú l'enyanwu agbuze. ⁴⁶Enyanwu gbuzeephō; Jizosu chishia mkpu ike su: “Elayi! Elayi! ?Lema sabakutani?” Bu iya bu: “Chileke mu! Chileke mu! ?Bu ḡunu be o gude i haa mu nkinyi mu?”

⁴⁷Ndu haru pfuru l'eka ono n̄uma iya su: “Nwoke ono ekukwa Elayijia.” ⁴⁸Onye lanu gbagbuepho teke ono teke ono je ewota asancha ophu amije mini woru gwøo le mœe-veniga, woru tsebe l'oshi, du ogologo woru nü iya g'o ngua. ⁴⁹Ndu ophuu su: “Unu gebewaro g'anyi maru ?Elayijia l'a-byá bya adzoo ya?”

⁵⁰Jizosu bya echishia mkpu ike ozo bya atubuhu unme.

⁵¹Noo ya; ekwa egbobutajé enya ęka aagwajé Chileke, no l'ime eze-ulo Chileke ono shiepho l'ishi gbaephō k̄e tararaa jasú l'alí gbajahu ębo. Ali nmakota jijiijii; oke mkpuma gbawashiju. ⁵²Iphe, bu ilu ghekotaru ɔnu. Igwerigwe ndu du nsø, bu ndu nwuhuhawaru anwuhu tuko shi l'onwu tetagbaa dzuru ndzu. ⁵³Ephe shigbaa l'ime ilu ono lufuta. Jizosu shiepho l'onwu teta dzuru ndzu; ephe wuba le Jierúsalemu. A du igwerigwe huma phē.

⁵⁴Tobudu iya bụ; onye-ishi ndu ojogu ndu Romu waa ndu ojogu iya, ẹphe l'iya pfuru eche Jizosu nche-a; tuko tsuhi ebvu g'ephe humaeru pho al-i-onma-jiijiji ono waa iphemiphe, mekotaru nu. Ẹphe sụ: “?Unu maru-a le nwoke-a bükwa Nwa Chileke eviya.”

⁵⁵O dürü ikpoto ụnwanyi, kuru ụzenya ele ẹnya g'ephe maru iphe, eme nu. Unwanyi ono shi le Gálili tsota Jizosu; ejeru iya ozi. ⁵⁶Meri onye Magudala yi l'ụnwanyi ono. Meri ọphu nwụru Jiemusu; nwụa Jiósefụ yíru iya; waa ne ụnwu Zebedi.

Elili Jizosu

(Mak 15:42-47; Luk 23:50-56; Jion 19:38-42)

⁵⁷O be l'ụzenyashi; nwoke oke amadụ lanụ, shi le Arimatiya bya; ẹpha iya bụ Jiósefụ. Yébedua l'onwiya yíkwa l'onye etsoje Jizosu. ⁵⁸Nwoke ono bya ejepu Payileti je arwo ya g'a haaru iya odzu Jizosu gę ya lia. Payileti sụ g'a pęe ya ya. ⁵⁹Tobudu iya bụ; Jiósefụ bya eje apazeta odzu Ọbu bya egude ekwa ocha, inyi adudu gude kwa ya. ⁶⁰O bya eje eworu iya nyebé l'ilu kę yébe Jiósefụ; ilu, ọ türü k'ophúú. Ilu ono be ọ türü le mkpuma, ha shii. O bya eswita oke mkpuma swichia ọnụ ilu Ọbu; ọ bürü iya atugbu. ⁶¹Meri onye Magudala mē Meri ophunapho nödukwapho l'eka ono. Ẹphe tuko nödugbaa anqo l'eka ono gha iphu l'ilu Ọbu.

Eeche nche l'ilu Jizosu

⁶²O be le nchitabohu iya, bụ iya bụ mbóku atüta unme; ndu-ishi uke Chileke mē ndu Fárisii bya edzukobé jepfu Payileti ⁶³je asụ iya: “Nnajuphu; anyi nyatakwaru le teke nwoke ono, dzụ-gburu onwiya l'uka ono nökawadu ndzụ be ọ sujelu l'a -noephə abalị eto be ya e-shi l'ọnwu teta dzuru ndzụ ozo. ⁶⁴Zinaa g'e chee ilu ono okpobe nche jasụ abalị k'eto onoya; a -nonyaa ndu etsoje iya nu je je ezita odzu iya l'oshi wata epfu l'o shiwa l'ọnwu teta dzuru ndzụ. G'ejo uka k'ikpazụ ta akanu k'ivuzo shii.”

⁶⁵Payileti sụ phę: “?O kwa l'unu nweru ndu nche? Unu tüğbua je eche-kpoo ilu ono g'ọ düyü unu.”

⁶⁶Ẹphe tüğbua je egude eze mkpuma swichia ọnụ ilu ono rengurengu; bya eworu iphe-ohubama mee ya; woru ndu nche ye iya; a wata iya eche nche.

Eshi l'ọnwu teta dzuru ndzụ

(Mak 16:1-10; Luk 24:1-12; Jion 20:1-10)

28 ¹Eswe-atüta-unme -bvępho; o beephə le gęregere nchi-abohu mbóku Sonde; Meri; onye Magudala; waa Meri ọphuu; jeshia l'ilu ono. ²A bya ele ẹnya; alị wata anma oke jiijiji; kélé ojozi-imigwe, shi l'eka Nnajuphu be shi l'igwe phezeta bya eswifu eze mkpuma ono je anmakorū iya l'eli. ³Ugbugba iya nödu egbu nwíinwii g'ebemu-igwe. Uwe

iya nöodu acha pemu pemu g'aka-mini-sunoo. ⁴Ndu nche ono tsühu iya ebvu; phükota kpaakpaakpaa; dabyichaerupho gë ndu nwühuru anwühu.

⁵Ojozi-imigwe ono sụ ụnwanyi ono: “Unubedula; unu ta atsükwa ebvu; kele mu maru l'onye unu acho bù Jizosu; onye a kpopyaberu l'oswebe. ⁶O tọ nöekwa l'ëka-a. O tetaakwaru dzüru ndzü ọzo, bù iya bù iphe, o pfuhawaru unu-a. Unu byanụ ahümä eka Nnajiuphu obu shi nyeru. ⁷Unu jekwa egwegwa je epfuaru iya ndu etsoje iya nü l'o shiakwa l'önwu teta dzüru ndzü; l'o vuakwa unu ụzo jeshia Gálili; l'unu a-hümä iya l'ëka ono. Nokwa iphe, mu byaru unu ezizi bù ono.”

⁸Ephe gude ndzü-agugu mè oke ẹhu-utso shi l'ilu ono gbaru oso tüğbuwa egwegwa jeshia ya akoru ndu etsoje iya nü.

⁹A bya ele ẹnya; Jizosu byapfutawaan unwanyi ono bya asụ phe: “?Unu ndüpho?” Ephe gbapfuta iya; bya adaa kpurumu l'iphu iya; wögbaaru iya eka l'okpa; bya abaarụ iya ejá. ¹⁰Jizosu sụ phe: “Gë ndzü ba agükwa unu. Unu tüğbuekwapho je akaru uwunna mu phë g'ephe jeshia Gálili; l'onoo eka ẹphe a-hümä mu bù ono.”

Iphe ndu nche epfu

¹¹Unwanyi ono nodukwadu l'uzo; ndu ojogu pho, eche nche pho vuwaru phë ụzo wuba l'ime Jierúsalemü je akokotaru ndu-ishi uke Chileke iphemiphe, mekötaru nü. ¹²Ndu-ishi ono ẹphe lë ndu bù ogeranya bya edzuköbeephø chia idzù bya eworu okpoga, ha shii nü ndu ojogu ono iphe ụphalazu; ¹³sụ phe: “Unu sujekwa l'ọqo ndu etsoje iya nü byaru l'enyashi bya ezita odzu iya teke unu eku mgbenya.” ¹⁴“O -büru l'unu pfuru nno; o -rwua nnajioha lë nchị; unu te eyeshi ọnụ; kele anyi a-maru-a g'anyi e-gude pfufu unu.”

¹⁵Ephe kwe hm; nata okpoga obu je emee g'e ziru phë. O büru iya bù l'ephe epfua nno; o dzuru alị Jiu mgburugburu jasụ ntanụ-a.

Jizosu egoshi ndu etsoje iya nü onwiya

(Mak 16:14-18; Luk 24:36-49; Jion 20:19-23; Ndu 1:6-8)

¹⁶Töbusu iya bù; ndu etsoje Jizosu ono ẹphe n'iri lë nanụ tüğbuwa; o bùrū phë eje Gálili. Ephe je anodu l'übívü ono, Jizosu tühawaru phë ọnụ iya ono. ¹⁷Ephe humaephø Jizosu obu; ẹphe baarụ iya ejá. Obenu l'ọ dürü ndu ophu harụ bò obu ẹbo. ¹⁸Jizosu byapfuta phë bya asụ phe: “Chileke bẹ meakwaru g'iphe, bù ike, nọ l'imigwe mè ophu nọ lë mgboko nöodu mu l'ëka. ¹⁹Oo ya bù; unu je emee ọhamoha g'ephe büru ndu etsoje mu nü. Unu gudeje ẹpha kẹ Nna; mè kẹ Nwa; mè kẹ Unme-dụ-Nsọ mee phë baputizimu. ²⁰Unu zije phë g'ephe meje iphemiphe, bù iphe, mu kakötaru unu g'unu meje. Unu hümä ahümä lë mu nokwa swiru unu mbóku-mbóku jeye teke mgboko a-bvụ.”